

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

СЛУЖБОВА-БОЙОВА ПІДГОТОВКА ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

*Матеріали
міжнародного науково-практичного
круглого столу
30 листопада 2022 року
м. Одеса*

ОДУВС
2022

УДК 614.88:351.74(477)
С916

Матеріали викладені у авторській редакції з незначними коректорськими правками.

Службова-бойова підготовка як основа професійної С916 діяльності поліцейських : матеріали міжнар. науково-практичного круглого столу (м. Одеса, 30 листопада 2022 року). Одеса : ОДУВС, 2022. 204 с.

У збірнику представлені дослідження науково-педагогічних працівників, практичних працівників правоохоронних органів, ад'юнктів, слухачів, курсантів, студентів.

УДК 614.88:351.74(477)

© ОДУВС, 2022

ВСТУПНЕ СЛОВО

Швець Дмитро Володимирович

Ректор Одеського державного
Університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, доцент,
заслужений працівник освіти України

Шановні колеги!

В складних умовах воєнного стану щиро вітаю Вас на міжнародному науково-практичному круглому столі «Службово-бойова підготовка як основа професійної діяльності поліцейських», який об'єднав провідних фахівців-практиків, відомих науковців та молодих вчених-початківців.

Приємно відзначити, що круглий стіл за роки свого проведення змінив формат з університетського на міжнародний, що підкреслює важливість його проблематики, яка виноситься щорічно на обговорення, практичну потребу та змістовність.

Важливо наголосити, що рекомендації та пропозиції, висловлені під час обговорення актуальних питань удосконалення бойової підготовки поліцейських отримують відповідне впровадження в освітній, правозастосовній практиці та в умовах бойових дій.

Проблематика круглого столу щодо службово-бойової підготовки поліцейських щороку набуває все більшої актуальності, оскільки перед поліцейськими постають все нові виклики та небезпеки в їх професійній діяльності, які потребують високопрофесійної підготовки, набуття нових знань та навичок, постійне підвищення кваліфікації задля ефективного протистояння загрозам та небезпекам як суспільства, так і їх власного життя.

Ознайомлення з матеріалами круглого столу свідчить про широкий спектр питань, які піднімаються учасниками та потребують відповідного законодавчого та організаційного вирішення. Слід з приємністю відзначити, що до дослідження питань забезпечення бойової підготовки поліцейських долучаються також здобувачі освіти.

Міжнародний формат науково-практичного заходу, об'єднуючи фахівців з різних країн, сприяє обміну міжнародним досвідом та передовими практиками організації та забезпечення службово-бойової підготовки поліцейських, що є невід'ємною умовою виконання поліцейськими професійних обов'язків та забезпечення їх життя та здоров'я, як в мирний так і воєнний час.

Впевнений, що конструктивне спілкування професіоналів в рамках круглого столу буде сприяти успішному пошуку нових ідей в науковій і практичній діяльності, удосконаленню законодавства та практики його застосування у сфері службово-бойової підготовки поліцейських.

Бажаю учасникам науково-практичного круглого столу «Службово-бойова підготовка як основа професійної діяльності поліцейських» цікавої дискусії, плідної співпраці та нових успіхів!

ОСОБЛИВОСТІ ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ НАВЧАННЯ

Олексій Бабенко,
курсант II курсу
навчально-наукового інституту права
та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Науковий керівник:
Дмитро Бодирєв,
старший викладач
кафедри тактико-спеціальної підготовки
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Останнім часом спостерігається значне збільшення кількості злочинних діянь, які пов'язані із використанням вогнепальної зброї. Але, при цьому в більшості випадків зброя застосовується проти працівників Національної поліції України, які повинні вправно володіти відповідною професійною підготовкою щодо використання вогнепальної зброї з метою протидії збройним нападам .[1] До вказаного слід додати ще той фактор, що акцентує підвищення уваги до добірної вогневої підготовки органів та підрозділів Національної поліції України під час виконання ними своїх службових обов'язків. Цим фактором є неконтрольоване поширення вогнепальної зброї серед цивільного населення, у тому числі у середовищі населення схильного до вчинення кримінальних правопорушень. [1]

Вважаємо, що такому негативному явищу сприяло і погіршення суспільно-політичної та економічної ситуації в Україні, і криміналізація суспільства. Також, через війну в Україні цивільному населенню було видано значна кількість зброї, територіальна оборона до якої вступили більшість осіб чоловічої статі з 18 до 60 років, чи можемо ми бути впевнені в адекватному використанні цієї зброї лише для забезпечення безпеки на території України, вважаю, що ні. [2]Також потрібно додати що, незаконно отримана зброя, що збувається злочинцями, негативно впливає на загальну кримінальну статистику, а застосування зброї створює надзвичайно велику загрозу

громадській безпеці і громадському порядку в цілому в країні. Водночас більшість тяжких злочинів та особливо тяжких злочинів, зокрема й терористичної спрямованості, учиняються саме з використанням вогнепальної зброї, боєприпасів, вибухових речовин і вибухових пристроїв власного виробництва.

Методи навчання, доступні для стрільби з різних видів вогнепальної зброї, мають початкову фазу та фазу вдосконалення навичок. Перехід від одного етапу до наступного можливий лише за умови значного прогресу поліцейських, які навчаються стрільбі з вогнепальної зброї, у засвоєнні елементів попереднього навчання.[2] Характерною особливістю початкового етапу є те, що під час підготовчих вправ поліцейські формують початкові навички відпрацювання елементів стрільби. При цьому деяким стрільцям необхідно подолати психологічний бар'єр, який впливає на правильність дій (передчуття пострілу, відчуття страху перед бойовою зброєю, звук пострілу, віддача зброї після пострілу). У цей важливий момент, хто навчений володіти та користуватися зброєю, не досягає стійкого позитивного результату під час підготовчих вправ, хто не знаходить впевненості у собі та правильності своїх дій зі зброєю, перехід до наступного етапу не дасть позитивних результатів, і навіть більше - може призвести до виправлення помилок, допущених стрільцем на початковій фазі. У сучасній практиці створено ряд ознак, які свідчать про те, що навички стрільця достатньо сформовані, що дозволяє переходити до етапу вдосконалення навичок. Перш за все, їм слід відповісти: правильне універсальне вміння використовувати, вміння аналізувати свою стрільбу та дані своїх спеціалізованих стрільців; здатність спрямовувати дії попливів у властивості, вміння справлятися зі стрільбою в змагальних умовах; Швидка адаптація до стрільби з «чужої» зброї. Всі перераховані вище ознаки свідчать про прояв основних якостей стрільців, що забезпечують успіх стрільби: надійність, стійкість, рухливість, сформованість рухових навичок, розвинених до автоматизму. Відомо, що на цьому етапі можлива поступова зміна методології та включення в нього нових, більш складних елементів.

Практика співробітників поліції показує, що в більшості випадків застосування зброї при виконанні покладених на них завдань здійснюється безпосередньо в стійці або відразу після певних рухів тіла стрільця (біг, стрибок, переكات, падіння). [4]Відповідно до

раніше сформованих навичок стрільця різкі і точні дії стрільця, який стріляв, легші у виконанні, але значні за кількістю і амплітудою рухів тіла. Вся складність завдання полягає в тому, що рухова система стрільця повинна негайно переключитися з одного режиму роботи на інший і забезпечити успішне досягнення мети. Це висуває особливі вимоги для заміни руки поліцейського, який використовує вогнепальну зброю. У зв'язку з цим актуальним є створення та подальша автоматизація механізмів перемикання режимів роботи рухової установки стрільця. У цьому випадку можна досягти позитивного результату, коли стрілець правильно попрацював зі зброєю і розібрав його на окремі магазини, що дасть йому можливість професійно стріляти під час виконання службових обов'язків. [4]

Література

1. МВС: в Україні зростає незаконний обіг зброї. URL: <http://www.dw.com/uk/мвс-в-україні-зростає-незаконний-обіг-зброї/а>.
2. Мельник В. І. Незаконне розповсюдження й обіг зброї як загроза громадському порядку в сільській місцевості. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2016. Вип. 2. Т. 2. С. 66–70.
3. СБУ: незаконний обіг зброї – потенційна загроза. URL: <http://www.prav-org.sm.gov.ua/index.php/uk/33-upravlinnya-sluzhbi-bezpeki-ukrajini>.
4. Чміль М. А. Особенности психологической подготовки работников ОВД к стрельбе в экстремальных условиях. Право і безпека. 2004. Т. 3. № 2. С. 215–218.

ПИТАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ВИВЧЕННЯ ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ

Береда Марія Валеріївна,
курсант 1 курсу
навчально-наукового інституту права
та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Науковий керівник:
Казначєв Дмитро Георгійович,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки,
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Сучасні правоохоронці повинні відповідати світовим стандартам, бути здатними протистояти загрозам і викликам часу, бути надійними захисниками громадського порядку і спокою. Ефективність дій поліції загалом оцінюється, з огляду на діяльність конкретних поліцейських – їх уміння спілкуватися з громадянами, ухвалювати законні та правильні рішення, адекватно поводитись у типових та екстремальних ситуаціях, професійно проводити затримання правопорушників тощо.

Роль тактико-спеціальної підготовки для підрозділів Національної поліції в сучасних умовах, дуже велика, адже наслідки різноманітних надзвичайних ситуацій чи групове порушення громадського порядку, – будуть успішно і з мінімальними втратами усунені за добре організованих дій сил, що забезпечують публічну безпеку і порядок, безпеку дорожнього руху, встановлений режим у зоні надзвичайної ситуації[1]. Будь-який поліцейський повинен обов'язково знати на досконалому рівні усе з тактико-спеціальної підготовки, адже, основним постулатом дисципліни тактико-спеціальної підготовки: «е те, щоб повернутися додому живим».

Вивчення тактико-спеціальної підготовки ставить за мету оволодіння курсантами, слухачами, спеціалістами, магістрами знаннями з організації діяльності Національної поліції громадської безпеки та основ теорії тактико-спеціальної підготовки, практики дій

працівників органів МВС, що виконують службово-бойові завдання у різних умовах оперативної обстановки.[2]

Основним завданням тактико-спеціальної підготовки є:

- формування у поліцейських високих морально-бойових і вольових якостей; вироблення системного підходу до прийняття рішень на виконання поставлених завдань; розвиток теоретичних знань і практичних навичок в організації та управлінні діями елементів бойового порядку в спеціальних операціях.[3]

Отже, тактико-спеціальна підготовка – це комплекс навчальних дисциплін, засвоєння яких дасть змогу приймати оптимальні та доцільні рішення при виникненні екстремальних ситуацій. Тому сучасний співробітник Національної поліції має бути здатний увібрати в себе та реалізувати на практиці нові знання, такі що відповідають духу часу.

Література

1. Тактико-спеціальна підготовка працівників Національної поліції: навч. посібник / О.І. Тьорло, Ю.Р. Йосипів, В.М. Синенький та ін.: Львівський державний університет внутрішніх справ. 2018. 480 с.
2. Завдання та зміст тактико-спеціально підготовки. URL: https://oduvsv.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/Tema_-_1._Predmet_zavdannya_ta_zmist_taktiko-spetsial_noi_pidgotovki.pdf
3. Основні завдання тактико-спеціальної підготовки. URL: <https://www.naiuu.kiev.ua/files/kafedru/ad/lectures/taktika-mgb.docx>

РОЛЬ СПОРТИВНИХ ІГОР В ПІДГОТОВЦІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Білоброва Тетяна Геннадіївна,

*Криворізький навчально-науковий інститут
Донецького державного
університету внутрішніх справ*

Биковська Альона Миколаївна

*Криворізький навчально-науковий інститут
Донецького державного
університету внутрішніх справ*

На сучасному етапі державотворення інтеграція України до Європейського Союзу визнається неодмінно складовою подальшої демократизації нашої країни, формування громадянського суспільства. Освіта у закладах вищої освіти системи МВС України завжди була важливою та невід'ємною складовою підготовки поліцейських кадрів і процес її формування та розвитку відбувався в недосконалих умовах державного будівництва в незалежній Україні [1, с. 148].

Сьогодні висуває кардинально нові вимоги і до процесу фізичної підготовки поліцейських. Вона має бути гнучкою, розгалуженою, варіативною, здатною задовольнити потреби працівників саме в тих сферах, при виконанні спеціальних завдань, що відповідають викликам часу. Як свідчить вітчизняний і міжнародний досвід, фізичне виховання і спорт у закладі вищої освіти має широкі можливості для формування професійної та загальної культури особистості. Таким чином, основним завданням підготовки поліцейського є формування соціально-активної, всебічно розвиненої, висококультурної, фізично і морально здорового фахівця. Для реалізації зазначених завдань суттєвим є залучення курсантів на заняттях із фізичного виховання до ігрової діяльності. Саме в ігровій діяльності об'єктивно поєднуються два дуже важливих фактори: з одного боку, курсанти включаються в практичну діяльність, розвиваються фізично, звикають самостійно діяти, з іншого боку – отримують моральне і естетичне задоволення від цієї діяльності, поглиблюють пізнання навколишнього середовища. Все це в

кінцевому підсумку сприяє вихованню особистості в цілому [2, с. 145-146].

У сучасному житті все більше використання занять фізичними вправами спрямовано не на досягнення високих результатів, а на підвищення їх оздоровчого впливу на широкі маси населення. Для вирішення такої глобальної проблеми найбільш ефективними засобами є, перш за все, спортивні ігри [3, с. 94].

Таким чином, гра є одним з комплексних засобів виховання. Вона спрямована на всебічну фізичну підготовленість, вдосконалення функцій організму, рис характеру тощо. Однією з найпопулярніших спортивних ігор серед молоді у сучасному світі є баскетбол, із кожним роком набуває дедалі більшої популярності в Україні як спортивна гра.

Баскетбол – це атлетична гра, що характеризується високою руховою активністю і значним напруженням ігрових дій і до того ж перебуває на стадії бурхливого творчого підйому, що характеризується тенденціями активізації різноманітних дій у нападі й захисті. Різноманіття цих дій та власне ігрова діяльність мають унікальні властивості для формування життєво необхідних навичок і вмінь, всебічного розвитку фізичних та психологічних якостей курсантів. Баскетбол є однією з найбільш популярних ігор серед курсантів ЗВО. Причини такої популярності, на думку багатьох авторів, різноманітні. Так Ю.М. Портнов, К. Суєтнова, навчально-методичні видання Ю.Д. Железняка, статті Ю. Прокопчука та ряд інших авторів вважають, що подібний факт обумовлений високою виховної та оздоровчої цінністю ігри [3, с. 94-96].

Оволодіння основами сучасного баскетболу починається з оволодіння основами його техніки і тактики. Технічні прийоми поділяються на такі, що виконуються у захисті та нападі, техніка гри у нападі включає техніку пересування – положення гравців (стійка), біг, ходьба, стрибки, зупинки, повороти тощо, і техніку володіння м'ячем – ловля, передачі, ведення, кидки, які відіграють особливу важливу роль гри. Техніка в захисті включає техніку пересування та техніку оволодіння м'ячем і протидію супернику – накривання, вибивання, відбивання, оволодіння відскоком тощо. Тактика нападу і захисту включають індивідуальні, групові та командні дії. Кожна цих груп поділяється на різні види і включає різні способи ігрової діяльності [3, с. 96].

Загальною метою проведення занять з баскетболу з курсантами у ЗВО є всебічний фізичний розвиток юнаків та дівчат, зміцненню їхнього здоров'я, набуття певного рівня техніко-тактичної майстерності в баскетболі, підготовка до суспільно корисної діяльності в майбутньому житті. Підготовленість курсантів до занять баскетболом визначається за параметрами наявності певних рухових навичок, теоретичних знань з основ баскетболу, особисті мотивації, окремих психологічних якостей [1, 3]. До таких можна віднести: - поліпшення та укріплення здоров'я на заняттях з баскетболу; - поліпшення особистісних якостей (формування обов'язку, наполегливості, особиста відповідальність в групі, командна робота, формування поваги до правил та інших осіб); - розвиток психологічних якостей (розвиток пізнавальних якостей, контроль сприйняття, впевненість в собі, самоконтроль тощо). Баскетбол, саме той вид спорту, який розвиває у людини безліч різних рухових здібностей [1, 3].

У багатьох випадках ігрові моменти допомагають моделювати життєві ситуації, що виникають в практичній діяльності поліцейського, а вихована при грі в баскетбол звичка дотримуватись встановлених норм і правил поведінки, бути працьовитим, дисциплінованим знаходять свою реалізацію та затребуваність у професійній діяльності.

Література

1. Казначеев В.М. Роль баскетболу в підготовці поліцейських у вищих навчальних закладах. *Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України*. Харків, 2018 С. 148-150.

2. Защук С. Г., Івчатова Т. В. Баскетбол у фізичному вихованні студентів нефізкультурних вузів. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2009. № 5. С. 145-148.

3. Топчієва Ганна. Особливості занять з баскетболу зі студентами у вищих навчальних закладах. *Фізична культура і спорт*. Київ, 2019. С. 94-96.

ПОЛІЦЕЙСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Брусенцева Марія Сергіївна,

курсант

ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Науковий керівник:

Цуркаленко Дмитро Петрович,

викладач кафедри адміністративного процесу

ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Ключовим поняттям, що характеризує змістовну складову громадської безпеки, є поняття «безпека». Вочевидь, що всебічне вивчення та методологія забезпечення безпеки припускають глибокий аналіз безпеки, як поняття, і як соціального явища. І не дивлячись на те, що «що таке безпека у повсякденному розумінні цього слова, ясно кожному, хто у своїй професійній діяльності чи повсякденному житті зіткнувся з необхідністю захищатися від впливу якихось інформаційно-психічних, техногенно-природних чи фізичних сил» [1], все ж таки «теоретична розробка загального поняття безпеки залишається слабкою». Важливо, що безпека є явищем виключно соціальним, оскільки відбиває суб'єктивне ставлення людини до навколишнього світу.

О.В. Батраченко вважає, що категорія «публічна безпека» більш точно відображає сучасні тенденції суспільного та державного розвитку у напрямі, що відповідає пріоритетності життя, здоров'я та особистої безпеки людини та громадянина, її благополуччя та добробуту [2, с. 85].

Публічна безпека і порядок характеризуються таким рівнем урегульованості відносин в середині суспільства, що будь-який учасник цих відносин, не зважаючи на його правовий статус, бажає на добровільних засадах дотримуватись правових приписів та загальноприйнятих правил поведінки за для досягнення конкретної мети – правопорядку.

В.Є. Барба висловлює власну пропозицію щодо закріплення в законодавстві поняття – публічна безпека і порядок – як урегульовану правовими та іншими соціальними нормами систему суспільних відносин, що забезпечує захист прав і свобод громадян, їх

життя та здоров'я, попередження злочинів та проступків, повагу до честі й людської гідності, дотримання норм суспільної моралі і порядку [3, с. 36].

Публічний порядок тісно пов'язаний і з іншою складовою громадянського суспільства - суспільною безпекою, до сфери якої належать суспільні відносини, пов'язані з запобіганням або усуненням загрози для життя і здоров'я людей та їх майна [3].

Публічна безпека включає відносини людей, пов'язані з дотриманням правил, що забезпечують безпеку руху транспорту та пішоходів; правил виконання будівельних та ремонтних робіт у громадських місцях; правил протипожежної безпеки; правил боротьби зі стихійними лихами, епідеміями та епізоотіями; правил користування предметами, які у переліку предметів ліцензійно-дозвільної системи та інші відносини.

З огляду на запропоновані визначення можна стверджувати, що публічна безпека і порядок є лакмусом рівня рівноваги суспільства, ефективності функціонування правоохоронної системи та має безпосередній вплив на рівень злочинності. Важливе місце в цій діяльності відведено підрозділам Національної поліції

Професійна діяльність працівників має низку складових: знання законодавчої і нормативної бази, правильне виконання дій, уміння працювати з документацією, професіоналізм у стосунках з людьми і т.д. У випадку травмування чи загибелі працівника міліції його накопичений досвід не має ніякого значення, держава втрачає фахівця, на підготовку якого витрачені немалі сили та кошти, колектив втрачає товариша, заміна якому прийде не відразу, населення піддається психологічному впливу.

Стратегія роботи поліції з місцевим населенням не є універсальною панацеєю, однак така діяльність сприяє усуненню нерозуміння, підозр і конфліктів між співробітниками поліції і громадами, в яких вони працюють. Вона підкреслює переваги співпраці в порівнянні з конфронтацією [4].

Аналізуючи особливості діяльності Національної поліції під час введення воєнного стану, а саме - вже звичні для буденних мирних часів у нашій країні нормативні положення, що регулюють процеси забезпечення Національною поліцією публічної безпеки та порядку, можна дійти закономірного висновку про те, що встановлені раніше законодавчі дефініції однозначно потребують доповнення, адже війна в нашій країні кожну секунду диктує нам абсолютно інші реалії, під

які, в першу чергу, має підпорядковуватися саме поліція, як центральний орган виконавчої влади, у підґрунті завдань якого знаходиться вже зазначене забезпечення публічної безпеки та порядку.

Отже, слід зазначити, що в Україні форми забезпечення громадської безпеки та порядку з боку Національної поліції в даний час знаходяться в стадії розробки і вдосконалення. Тому важливим є використання здобутого практичного досвіду у сфері охорони безпеки та правопорядку, задля вдосконалення та вдалого реформування даного інституту.

Література

1. Кобзар, О. Ф. "Щодо визначення понять публічної безпеки та порядку." Наукові праці Національного університету "Одеська юридична академія" 16 (2015): 457-462.

2. Батраченко О.В. Поняття та ознаки публічної безпеки та порядку як об'єктів адміністративноправової охорони. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2014. Вип. 29, ч. 2, Т. 3. С. 84-86

3. Барба В. Є. Поняття публічної безпеки і порядку як об'єкта взаємодії територіальних підрозділів національної поліції з органами місцевого самоврядування. Південноукраїнський правничий часопис. 2018. № 4. Ч. 1. С. 32-36. URL: www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2018/4/part_1/10.pdf

4. Агапова, М. "Система охорони публічного порядку в Україні." Підприємство, господарство і право 3 (2017): 114-117.

ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ

Брусенцева Марія Сергіївна,

курсант

ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Науковий керівник:

Цуркаленко Дмитро Петрович,

викладач кафедри адміністративного процесу

ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Боротьба з неповнолітньою злочинністю, дитячою безпритульністю та бездоглядністю займає значне місце у діяльності органів внутрішніх справ під час воєнного стану. Це зумовлювалося тим, що робота з неповнолітніми та підлітками отримала новий зміст та вимагає постійної уваги з боку органів внутрішніх справ, навчальних закладів та громадських організацій.

Злочинність неповнолітніх – це серйозна проблема, оскільки суб'єктами вчинених злочинів є неповнолітні – по суті, діти, які лише починають своє доросле життя. В сучасних умовах розвитку України як правової держави дедалі більшу роль відіграє створення нових, ефективних напрямів запобігання й попередження злочинів. Але даний процес можливий тільки за умови досконалого розуміння того суспільно небезпечного явища, якому буде протидіяти суспільство [1].

Насамперед із початком бойових дій відбулося істотне зростання дитячої та підліткової злочинності. Це зв'язано з цілою низкою чинників. Збільшення злочинів серед неповнолітніх пояснюється переважно умовами, викликаними під час війни. Насамперед це труднощі у забезпеченні продовольством, загальне погіршення криміногенної обстановки, поява великої кількості безпритульних та бездоглядних дітей. Дані процеси посилювалися проведенням масової евакуації населення в глиб країни і звільненням з місць укладання кримінального елемента, який ще більше посилював дисбаланс сил, що складається, в правовому полі, підштовхуючи дітей і підлітків до скоєння протиправних діянь [1].

Саме під час воєнного стану проблема дитячої безпритульності та бездоглядності, злочинності серед неповнолітніх постає перед

державою особливо гостро. Така значна кількість безпритульних дітей пояснювалося тим, що з початком військових дій багато дітей залишилися без батьків.

Діяльність превентивних органів Національної поліції спрямована на захист прав дітей. Зважаючи на досвід зарубіжних держав, законні і підзаконні нормативно-правові акти, ювенальна превенція вживає заходів для безпеки і миру дітей. [2, с. 30].

Організації діяльність підрозділів ювенальної превенції, поділяються на дві основні групи: внутрішню та зовнішню організацію. Перша група спрямована на забезпечення чіткого функціонування кожного окремо взятого підрозділу та всіх підрозділів у сукупності, як єдиної системи у складі поліції, а також ефективне використання наявних сил і засобів. До другої групи входить система заходів, яка спрямована на виконання кожного окремо взятого (із визначених у п. 1 Інструкції з ОРПЮОП) завдання підрозділів ювенальної превенції, а також організація взаємодії з іншими уповноваженими органами та підрозділами НПУ.

Ювенальна поліція здійснює такі заходи:

1. Забезпечує захист прав і свобод дітей.
2. Здійснює нагляд за дітьми, яких усиновили. Саме такі категорії осіб перебувають у великій групі ризику, адже не завжди дітей усиновляють з добрими цілями. Кривдники можуть використовувати усиновлених дітей задля своєї вигоди і ретельно приховувати це.
3. Постійно моніторить стан злочинності у цій сфері. Створення статистики дітей, з якими найчастіше трапляються такі випадки, допомагає точно спрямувати свою діяльність.
4. Включає питання щодо запобігання торгівлі людьми в закладах дошкільної/шкільної освіти. Найбільшою проблемою в цьому питанні є те, що діти не усвідомлюють, що з ними чинять неправомірно. Коли працівники ювенальної превенції відвідують освітні заклади і повідомляють дітям і підліткам, що деякі дії можна кваліфікувати як злочини по торгівлі людьми, тоді вже діти можуть розповісти працівникам поліції про порушення їхніх прав.
5. Проведення профілактичних заходів. Проведення превентивних і попереджувальних заходів легше провести, ніж потім усувати наслідки насильства над дітьми.
6. Вжиття заходів щодо запобігання дитячій бездоглядності, здійснення поліцейського піклування щодо неповнолітніх. Для подолання основних причин бездоглядності дітей необхідно

якнайшвидше виявити сім'ї, не здатні виконувати функції виховання, вжити заходів щодо запобігання соціальному сирітству, створити належні умови для всебічного розвитку та виховання дітей, поширювати різні форми виховання. Перед усиновленням дітей, необхідно організовувати навчання або перепідготовку майбутніх батьків. Крім того, експерти із органів соціального захисту повинні аналізувати фінансові можливості батьків щодо виховання дітей [3].

Державою провадяться заходи, спрямовані на превенцію та протидію злочинності неповнолітніх.

Отже, проблема криміналізації підліткового середовища не є проблемою місцевого чи локального характеру. На жаль, подібні питання відносяться до проблем глобального характеру і практично не мають якихось географічних кордонів.

На цей час в Україні загалом сформовано нормативно-правову базу, що встановлює правові засади запобігання ювенальній злочинності (злочинності неповнолітніх) і тією чи іншою мірою регламентує діяльність окремих органів (служб, спеціальних установ) стосовно запобігання такій злочинності.

Література

1. Лисенко, О. Є., "Боротьба з дитячою безпритульністю та бездоглядністю у повоєнний період." Фізико-математичні науки. 2014. с. 100.
2. Іщенко, Іван Володимирович. "Проблеми та досягнення в організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України." Правовий часопис Донбасу 3. 2018. с. 94-99.
3. Кваша, Р. С. "Протидія злочинності серед неповнолітніх як пріоритетний напрям державної політики." Правова держава 30. 2019. с. 499-506.

ПІДГОТОВКА ПРОФЕСІЙНИХ ПЕРЕМОВНИКІВ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА ЙОГО ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Андрій Бурангулов,
кандидат юридичних наук
доцент кафедри тактико-спеціальної,
вогневої та фізичної підготовки
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Одним із актуальних питань, як у мирний час, так і в умовах воєнного стану залишається пошук та запровадження нових підходів під час проведення спеціальних операцій підрозділами Національної поліції України відповідно до стандартів, принципів і норм, що вироблені світовою спільнотою. Відзначимо, що зарубіжними країнами сьогодні накопичено значний досвід щодо підготовки, організації та проведення правоохоронними органами спеціальних операцій, однак у кожній державі він має свою специфіку й особливості. Слід також вказати на те, що досвід розвинених країн світу, а також власний національний досвід дозволяють зробити висновок про суттєве зростання ролі спеціальних операцій в системі заходів забезпечення національної безпеки держав у мирний і воєнний час [1, с. 207].

Як було нами зазначено у попередніх дослідженнях, починаючи з 70-х років минулого сторіччя у більшості розвинених країн світу функціонує інститут перемовників. Ця діяльність широко використовується не лише у випадках захоплення заручників, а й під час нейтралізації небезпечних дій терористів, які пов'язані з можливістю використання ними радіоактивних та хімічних засобів, вибухових пристроїв та зброї, що може привести до значних людських жертв. Так, у Сполучених Штатах Америки при ФБР щорічно готується близько шістьсот фахівців переговорного процесу.

Перемовини з терористами вважаються у світі змушеною, але припустимою мірою. Так у Сполучених Штатах Америки офіційною доктриною влади вважається позиція – «ніяких поступок терористам». Однак, уряд заявляє, що, виходячи з тактичних розумінь, «буде розмовляти з будь-якою особою і використає будь-які доступні засоби для звільнення американських громадян, взятих у заручники». Твердої позиції у цьому питанні дотримуються

Йорданія, Аргентина, Колумбія, Уругвай та інші держави, що вважають, що ні в які переговори з терористами вступати не слід, та віддають перевагу проведенню негайних поліцейських чи військових операцій [2, с. 16; 3, с. 41].

Слід відзначити, що у цьому напрямку розвинені країни Західної Європи та США мають також фундаментальний досвід, де переговорний метод дуже активно використовується під час проведення спеціальних операцій, а також під час попередження правопорушень. Досить вдалим буде згадати американського фахівця Л. Томпсона, автора книги «Антитерор: керівництво по звільненню заручників», на думку якого основним завданням парламентаря є наближення ситуації із захопленням заручників до мирного вирішення шляхом спілкування та налагодження із злочинцями певних відносин. Щорічно у розвинених країнах Західної Європи із державного бюджету виділяються кошти, спрямовані на підготовку професійних перемовників, участь яких необхідна при проведенні спеціальних операцій правоохоронними органами. Перемовники у зазначених країнах проходять підготовку на високому рівні, що у подальшому на практиці дозволяє реалізувати досвід ведення переговорів на всіх трьох етапах розвитку процесу переговорів зі злочинцями, серед іншого, які захопили заручників.

Відповідно до викладеного, враховуючи досвід європейських країн, в Україні у сучасних умовах назріла до вирішення проблема створення в системі, зокрема Національної поліції України, окремих підрозділів, які б виконували функції професійних перемовників, при чому не тільки особисто вступаючи у перемовини із злочинцями, але й дистанційно керуючи процесом перемовини за допомогою засобів зв'язку. У цьому напрямку нашою пропозицією є створення відділу професійних перемовників при центрі проведення спеціальних операцій. Вважаємо, що в Україні впровадження такого досвіду є можливим за допомогою пілотних проєктів. Так, у багатьох містах України, зокрема Київ, Харків, Львів, Одеса КМЄС активно впроваджує наступні заходи: 1) надання стратегічних консультацій щодо реформування державних органів; 2) підтримка імплементації реформ шляхом надання практичних консультацій, тренінгів та впровадження проєктів; 3) співпраця та забезпечення координації заходів з реформування між українськими та міжнародними партнерами.

Окрім професійної підготовки перемовників, на нашу думку, при здійсненні співробітництва МВС України з органами поліції зарубіжних держав у сфері боротьби із злочинністю, зокрема під час проведення спеціальних операцій органами та підрозділами МВС України, слід приділити пріоритетну увагу, таким його формам як: постійний обмін інформацією, що стосується кримінальних проявів та боротьбі з ними, в межах, припустимих українським законодавством; обмін повинен стосуватися оперативних даних щодо можливих контактів злочинців різних країн, що представляють взаємний інтерес; спільне дослідження питань, що стосуються організації та проведення спеціальної операції; обмін оперативною інформацією та досвідом щодо захисту осіб і майна від різного роду злочинних посягань; проведення взаємних консультацій з питань, що стосуються удосконалення організації проведення спеціальних операцій; постійний обмін досвідом організації та тактики проведення спеціальних операцій; організація спільних зустрічей, нарад, семінарів, вебінарів з найважливіших проблем щодо організації проведення спеціальних операцій органами та підрозділами МВС України; обмін правоохоронцями для участі в курсах підвищення кваліфікації (можливе й стажування за кордоном) та ін.

До вказаного слід додати, що окрім зазначеного у сфері боротьби із злочинністю, важливою є співпраця в галузі кадрового забезпечення підрозділів Національної поліції України, які проводять спеціальні операції. Основні способи розвитку зазначеної співпраці традиційні – взаємообмін викладачами-тренерами та фахівцями-практиками, а також навчально-методичними матеріалами для проведення занять у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання, у територіальних підрозділах поліції.

Разом з тим, слід ширше практикувати найбільш ефективну форму навчання за кордоном як стажування та навчання українських правоохоронців на курсах підвищення кваліфікації, а також активізувати участь представників МВС України в організації та проведенні міжнародних симпозіумів, конференцій, нарад та семінарів, присвячених удосконаленню роботи з відбору, професійної підготовки і проходженню служби в поліцейських силах.

З огляду на зацікавленість зарубіжних партнерів на підвищення ефективності діяльності правоохоронної системи України по боротьбі зі злочинністю, удосконалення і подальше підвищення

ефективності міжнародних зв'язків МВС України потрібно здійснювати на відповідній договірній основі. Вважаємо, що укладені міжнародні міжвідомчі документи повинні бути опрацьовані з точки зору міжнародно-правових аспектів, містити статті і положення, які обумовлюють дійсно потрібні, практичні заходи щодо взаємодії України із зарубіжними партнерами.

Водночас у рамках досліджуваного питання Українській державі необхідно приймати конструктивну участь у підготовці та укладенні з іноземними державами договорів про правову допомогу у боротьбі з кримінальними явищами, в роботі з приєднання до міжнародних конвенцій у галузі протидії злочинності та з'ясування відповідних змін і доповнень до чинного законодавства України.

Таким чином, проведені дослідження зарубіжного досвіду застосування поліцейських сил у структурі правоохоронних органів розвинених країн світу вказує на існування спеціальних підрозділів, які забезпечують проведення різних спеціальних операцій на високому професійному рівні. При цьому для їх професійної підготовки характерною є підготовка професійних перемовників. У якості пропозиції можна запропонувати адаптацію програм підготовки професійних перемовників, які запроваджені у розвинених країнах США та Європи, в Україні.

Література

1. Біденчук Т.М., Манойло О.О. Міжнародний досвід забезпечення особистої безпеки поліцейських. Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 15 березня 2019 р.). Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. С. 207-208.

2. Бандурка О.М. Основи управління органами внутрішніх справ. Харків: «Основа», 1996. 398 с.

3. Саакян М.Б. Операція як організаційна форма реалізації поліцейських функцій. *Вісник Одеського юридичного інституту ХНУВС*. 2003. № 1. С. 41-46.

ШЕРИНГ АВТОМОБІЛЯ ЯК СУЧАСНИЙ МЕХАНІЗМ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ ІНШОЮ ОСОБОЮ (НАЛЕЖНИМ КОРИСТУВАЧЕМ)

Вайда Тарас,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри спеціальної фізичної
та вогневої підготовки

Херсонський факультет ОДУВС

Законом України «Про дорожній рух» (далі – ЗУ) передбачена державна реєстрація та облік транспортних засобів (далі – тз), призначених для експлуатації на вулично-дорожній мережі. Згідно з вимогами статі 34 ЗУ «Про дорожній рух» така реєстрація здійснюються територіальними органами Міністерства внутрішніх справ України (далі – МВС) (регіональними сервісними центрами), а їх порядок установлюється Кабінетом Міністрів України (далі – КМУ) [1]. Для автоматизованого обліку тз, а також відомостей про їх власників й належних користувачів ведеться *Єдиний державний реєстр тз*, держателем якого є МВС України. Постановою КМУ від 7 вересня 1998 року № 1338 «Про затвердження Порядку державної реєстрації (перереєстрації), зняття з обліку автомобілів ...» (із змінами) встановлено єдиний порядок реєстрації та обліку тз, видачі на них реєстраційних документів та номерних знаків. Фізичні та юридичні особи (власники тз) зобов'язані зареєструвати (перереєструвати) належні їм тз незалежно від їх технічного стану протягом 10 діб з моменту придбання/митного оформлення/тимчасового ввезення в Україну.

На зареєстровані тз видаються реєстраційні документи (свідоцтво про реєстрацію тз, тимчасовий реєстраційний талон, технічний талон, раніше – технічний паспорт), номерні знаки, що відповідають ДСТУ 3650-97, а також *талон технічного огляду*, якщо тз допущено до експлуатації. На сьогоднішній день реєстраційним документом механічного тз та причепа є *свідоцтво про реєстрацію тз* або *тимчасовий реєстраційний талон*. Дійсним також вважається *технічний паспорт тз старого зразка*, котрий був виданий за часів СРСР. *Зразок технічного талона* для тз, що підлягають відомчій реєстрації, затверджено постановою КМУ № 47 від 31.01.1992 р.

«Про затвердження зразків національних ... посвідчень та документів, необхідних для реєстрації тз».

У відповідності до вимог Правил дорожнього руху (*далі* – ПДР) у водія повинен бути серед інших документів реєстраційний документ на тз, котрим він керує [1]. У разі відсутності у тз його власника, коли тз передано фізичною або юридичною особою іншій юридичній особі або підприємцю (користувачу), то у водія повинні бути такі документи при його експлуатації, як: 1) посвідчення водія відповідної категорії; 2) реєстраційний документ на тз; 3) чинний страховий поліс. Підприємці та юридичні особи (власники тз, які наймають на роботу водіїв) можуть видавати їм реєстраційний документ (свідоцтво про реєстрацію тз). Транспортний засіб, що належить декільком фізичним або юридичним особам, право власності яких на цей засіб підтверджується відповідним документом, згідно з письмовою угодою співвласників, справжність підписів яких засвідчено нотаріально, *реєструється за одним із них*. В особливих відмітках свідоцтва про реєстрацію тз може бути внесено відповідний запис про співвласника.

Шеринг автомобіля – це можливість власника тз поділитися електронним свідоцтвом про його реєстрацію (техпаспортом – *устар.*) власного автомобіля з іншою особою шляхом появи цього електронного документу у неї в застосунку на порталі державних послуг «Дія» (*далі* – «Дія»).

Функція в «Дії» /послуга «належний користувач» створена, щоб громадяни України могли передати право на користування своїм автомобілем іншій особі у відповідності з вимогами законодавства. *Належний користувач* – це фізична особа, яка на законних підставах користується тз, що їй не належить. Ця послуга стане у пригоді власникам тз, зважаючи на нові правила та вимоги для водіїв та появу на автомобільних дорогах засобів фото- та відеофіксації правопорушень [2; 3, с. 78-81]. При експлуатації автомобіля з належним користувачем відповідальність за порушення ПДР нестиме саме водій цього тз, а не власник. Досить поширена ситуація щодо користування послугою «належний користувач», наприклад, коли в сім'ї чоловік або дружина користуються спільним автомобілем. Раніше призначити належного користувача можна було офлайн (безпосередньо) у сервісному центрі МВС або ж онлайн (дистанційно) у кабінеті водія. Зараз пройшли тестування можливості зробити це в «Дії» за кілька кліків.

Для можливості використання цього сучасного правового методу передачі права на користування тз його власникові та належному користувачеві необхідно мати паспорт у застосунку «Дія» (закордонний або ж ID-картку); власник, крім того, – свідоцтво про реєстрацію тз (техпаспорт автомобіля, на якого буде призначено належного користувача), а належний користувач – водійське посвідчення відповідної категорії. Заяву для оформлення права належного користувача в «Дії» мають подавати дві особи — власник автомобіля та водій, що хоче стати належним користувачем.

Розкриємо порядок передачі свідоцтва про реєстрацію тз (техпаспорту): 1) перевірити, чи у власника автомобіля остання версія застосунку «Дія» (за потреби оновити його); 2) у розділі «Послуги» знайти «Шеринг автомобіля»; 3) обрати потрібний пункт меню: поділитися автомобілем (за умов наявності декількох тз вказати потрібний) чи надіслати запит на свідоцтво про реєстрацію тз (техпаспорт) іншій особі; 4) обрати автомобіль, яким власник тз хоче поділитися; 5) зазначити термін, на який свідоцтво про реєстрацію тз (техпаспорт) автомобіля власника буде доступне у застосунку «Дія» для іншої особи (по закінченню терміну заявка подається заново); 6) вказати контактні дані власника тз або перевірити їх правильність, якщо вони підтягнулися автоматично через BankID; 7) вказати місце проживання; 8) перевірити заяву та надіслати запит на дані належного користувача, тобто тієї особи, з якою власник хоче поділитися свідоцтвом про реєстрацію тз (техпаспортом); 9) показати QR-код для зчитування застосунком «Дія» належного користувача або надіслати посилання через будь-який зручний месенджер, якщо ця особа не перебуває поряд із власником; 10) належний користувач підтверджує запит, додає контактні дані (користувач, якому шерять техпаспорт, ділиться номером телефону, вказує своє місце проживання, електронну адресу) та підписує заяву за допомогою «Дія.Підпис»; 11) власник автомобіля отримує сповіщення про те, що дії виконані, та має підтверити передачу технічного паспорта третій особі – підписати заяву за допомогою «Дія.Підпис», надіслати її до сервісного центру МВС; 12) після підписання заяви СЦ МВС проведе перевірку та система надішле сповіщення із результатами. За кілька хвилин (заява, як правило, обробляється до 10 хвилин) техпаспорт з'явиться у «Дії» іншої особи.

Висновки. За результатами аналізу та узагальнення сучасних підходів у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху в частині

належної експлуатації та керування особами транспортними засобами можемо констатувати, що шеринг – це новітній спосіб надання копій цифрових документів, котрий збільшує ефективність роботи ТСЦ МВС України, скорочує час на обробку та перевірку документів заявників. Застосунок «Дія» надає можливість ділитися копіями цифрових документів, а також перевіряти їх дійсність в декілька кліків, що є досить простим і зручним методом вирішення багатьох проблем водіїв, в тому числі без паперових примірників або їхніх копій. При цьому необхідно зазначити, що коли власник ділиться свідоцтвом про реєстрацію тз (техпаспортом) з іншою людиною (наприклад, зі своєю дружиною), то він має попередити особу, що вона як водій буде також отримувати й штрафи в разі порушення нею Правил дорожнього руху.

Література

1. Про дорожній рух : Закон України від 30 червня 1993 року № 3353-ХІІ (із змінами станом на 27.10.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12#Text> (дата звернення: 07.11.2022).

2. Про Правила дорожнього руху : постанова Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2001 р. № 1306 (із змінами станом на 02.11.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF#Text> (дата звернення: 06.11.2022).

3. Вайда Т.С. Коментар до Правил дорожнього руху : [ел.] / Тарас Степанович Вайда, Олександр Сергійович Геращенко, Віктор Вікторович Степаненко. Одеса: ОДУВС, 2022. 684 с. : іл.

ДОМЕДИЧНА ДОПОМОГА ПРИ УРАЖЕННІ ХІМІЧНОЮ ЗБРОЄЮ (ГРАНАТАМИ) ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ТА ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ ВНАСЛІДОК ЇЇ НЕЗАКОННОГО ЗАСТОСУВАННЯ ДЕРЖАВОЮ-АГРЕСОРОМ

Вайда Тарас,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри спеціальної фізичної
та вогневої підготовки
Херсонського факультету, *ОДУВС*

Кузнєцов Олег,

викладач кафедри тактико-спеціальної,
вогневої та фізичної підготовки,
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Актуальність проблеми. Збройні Сили Російської федерації (далі – ЗС РФ) продовжують зазнавати поразки на різних ділянках території України, тому почали активніше завдавати ударів з повітря не тільки по місцю розташування підрозділів ЗСУ, а й, зокрема по мирних жителях. Протягом останнього часу запускають ракети Х-31 із тактичного літака Су-30 по територіальних громадах Миколаївщини, Запоріжжя, Херсонщини та інших регіонах [1; 2]. Також російська армія двічі атакувала Одесу дронами з Чорного моря, вразивши адміністративну будівлю поряд із портом. Ще один безпілотник моделі Shahed-136 українське ППО збило над морем, проте вибухова хвиля зачепила кілька будинків на березі, внаслідок чого загинув мирний житель. Пізніше було збито за допомогою засобів радіоелектронної боротьби ще п'ять російських дронів [1]. Російські окупанти таким чином вкотре порушують всі правила та звичаї цивілізованого ведення війни.

Крім того, військові держави-агресора стали також застосовувати й хімічну зброю, хоча загроза її використання ЗС РФ існує з самого початку вторгнення в Україну (Донеччина, Запоріжжя, Чернігівщина, Луганщина тощо). Експерти з самого початку бойових дій російсько-української війни 2022 року не припиняють обговорювати ймовірність такого використання хімічної зброї державою-агресором й в інших регіонах України. За останній місяць війни як українські

політики та експерти, так і представники міжнародної спільноти неодноразово попереджали, що Росія може використати хімічну зброю проти мирного населення України (Центр протидії дезінформації при РНБО; М. Подоляк (радник голови Офісу президента) – про підготовку Кремлем ґрунту для можливих біологічних/хімічних операцій на території України; В. Зеленський – в інтерв'ю американському телеканалу CNN щодо необхідності підготовки України до можливого застосування РФ ядерної та хімічної зброї) [3].

У контексті актуалізації питання щодо захисту військових та цивільного населення від застосування хімічної зброї варто зазначити, що така загроза стала реальністю: російські війська

Фото 1 Газові гранати K-51 виробництва РФ

24.09.2022 атакували Збройні Сили України хімічною зброєю у південній частині країни (за даними Оперативного командування «Південь») [1], також у вересні-жовтні 2022 року ЗС РФ скинули ручні сльозогінні гранати з сильноподрознюючою отруйною речовиною за допомогою безпілотників, про що медикам вдалося врятувати життя українських солдатів. За інформацією командування ЗСУ, з безпілотного літального апарата на позиції українських підрозділів військові РФ скинули контейнери з небезпечною речовиною (передбачається, що це була хлоропікринова граната К-51). Завдяки бойовим медикам, які оперативно відреагували на подію та надали солдатам необхідну допомогу, серед військових ЗСУ вдалося уникнути жертв – життю українців зараз нічого не загрожує.

Розглянемо особливості та першочергові заходи домедичної допомоги потерпілим українцям (військовослужбовцям, правоохоронцям, пересічним громадянам) на випадок хімічної атаки (при застосуванні хімічної зброї), наведемо характеристику існуючих антидотів проти поширених її видів а також способи мінімізації рятувальниками ризиків, обґрунтування потреби завчасно скуповувати антидоти в аптеках тощо. Варто зазначити, що немає окремої домашньої аптечки «від хімічної загрози», домедичну допомогу можуть надавати лише кваліфіковані фахівці-медики.

Проте мінімізувати ризики в разі хімічної атаки все ж таки можна – навіть без спеціальних ліків.

МОЗ України дає наступні базові рекомендації на випадок хімічної атаки: 1) щільно закрити вікна та двері, вентиляційні отвори, димарі; 2) заклеїти щілини у вікнах папером чи скотчем; 3) вимкнути побутові прилади та газ. Експерти підтверджують, що максимальна герметизація приміщення всіма можливими способами може знизити небезпеку отруєння у разі хімічної атаки. Іноді фахівці радять завісити вікна в будинку мокрими ковдрами. Також варто пам'ятати про те, що громадянам в населених пунктах не можна користуватися кондиціонерами. Правильну допомогу в разі хімічної атаки можуть надати лише спеціальні служби.

Якщо в місті застосовувалася хімічна зброя, а особа планує евакуюватись, то до цього теж треба завчасно підготуватися. Найкращий спосіб уберегти органи дихання — використовувати протигаз, але він є далеко не в усіх. Якщо як отруйна речовина використовувався хлор, фахівці радять підготувати ватно-марлеві пов'язки, змочені водою або, краще, 2-5% розчином питної соди. Такий розчин можна зробити задалегідь і зберігати вдома у пляшці, щоб у разі небезпеки мати його під рукою.

Для евакуації з отруєної зони необхідно максимально закрити поверхню тіла, для цього стане в пригоді плащ зі щільної тканини, шию варто замотати шарфом, обов'язково вдягнути рукавички, взуття з високими халявами. Для пересуванні по вулиці краще використовувати окуляри, можна навіть для плавання – вони щільно прилягатимуть до обличчя. Важливо пам'ятати: допомагаючи іншій людині, яка стала жертвою використання хімічної зброї, у жодному разі не можна робити штучне дихання.

*Зразки знешкоджених
ЗСУ гранат К-1
(виробництво РФ)*

Хлоропікрин – це рідина з різким запахом, яка у високих концентраціях дуже отруйна і належить до II класу небезпеки. Спочатку речовину застосовували у промислових процесах, але потім почали використовувати у військових цілях. Хлоропікрин сильно подразнює шкіру і слизові оболонки, спричиняє набряк легень, бронхіт, рясну сльозотечу,

м'язові конвульсії, ураження шкірного покриву, блювання, біль у шлунку, втрату свідомості. Симптоми в особи виникають раптово та позбавляють солдатів боєздатності, а з концентрацією 2 мг/л людина вмирає за лічені хвилини.

Речовину, яку використовують у радянській газовій гранаті К-51, розроблено наприкінці 1970-х років для розгону демонстрантів та ураження противників під час бойових дій. Граната має герметичний пластиковий корпус із металевим дном. Детонація відбувається завдяки запальному запалу, після початку горіння спеціальна речовина всередині гранати розширюється, вибиває дно, і в результаті розпилюється хмара отруйної речовини. Площа дії становить до 400 кв. м. [1].

Небезпека хлору та іприту. У 2018 році вертоліт сирійських Військово-повітряних сил скинув хлорну бомбу на місто Серакіб. За інформацією The New York Times, сирійський уряд також використав іприт як хімічну зброю [3]. Як потім повідомляли очевидці, люди визначали іприт за стійким запахом, схожим на цибулю, часник, хрін або гірчицю. Однак, як йдеться у статті Національного інституту охорони праці США (NIOSH), запах не є надійним індикатором, і не можна покладатися лише на нього в разі загрози хімічної атаки. Іприт дуже токсичний, він уражає очі, шкіру та дихальні шляхи, а також пригнічує імунну систему. У разі сильного отруєння смерть може настати через дихальну недостатність. Антидоту від отруєння іпритом не існує. Для мінімізації наслідків необхідно провести первинну санітарну обробку: вимити м'якою щіткою уражені ділянки шкіри за допомогою мильного розчину. Очі треба промити великою кількістю води протягом щонайменше 15 хвилин. Після цього не можна закривати очі пов'язками. Горло варто прополоскати холодною і теплою водою.

Отруєння хлором вважається дуже серйозним, призводить до набряку легенів. При отруєнні постраждалий може подихати парами води або аерозолем 0,5% розчину питної соди протягом 15 хвилин. Водночас, з точки зору канд. хім. наук Г. Репіча (див. інтерв'ю каналу «Україна 24»), використання саме хлору й іприту російською стороною малоімовірно. За словами експерта, подібні речовини не є ефективною зброєю, на відміну від зарину та його аналогів [2].

Ураження зарином. Найвідоміший випадок застосування зарину – атака в метрополітені Токіо. Японська релігійна секта «Аум Сінрікьо» в 1995 році використала отруйну речовину на двох

станціях, тоді загинуло не менше десяти осіб. Відомо про випадки застосування зарину в Сирії.

Зарин легко проникає в організм через слизову оболонку очей і дихальні шляхи. Отруєння ефіром призводить до звуження зіниць, конвульсій, слабкості, слиновиділення, людина поступово втрачає контроль над усіма функціями тіла. За рекомендаціями відомого блогера і журналіста Т. Білки у цій ситуації потерпілій особі не варто нічого їсти чи пити, якщо стане відомо про застосування зарину в населеному пункті. За твердженням лікарки-кардіологині з Києва Д. Степчини, для знешкодження поверхонь, приміщення та одягу можна застосовувати водний розчин аміаку та пероксиду водню [2-3].

Як антидот при отруєнні зарином використовуються атропін і діазепам. У разі хімічної атаки атропін підвищує частоту серцевих скорочень і допомагає зменшити виділення слизу в легенях чи дихальних шляхах людини. Американська гуманітарна організація Direct Relief навіть відправила в Україну 220 тис. ампул лікарського засобу на випадок хімічної атаки. Військові фахівці для нейтралізації отруйної речовини використовують 18-відсотковий розчин гідроксиду натрію (каустична сода). Однак треба пам'ятати про те, що гідроксид натрію належить до речовин 2-го класу небезпеки, тому самостійно в домашніх умовах його використовувати не можна.

Висновок. Як узагальнення щодо надання домедичної допомоги потерпілим при застосуванні різних агресивних речовин як хімічної зброї можна стверджувати про необхідність дотримання таких підходів, як: 1) у разі хімічної атаки, за порадами експертів, уникати відкритої місцевості; 2) у цьому випадку безпечніше перебувати в квартирі, особливо на верхніх поверхах будинків, проте житло треба зробити максимально герметичним; 3) у той же час розрізнити отруйну речовину більшість звичайних громадян самостійно не зможуть, тому треба шукати офіційну інформацію про хімічну атаку та дотримуватися рекомендацій органів влади чи спеціалізованих служб.

Література

1. Росіяни атакували позиції ЗСУ хімічною зброєю, – ОК «Південь» (відео). URL: <https://focus.ua/uk/voennye-novosti/530513-rossiyane-atakovali-pozicii-vsu-himicheskim-oruzhiem-ok-yug-video> (дата звернення 24.10.2022).

2. Росія застосовує в Україні ручні гранати хімічної дії (ФОТО). URL: <https://texty.org.ua/fragments/107964/rosiya-zastosovuye-v-ukrayini-ruchni-hranaty-himichnoyi-diyi-foto/> (дата звернення: 12.11.2022).

3. Корольова Є. Як убезпечити себе в разі хімічної атаки: антидоти та рекомендації експертів. URL: Як убезпечити себе в разі хімічної атаки: антидоти та рекомендації експертів (focus.ua) (дата звернення: 07.11.2022).

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО (поверхнева перевірка)

Ващишин Павло Валерійович,
здобувач вищої освіти 2 курсу,
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Науковий керівник:
Цуркаленко Дмитро Петрович,
викладач кафедри адміністративного процесу
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Так, візуальний огляд салону чи багажника транспортного засобу (поверхневу перевірку) працівник поліції може провести лише за наявності законних підстав та із суворим дотриманням передбаченої законом процедури.

Патрульна поліція не має права вимагати у водія документи без доказів правопорушення. Стаття 34. Поверхнева перевірка. Конкретні підстави для проведення такої поверхневої перевірки передбачені у статті 34 Закону України "Про національну поліцію", а саме, якщо існує достатньо підстав вважати:

У транспортному засобі знаходиться правопорушник або особа, свобода якої обмежується у незаконний спосіб; Транспортний засіб знаходиться річ, обіг якої заборонено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю людини;

Транспортний засіб є знаряддям вчинення правопорушення та/або знаходиться в тому місці, де може бути скоєно кримінальний злочин, для запобігання якому необхідно провести поверхневу перевірку.

Інших підстав щодо "поверхневої перевірки" законом не передбачено. Тому, у разі спроби поліцейського провести "поверхневу перевірку" вашого автомобіля, вимагайте від нього вказати конкретну підставу для її проведення, передбачену законом. Якщо законної підстави немає, ви маєте право відмовити у проведенні такої перевірки.

Оскільки поверхнева перевірка є мірою, що обмежує права громадян, то працівник поліції також зобов'язаний повідомити водія його права при здійсненні цих дій.

Якщо ж законні підстави все ж таки є і вам роз'яснено ваші права, то наступне, що повинні знати, що поверхнева перевірка може здійснюватися тільки візуальним оглядом поліцейським салону або багажника транспортного засобу. Водночас, поліцейський має право вимагати відкрити кришку багажника та/або двері салону. [1]

Законом не передбачено наявність свідків під час проведення поверхневої перевірки. Однак, найкращим вашим свідком у даній ситуації буде зроблений відеозапис. Також при поверхневій перевірці завжди треба слідкувати за поліцейським та його рухами, щоб не дозволити щось незаконне підкинути. Якщо з вами є пасажир, обов'язково беріть їх на огляд вмісту автомобіля, щоб вони стежили за поліцією.

Як і навіщо проводиться поверхнева перевірка.

Поверхнева перевірка - це здійснення з боку поліції візуального огляду особи. У такому разі правоохоронці мають право провести поверхнею одягу громадянина рукою, а також спеціальним засобом для візуального огляду речі чи автомобіля.

Поверхова перевірка є візуальним оглядом обличчя. Поліцейський, які її проводить, не має права промацувати окремі частини тіла людини, відкривати особисті речі (сумки, рюкзаки тощо) та лазити по кишенях. Він перевіряє лише ті речі, які громадянин може показати самотужки.

У ст. 34 ЗУ сказано, що правоохоронці можуть проводити поверхневу перевірку лише у разі існування достатньої кількості причин вважати, що особа зберігає річ, використання якої заборонено чи обмежено, а також несе загрозу для життя оточуючих.

В українському законодавстві існує три причини, через які поліцейський має право здійснити поверхневу перевірку:

1. Якщо є підстави вважати, що в автомобілі особи ховається зловмисник або особа, свободу якої обмежують незаконно. [2]

2. Якщо є причини вважати, що у транспортному засобі зберігається справа, яка заборонена, а також використання якої несе загрозу для життя або здоров'я інших осіб.

3. Якщо існує низка підстав вважати, що річ чи автомобіль використовують як інструмент для скоєння кримінального злочину.

У яких випадках поліцейський може здійснити особистий огляд

Згідно з Кодексом України про адміністративні правопорушення особистий огляд та огляд речей особи можуть здійснювати лише уповноважені на те посадові особи Служби безпеки України, органів та установ виконання покарань та слідчих ізоляторів, органів Національної поліції, воєнізованої охорони, цивільної авіації, органів Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, митниці та прикордонної служби, центрального органу виконавчої влади, які реалізують державну політику у сферах міграції (іміграції та еміграції), у тому числі протидії незаконній міграції, громадянству, реєстрації фізичних осіб, а також у випадках, передбачених законами України. [3]

У законодавстві описано низку підстав, у зв'язку з якими правоохоронці мають право на проведення особистого огляду та огляду речей особи:

1. Якщо особа вчиняє чи вже вчинила адміністративне правопорушення.

2. Якщо особа має характерні ознаки правопорушення на тілі, одязі тощо.

Відповідно до ст. 34 Закону України «Про національну поліцію» поверхнева перевірка як превентивний поліцейський захід є здійсненням візуального огляду особи, проведенням по поверхні вбрання особи рукою, спеціальним приладом або засобом, візуальним оглядом речі або транспортного засобу. Згідно з положеннями ч. 3 ст. 208 КПК України уповноважена службова особа, слідчий, прокурор може здійснити обшук затриманої особи з дотриманням правил, передбачених ч. 7 ст. 223 і ст. 236 цього Кодексу.

Література

1. Стаття 34. Поверхнева перевірка URL: https://protocol.ua/ru/pro_natsionalnu_politsiyu_stattya_34/

2. Наказ МВС України «Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні

правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі» від 07 листоп. 2015 р. № 1395 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1408-15#Text> (дата звернення: 06.11.2022);

3. Про Національну поліцію : Закон України від 02 липня 2015 р. (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 06.11.2022).

ОСОБИСТА БЕЗПЕКА ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Верещак Едуард Сергійович,
курсант 2-го курсу
навчально-наукового інституту права
та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Науковий керівник:
Цуркаленко Дмитро Петрович,
викладач кафедри
адміністративного права та процесу
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Особиста професійна безпека співробітника Національної поліції - це система правових, спеціальних, захисних, тактичних, педагогічних і психологічних заходів, що дозволяють забезпечити збереження життя, фізичного і психічного здоров'я співробітників Національної поліції за умови підтримки високого рівня професійних дій.

Серед професійних навичок, що сприяють забезпеченню безпеки, які є інструментарієм реалізації принципів виживання і, природно, різні в представників різних частин і служб, можна назвати, наприклад, такий важливий для багатьох співробітників елемент професійної спостережливості, як звичку відзначати щось нове, що з'явилося в стандартній професійній ситуації, бачити незнайоме в знайомому [3,с.461-463].

У комплексі знань, необхідних для забезпечення особистої безпеки, крім знання спецтактики, типових дій і хитрощів кримінальних елементів, спрямованих проти співробітників, можна виділити знання про те, що відбувається з людським організмом в ситуації стресу або знання про індивідуальний часовому інтервалі між отриманим сигналом про крайню небезпеки і реакцією на цей сигнал [1,с.79-80].

Що стосується навичок і умінь, необхідних для забезпечення особистої безпеки, то вони значно відрізняються в залежності від специфіки професійної діяльності, однак можна назвати і ряд загальних, наприклад, найпростіші навички емоційно-психологічної саморегуляції в ситуації стресу. Природно, що зміст здатності до забезпечення особистої безпеки у представників різних частин і служб буде відрізнятися не тільки на рівні знань, навичок і умінь, але і на рівні професійних навичок, ієрархії, установок [2,с.376].

В процесі виконання співробітниками органів внутрішніх справ службових обов'язків необхідно чітко знати свої права і обов'язки, законодавство і вміти застосовувати ці знання на практиці [1,с.79-80].

Необхідно приділяти підвищену увагу проведенню інструктажів щодо заходів особистої безпеки співробітників, звертати увагу на екіпіровку з урахуванням специфіки проведених заходів.

Впевнено володіти табельною зброєю. Його надійність і безвідмовність становить одну з ключових сфер психології виживання і залежить, перш за все, від самого співробітника. Для цього необхідні регулярні тренування з вогневої підготовки.

У процесі затримання співробітнику органів внутрішніх справ досить часто доводиться застосовувати фізичну силу, бойові прийоми боротьби, тому необхідні систематичні заняття з фізичної підготовки.

Належний рівень фізичної підготовленості додає впевненості співробітнику в своїх силах [2,с.376]. Дотримання співробітниками поліції основ тактики і психології особистої безпеки дозволить виключити можливі конфлікти і сформує у них навички пильного і безпечного, поведінки в різних ситуаціях, в тому числі і в процесі затримання осіб, підозрюваних в скоєнні злочину.

Безпека співробітника Національної поліції повинна ґрунтуватися на достатньому рівні професійної підготовленості, який передбачає володіння безпечними методами праці, сформованою особистісної установкою на виживання, психологічні якості, що дозволяють адекватно оцінювати обстановку, приймати швидкі і

правильні рішення і не втратити самовладання в небезпечних ситуаціях [4,с.82-87].

Однак будь-яка підготовка сама по собі не зможе створити співробітникові реально можливий рівень безпеки при вирішенні конкретної професійної задачі, якщо він сам не докладе колосальних зусиль по формуванню у себе психологічних установок, конкретних знань, умінь і навичок забезпечення особистої безпеки.

Література

1. Особиста безпека працівників органів внутрішніх справ та охорона праці в галузі: навч.-практ. посіб. / уклад. В.П. Оліградський, В.Я. Долішня. – Івано-Франківськ, 2004. – С. 79–80.

2. Козяр М.М. Екстримально-професійна підготовка до діяльності у надзвичайних ситуаціях: монографія / М.М. Козяр. – Львів: СПОЛОМ, 2004. – 376 с.

3. Соболев Є.Ю. Досвід організації та діяльності поліції провідних країн Європи / Є.Ю. Соболев, С.С. Коломойцев // Форум права. – 2012. – № 31(2). – С. 461-463.

4. Тімашова В.М. Шлях до виживання: деякі аспекти особистої безпеки працівників органів внутрішніх справ з огляду на зарубіжний досвід / В.М. Тімашова // Адміністративне право. – С. 82-87.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ РУХУ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Геращенко Олександр,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри тактико-спеціальної,
вогневої та фізичної підготовки
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Конєв Олександр,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри тактико-спеціальної,
вогневої та фізичної підготовки
ОДУВС (м. Одеса), Україна

В умовах запровадженого в Україні правового режиму воєнного стану внаслідок вторгнення Росії 24.02.2022 року дорожній рух на території держави став відрізняється від встановлених правил мирного часу. А саме автомобільними дорогами відбувається пересування бронетехніки; можна побачити транспортні засоби без номерних знаків, транспортні засоби їздять з озброєними військовими, перевозять зброю, боєприпаси, окремі ділянки дорог зруйновані обстрілами, тощо.

Правила дорожнього руху в умовах війни дотримуються не всі його учасники, багато дисциплінованих водіїв відчули це на собі (створення аварійних ситуацій, пошкодження придорожньої інфраструктури, моторошні дорожньо-транспортні пригоди з участю мирних жителів) [2].

На початку воєнного стану на території України активно розпочалось спорудження різноманітних інженерних загороджень, які розташовувались як поблизу основних шляхів сполучення, так і на них. Відсутність координації у визначенні місць та кількості споруд суттєво обмежила середню швидкість руху транспортних засобів, що, у свою чергу, призвело до значного зростання часу на виконання логістичних завдань.

Значна частина таких споруд зводилась без урахування ширини динамічного коридору, яка необхідна для безпечного маневрування довговимірними транспортними засобами.

Відсутність дорожніх знаків, які попереджали б учасників дорожнього руху про наявність таких споруд безпосередньо на проїзній частині дороги, або обмежень у максимальній швидкості руху на небезпечній ділянці дороги є джерелом виникнення аварійно небезпечних ситуацій.

Сучасна система дорожніх знаків, уведена на території України державним стандартом [1], забезпечує своєчасне інформування водія про небезпеку на дорозі та раптові зміни у дорожній обстановці, що можуть призвести до дорожньо-транспортних пригод.

Так, попереджувальний знак «Аварійно-небезпечна ділянка (інша небезпека)» попереджає водія транспортного засобу про невідповідність геометричних параметрів проїзної частини дороги та радіусів вертикальних і горизонтальних кривих державним будівельним нормам [2]. Він встановлюється на відстані 150 – 300 м до початку небезпечної ділянки дороги за межами населеного пункту та 50-100 м в населеному пункті.

Серія знаків «Обмеження максимальної швидкості» дозволяє забезпечувати введення поступових обмежень у швидкості руху, оскільки цифрові позначення на них мають кратність 10, а зона дії поширюється від місця встановлення до наступного перехрестя, тощо.

З метою інформування водіїв про неможливість подолання смуги перешкод певними категорія транспортних засобів достатньо застосувати серію заборонних знаків, які обмежують геометричні параметри транспортних засобів, що допускати будуть до подальшого руху небезпечною ділянкою дороги. У цьому випадку доцільно застосовувати знаки «Рух транспортних засобів, ширина яких перевищує ... м, заборонено» та/або «Рух транспортних засобів, довжина яких перевищує ... м, заборонено».

Для позначення вертикальних поверхонь масивних перешкод доцільно застосовувати вертикальну дорожню розмітку чорно-білого, а у окремих випадках жовто-червоного кольорів.

Черговість проїзду вузької ділянки дороги достатньо визначити за допомогою знаків пріоритету «Перевага зустрічного руху» та «Перевага перед зустрічним рухом», які встановлюються безпосередньо перед вузькою ділянкою дороги з обох боків.

Застосування дорожніх знаків та дорожньої розмітки одночасно забезпечує ефективне регулювання дорожнього руху, оскільки є

засобами регулювання дорожнього руху, що доповнюють один одного.

«Проїзд без зупинки заборонено». Забороняється проїзд без зупинки перед розміткою (стоп-лінія), а у разі, коли вона відсутня, перед знаком.

Група наказових знаків вказують подальший напрямок руху: «Об'їзд перешкоди з правого боку», «Об'їзд перешкоди з лівого боку». Об'їзд лише з боку, показаного стрілкою на знаках. «Об'їзд перешкоди з правого або лівого боку».

Основною перевагою таких засобів регулювання є висока інформативність та відносно низька собівартість. Дорожні знаки доцільно встановлювати на тимчасових стійках, що забезпечить можливість їх повторного застосування. Крім того, тимчасові знаки відмінюють дію постійних знаків та дорожньої розмітки. Дорожня розмітка жовто-червоного кольору забезпечить високу контрастність вертикальних елементів, що допоможе водієві завчасно помітити перешкоду та уникнути зіткнення з нею.

Фронтальне зіткнення із масивною перешкодою за швидкості руху понад 60 км/год, як правило, призводить до дорожньо-транспортної пригоди із важкими наслідками.

Отже відсутність дорожніх знаків та розмітки що попереджали б учасників дорожнього руху про наявність таких споруд безпосередньо на проїзній частині дороги, або обмежень у максимальній швидкості руху на небезпечній ділянці дороги є джерелом виникнення аварійних ситуацій.

Література

1. ДСТУ 4100:2014. Безпека дорожнього руху. Знаки дорожні. Загальні технічні умови. Правила застосування. Чинний від 2014-12-29. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 20015. 106 с.

2. Про Правила дорожнього руху : Постанова Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2001 року № 1306 : станом на 16 лютого 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF#Text> (дата звернення: 13.11.2022).

3. Безпека дорожнього руху в умовах воєнного стану: матеріали Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції (в авторській редакції), (м. Кривий Ріг, 27 травня 2022 року). Кривий Ріг, 2022. С.11-13.

ТАКТИЧНА МЕДИЦИНА В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Карпет'янц Святослав,
викладач кафедри ТСВФП
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Головко Віктор,
викладач кафедри ТСВФП
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Тактична медицина - напрямок, що швидко розвивається. Підготовка поліцейських та військовослужбовців за методиками тактичної медицини дозволяє їм надавати професійну медичну допомогу на полі бою та у до госпітальний період, що особливо актуально у період війни на Україні. Освоївши методи тактичної медицини, поліцейський зможе усувати у поранених загрозові стани для життя, попереджати ускладнення для здоров'я та ліквідувати їх, підтримувати загальний стан потерпілого до приїзду лікарів, допомагати під час евакуації населення, надавати першу медичну допомогу людям, яких витягнули із завалів [1].

Основний дискурс розвитку тактичної медицини під час професійної підготовки поліцейського полягає в наступному: чи буде адаптація та застосування тактичної медицини розвиватися системно (у рамках стандартів надання медичної допомоги в Україні? Чи розвиватиметься тактична медицина як окрема наука під час фахової підготовки поліцейських?

Програма підготовки поліцейських щодо вивчення тактичної медицини може бути реалізована або шляхом послідовного проходження додаткових курсів у системі постдипломної освіти, або шляхом створення окремого навчального закладу та навчання в системі постдипломної освіти. Обидва варіанти мають місце, враховуючи теперішню ситуацію в країні та на фронті, коли навички тактичної медицини стають вкрай необхідними. Основа результату – це зміст програми тактичної медицини в системі професійної підготовки поліцейського. Поліцейський має стати допоміжним елементом медицини на війні. Це необхідно для збереження життя військових та цивільних, які постраждали внаслідок бойових дій.

Навички тактичної медицини поліцейського можуть розглядатися як елементи самопідготовки та взаємодопомоги. Концепція тактичної медицини включає широкий комплекс заходів: запобігання кровотечі, правильне накладення пов'язок та джгутів, допомогу при зупинці дихання та пульсу, при термічних пошкодженнях, при утопленні та інших патологічних станах.

Поліцейський має оволодіти знаннями з трьох зон тактичної медицини: зеленої, жовтої та червоної. Вміти застосовувати свої навички в залежності від ситуації та стану постраждалого, обирати оптимальний комплекс дій першої медичної допомоги. Поліцейський повинен вміти оцінювати перебіг військових подій, характер травми людини, при ньому має бути аптечка з необхідними елементами першої медичної допомоги. При контакті з пораненим поліцейський має проявляти спокій та врівноваженість, він має бути швидким та розсудливим у своїх діях, щоб допомогти постраждалому і ні в якому разі не нашкодити його здоров'ю. Наявність при поліцейському табельних та підручних коштів зможу стати у нагоді, якщо поблизу є аптечні пункти, де можна докупити необхідні препарати та засоби для надання медичної допомоги пораненому [2].

Отже, сьогодні, у період війни, навички тактичної медицини мають бути одним із пріоритетів в системі професійної підготовки поліцейського. В умовах небезпечного та ворожого оточення, заходи надання першої медичної допомоги поліцейським стають визначальними для збереження життя постраждалих внаслідок воєнних дій та допомагають лікарям під час подальшої реабілітації пораненого. Поліцейський зі знаннями щодо надання медичної допомоги, з високими моральними якостями та гарними знаннями у своїй справі дійсно професійний та гідний пошани.

Література

1. Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. Про затвердження Інструкції про порядок переведення органів Національної поліції України на посиленій варіант службової діяльності МВС України; Наказ, Інструкція від 10.12.2015 № 1560. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0012-16#Text> (дата звернення: 06.05.2022).

2. Нацполіція назвала свої втрати з початку великої війни. URL: <https://novynarnia.com/2022/03/08/naczpolicziya-nazvala-svoyi-vtraty-z-rochatku-velykoyi-vijny/> (дата звернення 06.05.2022).

ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Носкова Тетяна,
старший викладач кафедри ТСВФП
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Головко Віктор,
викладач кафедри ТСВФП
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Актуальність даної тематики полягає в тому, що через введення воєнного стану та початку повномасштабної війни на території України призвели до виникнення питання про вогневу підготовку працівників поліції. Представники Національної поліції України мають бути готові у разі необхідності застосувати і використовувати вогнепальну зброю. І постає питання: чи кожен поліцейський має навички поводження зі зброєю?

Згідно з п. 1 ст. 46 ЗУ «Про Національну поліцію» застосування вогнепальної зброї є найбільш суворим заходом примусу» [1]. На сьогоднішній день необхідно суворо дотримуватися вимог ст. 46 ЗУ «Про Національну поліцію». Саме тому використання та застосування зброї повинні бути зумовлені певними діями особи, що безпосередньо вказані в п. 4 та 6 цієї статті. Виключно у цих випадках поліцейський уповноважений відкривати вогонь.

Треба наголосити на тому, що найголовніше при поводженні зі зброєю – це насамперед особиста безпека та безпека оточуючих. Вона полягає у тому, щоб особа під час виконання своїх службових обов'язків не заподіяла шкоди собі та оточуючим з необережності. Прикладами можуть слугувати зняття запобіжника з положення запобігання без потреби, що може призвести до випадкового пострілу у бік людей, тварин, транспортних засобів або відкриття вогню без потреби. Тобто ситуації, у яких службова особа, по-перше, не має навичок поводження зі зброєю, а, по-друге, не знає правових положень щодо застосування вогнепальної зброї [2, с.108].

Пов'язано це насамперед з недостатньою кількістю годин на навчання у закладах підготовки працівників Національної поліції, не проведення чи не якісне проведення додаткових спеціальних занять з

вогневої підготовки та/або недбалість самого поліцейського під час несення служби.

Якщо проаналізувати заходи, що вживаються правоохоронними органами у боротьбі зі злочинністю, то можна зробити висновок про те, що злочинний елемент став більш зухвалим у своїх злочинних проявах особливо під час воєнного стану Люди по той бік закону почали активніше протидіяти заходам правоохоронних органів. Це знаходить своє відображення у погрозах з їх боку у відношенні до поліцейських або членів їх сімей; у вчиненні нападів на них, які стали загрозою їх життю і здоров'ю, а в деяких випадках навіть і вбивств працівників поліції, пов'язаних з виконанням ними своїх службових повноважень. Володіння зброєю – це означає в самих різних і несподіваних ситуаціях, незалежно від способу ведення вогню, вміння не тільки вражати ціль, але і влучно стріляти по наміченим точкам на цілі; правомірно застосовувати зброю під час затримання злочинця або його конвоюванні тощо [3, с.112]

Отже, підсумовуючи викладене, можна сказати, що належна вогнева підготовка працівників поліції є однією з найголовніших умов несення служби під час воєнного стану, а якість цієї підготовки наразі не є на належному рівні. Проблема поводження зі зброєю існує і її треба якомога швидше вирішувати задля надійного захисту поліцейських та населення. Швидкість реакції на небезпеку, її оцінка та точність стрільби є основою для усіх, хто має дозвіл на носіння, зберігання, використання та застосування вогнепальної зброї.

Література

1. Закон України «Про Національну поліцію» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

2. Навч.-метод. Посіб. / С. П. Максимов, О. В. Запорожанов, О. Г. Шкапа та ін.- К.: Київський нац. Ун-т внутр. Справ, 2018. С. 108.

3. Основи техніки швидкісної стрільби з пістолета для працівників поліції: [навч.-метод. посіб.]/ О. В. Запорожанов, А. М. Лобода, А. В. Нестеренко, С. П. Максимов. – К.: ФОП

О. С. Ліпкан, 2019. – 112 с.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРАВООХОРОНЦІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Данилюк Вероніка Валеріївна,
курсантка 3 курсу факультету підготовки
фахівців для підрозділів правоохоронної діяльності
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Науковий керівник:
Головко Віктор Михайлович,
викладач кафедри тактико-спеціальної
вогневої та фізичної підготовки
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Актуальність даного дослідження обумовлена тим, що фізична підготовленість поліцейського, належний рівень розвитку певних фізичних якостей є основним компонентом успішного вирішення службово-оперативних завдань в умовах воєнного стану.

Неухильне якісне та кількісне зростання злочинності детермінує необхідність підвищення рівня фізичної підготовленості співробітників поліції та ефективної правоохоронної діяльності. Сучасний криміналітет у своєму арсеналі нерідко використовує насильницькі методи скоєння злочинів (фізичну силу, вогнепальну зброю), тому недооцінка значущості фізичної підготовленості особового складу органів поліції практично призводить до невинуватено високих людських втрат.

Очевидно, що в ході здійснення службової діяльності співробітники поліції зазнають високих психофізіологічних навантажень, стикаються з реальною загрозою фізичного насильства і одночасно мають бути готові самі застосувати фізичну силу у встановлених законодавством випадках [1, с.76].

Подолання зазначених проблем лежить у площині вдосконалення навичок застосування фізичної сили та бойових прийомів боротьби, оскільки в екстремальних ситуаціях працівники правопорядку нерідко втрачають самовладання та здатність критично оцінити обстановку, що негативно позначається на ефективності припинення правопорушення.

Фізична підготовка у відомчих навчальних закладах МВС спрямована на формування необхідних фізичних якостей курсантів та

є найважливішою складовою системи всього освітнього процесу професійної підготовки поліцейських. Курсанти та слухачі навчальних закладів МВС мають унікальну можливість отримати необхідні знання, вміння та навички та, що важливо, освоїти здоров'язберігаючі технології, спрямовані на вдосконалення різних компетенцій фізичної підготовленості в рамках державної системи освіти.

Поліцейський, який має гарне здоров'я, а також високий рівень фізичної та емоційної підготовленості, здатний прийняти в складній оперативній ситуації правильне рішення, що сприяє успішному виконанню службових завдань. Поліцейські, які нехтують фізичною підготовкою, потім стикаються з певними труднощами при виконанні тих самих завдань [2, с.35].

Фізична підготовка, що реалізується в освітніх організаціях МВС України, носить цілеспрямований характер, що полягає у формуванні у рядового та начальницького складу фізичної та психологічної готовності до успішного виконання оперативних та службово-бойових завдань, а також до вмілого застосування фізичної сили, спеціальних засобів та бойових прийомів боротьби у процесі припинення злочинів.

На навчально-тренувальних заняттях курсанти та поліцейські: виробляють свідоме ставлення до систематичного фізичного навантаження та занять спортом як основного засобу досягнення професійного вдосконалення; формують теоретичні знання та практичні вміння підтримки високого рівня працездатності, а також професійно значущі фізичні якості, у тому числі силу, швидкість, спритність, гнучкість та витривалість; тренують та вдосконалюють навички застосування бойових прийомів боротьби та вирішують рухові завдання, спрямовані на успішне припинення правопорушень.

Отже, варто підсумувати, що фізична підготовка є одним з головних напрямків підготовки як практикуючих поліцейських, так і курсантів на етапі навчання в ЗВО МВС

Література

1. Ануфрієв М.І., Бутов С.Є. та ін. Основи спеціальної фізичної підготовки працівників органів внутрішніх справ: Навч. посібник / Заг. ред. Я.Ю. Кондратьєва та Є.М. Моїсєєва. Київ: Національна академія внутрішніх справ України, 2003. 338 с.

2. Бабенко В.Г., Попов О.В., Янко І.В. Загальна фізична підготовка (Методичні рекомендації з проведення занять), Київ, МВС України, 2002. 22 с.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Денисюк Яна,
курсант 301 навчального взводу,
Херсонський факультет ОДУВС

Вайда Тарас,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри спеціальної фізичної
та вогневої підготовки
Херсонського факультету ОДУВС

Актуальність піднятої нами теми обумовлюється тим, що забезпечення публічної безпеки та порядку має велике значення для української держави, особливо після початку воєнної агресії РФ при посяганні на територію України (24 лютого 2022 року, після введення Указом Президента України на всій території держави воєнного стану, який установлює особливий правовий режим життєдіяльності суспільства). Особливостями запровадженого воєнного стану є тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина, що своєю чергою, створює особливі умови забезпечення публічної безпеки та порядку органами Національної поліції України (*далі – НПУ*) та іншими уповноваженими суб'єктами. Таким чином, реальні обставини життєдіяльності суспільства підтверджують необхідність дослідження цієї теми та конкретизації форм і методів забезпечення поліцейськими публічної безпеки і порядку в умовах воєнного стану [1].

Організація діяльності правоохоронних органів щодо охорони громадського порядку (*далі – ОГП*) в умовах воєнного стану визначена чинним законодавством, а саме, Законом України «Про правовий режим воєнного стану» і залежать від завдань, які повинні бути виконаними правоохоронними органами, та стану оперативної

обстановки [2]. Основними завданнями під час ОГП є патрулювання території; забезпечення дотримання порядку та законності; виявлення та попередження проступків і правопорушень громадян. Але в ОГП під час воєнного стану з'являються деякі корективи, котрі спрямовані на розширення повноважень органів влади з метою гарантування публічного порядку суспільству. Для збереження громадського порядку в умовах воєнного стану органи НПУ мають дозвіл на використання різних методів впливу: урегулювання, переконання, примусу, адміністративного припинення [3, с. 13-17].

Заходи адміністративного припинення – найпоширеніша група адміністративного примусу, які застосовують органи НПУ в умовах режиму воєнного стану, котрі діляться на дві групи. До групи заходів загального характеру належать вимоги поліцейських припинити протиправні дії, адміністративне затримання, вилучення речей та документів, огляд тощо. Другу групу складають спеціальні заходи, які застосовуються рідше – виключно у виняткових випадках, коли відсутні інші шляхи припинення протиправної поведінки. Систему цих заходів складають заходи фізичного впливу, спеціальні засоби і застосування зброї, тобто ті, які поєднуються із застосуванням сили [4, с. 68]. Отже, за результатами дослідження цієї теми можемо зробити висновок щодо розширення повноважень НПУ та зміни в умовах воєнного стану методів забезпечення публічної безпеки і порядку в правоохоронній діяльності.

Література

1. Про введення воєнного стану: Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#n2> (дата звернення: 18.11.2022).

2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 18.11.2022).

3. Вайда Т.С. Колабораційна діяльність в умовах війни: поняття та кримінальна відповідальність за протиправні дії/діяльність. Актуальні питання кримінально-правової кваліфікації, документування та розслідування колабораціонізму : матеріали Всеукр. наук.-практ. конференції, м. Одеса, 21 липня 2022 року. Одеса: ОДУВС, 2022. (116 с.). С. 13-17.

4. Ковалів М. В., Іваха В. О. Діяльність органів внутрішніх справ в умовах воєнного стану. 2016. с. 68.

ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ НАДАННЯ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

Мох Тетяна,
викладач кафедри ТСВФП
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Домніцак Володимир,
доцент кафедри ТСВФП
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Право на життя є основоположним та соціальною цінністю, що закріплено Конституцією України. Після початку повномасштабного вторгнення на територію нашої держави громадяни зазнають утиску збоку росії, а саме тому кожен з нас може опинитися в небезпеці і поліцейський не є винятком. Тому в таких екстремальних умовах працівники поліції повинні більш сумлінно виконувати свої службові обов'язки, які в першу чергу стосуються охорони громадського порядку та надання домедичної допомоги постраждалим особам. Таким чином, відповідно до основного закону нашої країни: ніхто не може порушувати права іншої особи чи групи осіб. Проте у зв'язку зі збройною агресією на територію України були порушені численні норми міжнародного права та статуту ООН.

Під час воєнного стану, в свою чергу важливою є діяльність органів національної поліції України, адже на них покладені вагомі обов'язки, оскільки кількість постраждалих осіб та осіб які знаходяться в небезпеці в таких умовах зростає.

Проблематика даного аспекту полягає у тому, що на сьогоднішній день ми живемо у важких умовах, але це не означає, що в когось є право порушувати наші конституційні права та свободи. Зокрема, це стосується не лише агресора, а й роботи правоохоронних органів та діяльності інших громадян. На даний момент Національна поліція України працює в посиленому режимі задля максимального зменшення кількості кримінальних правопорушень проти життя і здоров'я особи. У зв'язку з воєнним станом виникла необхідність залучення до повноцінного несення служби також і здобувачів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, а саме курсантів університетів внутрішніх справ. Так як нажаль, під час виконання покладених на Національну поліцію завдань, постійно існує велика

вірогідність загрози життю і здоров'ю поліцейського, тому домедична підготовка повинна бути складовою його професійної діяльності.

Згідно з п. 4 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про екстрену медичну допомогу» домедична допомога – невідкладні дії та організаційні заходи, спрямовані на врятування та збереження життя людини у невідкладному стані та мінімізацію наслідків впливу такого стану на її здоров'я, що здійснюються на місці події особами, які не мають медичної освіти, але за своїми службовими обов'язками повинні володіти основними практичними навичками з рятування та збереження життя людини, яка перебуває у невідкладному стані, та відповідно до закону зобов'язані здійснювати такі дії та заходи. Невідкладний стан людини – раптове погіршення фізичного або психічного здоров'я, яке становить пряму та невідворотну загрозу життю та здоров'ю людини або оточуючих її людей і виникає внаслідок хвороби, травми, отруєння або інших внутрішніх чи зовнішніх причин. До осіб, які зобов'язані надавати домедичну допомогу людині у невідкладному стані, належать і поліцейські, нарівні з рятувальниками аварійно-рятувальних служб, працівниками державної пожежної охорони, фармацевтичними працівниками, провідниками пасажирських вагонів, бортпровідниками та іншими особами, які не мають медичної освіти, але за своїми службовими обов'язками повинні володіти практичними навичками надання домедичної допомоги (ч. 1 ст. 12 Закону України «Про екстрену медичну допомогу»).

Згідно з п. 4 статті 2 Закону України «Про Національну поліцію» одним із завдань поліції є надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги. Надавати невідкладну, зокрема домедичну і медичну, допомогу особам, які постраждали внаслідок правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в безпорадному стані або стані, небезпечному для їхнього життя чи здоров'я, є одним з обов'язків поліцейського (п. 4 ч. 1 ст. 18 Закону України «Про Національну поліцію»). Більше того, ст. 15 Закону України «Про екстрену медичну допомогу» визначає дисциплінарну, адміністративну, кримінальну або цивільно-правову відповідальність за ненадання без поважних причин на місці події домедичної допомоги або необґрунтовану відмову у її наданні, ненадання без поважних причин наявного транспортного засобу для безоплатного

перевезення людини, яка перебуває у невідкладному стані, до найближчого до місця події відділення екстреної (невідкладної) медичної допомоги або необґрунтовану відмову у здійсненні такого перевезення, а також за інші порушення законодавства у сфері надання екстреної медичної допомоги. Оперативне здійснення необхідних заходів домедичної допомоги постраждалому у невідкладному стані надається до тих пір, поки не буде можливості отримання ним кваліфікованої медичної допомоги. Заходи забезпечення надання екстреної медичної допомоги.

За ч. 3 ст. 3 Закону України «Про екстрену медичну допомогу» у разі виявлення людини у невідкладному стані, яка не може особисто звернутися за наданням екстреної медичної допомоги, та за відсутності медичних працівників на місці події громадянин України або будь-яка інша особа, які виявили таку людину, зобов'язані: 1) негайно здійснити виклик екстреної медичної допомоги або повідомити про виявлену людину у невідкладному стані та про місце події працівників найближчого закладу охорони здоров'я чи будь-яку особу, яка зобов'язана надавати домедичну допомогу та знаходиться поблизу місця події; 2) за можливості надати виявленій людині у невідкладному стані необхідну допомогу, у тому числі шляхом перевезення такої людини до найближчого до місця події відділення екстреної (невідкладної) медичної допомоги чи іншого закладу охорони здоров'я, у якому може бути забезпечено надання необхідної медичної допомоги.

Отже, з вище перерахованого можна дійти висновку, що надання домедичної допомоги є невід'ємною складовою діяльності працівників Національної поліції України. Кожний правоохоронець повинен вміти надавати допомогу особам, які з особистих, економічних та соціальних причин внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги, що обов'язково передбачає надання домедичної та екстреної медичної допомоги у мирний час, а також особливо у період воєнного стану на території України. Тому потрібно зосередити підготовку поліцейських у вищих навчальних закладах з специфічними умовами навчання та під час первинної професійної підготовки саме у напрямку обов'язкового навчання основам домедичної підготовки.

Література

1. Конституція України: Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р.// Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Закон України Про правовий режим воєнного стану URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/>.
3. Алямкін Р. Міжнародно-правовий режим захисту прав людини під час внутрішніх збройних конфліктів. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2014. (№ 6). С. 47-51.
4. Закон України «Про екстрену медичну допомогу» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5081-17#Text>
5. Закон України «Про Національну поліцію» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

ОСОБЛИВОСТІ ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Жернаков Денис Максимович,
курсант СР-042 ННІП та ФПФПНП
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Науковий керівник:
Карпенко Олександр Миколайович,
капітан поліції, старший викладач
кафедри вогневої підготовки
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Останнім часом в Україні актуалізувалась проблема забезпечення національної безпеки в основних її сферах, що пов'язано з появою нових та збільшенням уже існуючих традиційних внутрішніх загроз національним інтересам.

Тенденції зростання злочинності, її агресивності та жорстокості, технічна та бойова оснащеність дають привід задуматися про вдосконалення підготовки висококваліфікованих професійних кадрів. Наявність високого рівня професійної підготовленості як сприяє успішному вирішенню службових завдань, так й забезпеченню

особистої безпеки співробітників органів внутрішніх справ за умов повсякденної діяльності. У зв'язку з цим велике значення набуває проблема вдосконалення тактики та методики особистої безпеки співробітників органів внутрішніх справ [1; с. 490].

Однією з найважливіших складових підготовки співробітників МВС України в цілому та органів внутрішніх справ зокрема ефективних дій в умовах під час воєнного стану виступає навчання курсантів освітніх організацій системи МВС України та працівників органів внутрішніх справ прийомам та способам раціонального та безпечного виконання оперативно-службових та службово-бойових завдань [2; с.146]

Вогнева підготовка є складовою бойової підготовки і являє собою систему заходів, вкладених у засвоєння особовим складом теоретичних знань, умінь і навиків, необхідні для впевненого володіння зброєю під час виконання оперативно-службових завдань. Щоб вміло володіти зброєю, недостатньо засвоїти лише прийоми точного пострілу. Потрібно мати чітке уявлення про внутрішню та зовнішню балістику, добре знати матеріальну частину та бойові можливості зброї. Необхідно вміти усувати затримки та несправності, а також утримувати зброю в чистоті та порядку.

Цілі, які стоять перед вогневою підготовкою:

- вироблення міцних навичок у поводженні зі зброєю та її застосування у різних ситуаціях та умовах службової діяльності;
- формування необхідних морально-психологічних якостей та особистої відповідальності за виконання службового обов'язку [1; с.493].

До практичних занять учні допускаються тільки після здачі зарахунків за матеріалами частини зброї, прийомів і правил стрільби, заходів безпеки для виконання робіт, які виконуються.

Заняття з вогневої підготовки проводяться в спеціалізованих навчальних класах, тирах, на стрільбищах в умовах, максимально наближених до службової обстановки. Учні приймають і здійснюють свої знання вміння і навички з вогневої підготовки на:

- класних занять;
- стрількових тренування;
- навчальних стрільбах;
- бойових стрільбах;
- при веденні роботи в години догляду за зброєю;
- на самостійній підготовці;

- стрількові змагання [2; с.149].

На класних заняттях вивчаються: призначення, бойові властивості і приладдя зброї, боєприпасів, приборів прицілювання і спостереження, правила обслуговування та догляду за зброєю, основи та правила ведення стрільби. У подальшому знання, уміння і навички, за цими питаннями учні здійснюють на стрількових тренінгах і стрільбах і інших формах навчання.

Професійно-прикладна підготовка включає тактичну, професійно-психологічну, правову підготовку до застосування заходів силового впливу, фізичну та вогневу підготовку, підготовку до застосування спеціальних засобів, засобів зв'язку, автомобільну та інші види підготовки, що визначаються специфікою діяльності галузевих служб, їх підрозділів та спеціальністю окремого співробітника.

На нашу думку, одним із головних джерел удосконалення тактичної підготовки до дій в екстремальних ситуаціях мають стати дослідження дій співробітників поліції у подібних ситуаціях, які проводяться на сучасному організаційно-методичному рівні. Аналітичні огляди цієї роботи повинні систематично публікуватися та використовуватися у навчальному процесі в освітніх організаціях МВС України, а також вивчатися на заняттях із службової підготовки в ОВС.

Велике значення у професійно-прикладній підготовці співробітників поліції має практична правова підготовка до дій в екстремальних ситуаціях. Правова підготовка повинна вдосконалюватися на заняттях з тактики дій співробітників поліції в екстремальних ситуаціях, з фізичної та вогневої підготовки [3].

У процесі вирішення завдань з охорони громадського порядку та боротьби зі злочинністю працівникам поліції найчастіше доводиться діяти у ситуаціях, у яких правопорушники надають непокору законним розпорядженням та вимогам. У подібних конфліктних ситуаціях у діяльності поліції перевага надається несиловим способам впливу на правопорушників шляхом ведення переговорів і, як крайній захід, застосовуються прийоми рукопашного бою, спеціальні засоби та вогнепальна зброя, тобто заходи силового впливу.

Отже, професійно-прикладна фізична підготовка дозволяє розвивати фізичні здібності, формувати і покращувати рухові навички, виховати необхідні морально-вольові якості, збільшувати

опір організму до негативного впливу особливих умов професійної діяльності.

Література

1. Юрчук, Ю. Г., М. О. Мацишин, І. В. Лопаткін. "Методичні рекомендації щодо залучення курсантів до організації і проведення занять з вогневої підготовки." Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні науки 4. 2017. с. 490-498.

2. Матросов, Михайло, Ігор Атаманенко, Олександр Арабаджі. "Методичні рекомендації щодо викладання вогневої підготовки в підрозділах Національної гвардії України." Молодий вчений 11 (75). 2019. с. 146-150.

3. Кривошеєв, О. В. "Вогнева підготовка: інновації vs. традиції." 2021.

ОБЛІК І ЗБЕРІГАННЯ ЗБРОЇ ТА БОЄПРИПАСІВ

Журавльова Дар'я Олегівна,
курсант 4 курсу, групи ДР-942
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Науковий керівник:
Наточій Анатолій Дмитрович,
Викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Кримінально-правові методи протидії незаконному обігу зброї виражаються у закріпленні особливої частини Кримінального кодексу України (далі – КК) відповідальності за незаконні дії з вогнепальною зброєю, вибуховими речовинами та вибуховими пристроями.

На процес встановлення відповідності ознак злочину у сфері незаконного обороту зброї та ознак кваліфікованого дії багато в чому впливає конкретність цих ознак і наявність можливості подвійного тлумачення норм права, їх закріплюють. Однією з найважливіших ознак злочинів у сфері незаконного обігу зброї є предмет злочину.

Кримінальний закон не дає ухвал понять предметів цих злочинів, вони позначені в текст КК лише шляхом перерахування їх понять [1].

Питання про притягнення до кримінальної відповідальності військовослужбовців, працівників інших воєнізованих організацій за недбале зберігання вогнепальної зброї, що спричинило її втрату та використання іншими особами, якщо це спричинило заподіяння тяжких наслідків, дозволяється за КК, а особа, якій доручено охорону вогнепальної зброї, несе відповідальність за КК та додаткової кваліфікації за КК не потрібно, а у випадках, коли вогнепальна зброя знаходиться у володінні на нелегальних підставах, особа має притягуватися до відповідальності лише за КК [2].

Суб'єктивна сторона недбалого зберігання вогнепальної зброї визначається необережністю у вигляді недбалості. При недбалості винна особа не передбачала можливості настання смерті людини чи інших тяжких наслідків свого діяння недбалого зберігання вогнепальної зброї, що створило умови для його використання сторонньою особою, хоча за необхідної уважності та передбачливості мало і могло передбачати настання цих наслідків [2].

Резюмуючи сказане, вважаємо допустимим сформулювати висновки, виконання яких, здається, може сприяти точному застосуванню кримінального закону при кваліфікації недбалого зберігання вогнепальної зброї.

По-перше, КК «Недбале зберігання вогнепальної зброї» не повною мірою відображає суспільну небезпеку невиконання законним власником зброї (боєприпасів та вибухових речовин) правил, пов'язаних з його оборотом, яке створило можливість для них використання сторонніми особами та спричинило суспільно небезпечні наслідки.

По-друге, у ній передбачено лише порушення правил зберігання зброї, проте на їх власників покладається також обов'язок з дотримання правил придбання, продажу, передачі, перевезення, носіння чи вчинення інших дій не тільки зброї, а й патронів до ньому (боєприпасів), і навіть вибухових речовин.

По-третє, законодавцю необхідно пояснити оцінне поняття «Інші тяжкі наслідки» як примітки до КК [3].

По-четверте, КК та судова практика по ній потребують більш досконалого дослідження та модифікації.

Загалом така неоднорідна практика застосування норм, що встановлюють відповідальність за незаконний оборот пороху, є

наслідком недостатнього опрацювання питань диференціації відповідальності за оборот предметів підвищеної небезпеки з позицій реальної загрози суспільної небезпеки від їхнього незаконного обігу [1].

Вибухові пристрої визначаються як промислові або саморобні вироби, що функціонально поєднують вибухова речовина та пристрій для ініціювання вибуху (запав, підричник, детонатор тощо) [2]. З визначення слід, що ознаками вибухового пристрою виступають: наявність вибухової речовини; наявність пристосування для ініціювання вибуху.

Ознака, що вказує на спосіб виготовлення, наш погляд, присутній у визначенні зайве. Способів виготовлення вказується всього два, ніж не береться до уваги, наприклад, такий спосіб виготовлення, як кустарне виробництво.

Тим більше, що спосіб виготовлення прямо не виражає ступеня небезпеки цього предмета. У цілому нині наявність лише двох ознак у визначенні поняття робить його дуже широким і створює значні труднощі у процесі відмежування цих предметів з інших предметів злочинів у сфері незаконного обігу зброї [4].

Викликає сумнів щодо можливості віднесення вибухових пристроїв до зброї, т.к. вибухові пристрої можуть мати призначення для ураження живої або іншої мети, так і не мати. Загалом порівняння явищ чи предметів, ознаки, яких виділено з різних підстав, завжди викликає певні труднощі.

Література

1. Боровинський С. Б. "Розмежування недбалого зберігання вогнепальної зброї або бойових припасів та суміжних складів злочинів." Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ 4 (2017): 210-218.

2. Мельник В. І. "Незаконне розповсюдження й обіг зброї як загроза громадському порядку в сільській місцевості." Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки 2 (2) (2016): 66-70.

3. Діденко С. В. "Адміністративно-правове забезпечення обігу та застосування зброї в Україні." Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», Київ (2016).

4. Кірін Р. С., Коротаєв М.В. "Правовий режим вилученої, добровільно зданої і знайденої зброї." Упорядники (2021): С.393.

ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ З ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Журавльова Дар'я Олегівна,
курсант 4 курсу, групи ДР-942
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Науковий керівник:
Наточій Анатолій Дмитрович,
викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Досвід роботи зарубіжних співробітників правоохоронних структур свідчить про те, що широке використання сучасного мобільного зв'язку, транспортних засобів та системи патрулювання сприяє, з одного боку, швидкому та оперативному реагуванню на правопорушення, а з іншого боку, - різко підвищується частота контактів з правопорушниками і, в зв'язку з цим, значно почастишали випадки нападу на поліцейських [1]. Така тенденція висуває серйозні проблеми перед фахівцями професійної підготовки поліцейських.

Вогнепальна зброя на всіх етапах навчання та її експлуатації, вимагає підвищеної уваги і являє собою небезпеку. У зв'язку з цим відношення до самого предмету і способам навчання слухачів є важливою багаторівневою завданням для викладачів вогневої підготовки [2].

Наприклад, для найбільш безпечного та ефективного формування початкових навичок поводження зі зброєю можливе використання такого тренажера як інтерактивний лазерний тир, який має назву – Рубін ЛЛТ–110.

Даний тренажер являє собою сукупність таких пристроїв, як екрана, відеопроєктора та спеціально розробленого програмного забезпечення. Використання цього тренажера в рамках формування початкових навичок та умінь поводження зі зброєю дозволяє повністю усунути можливість порушення, встановленої техніки безпеки під час проведення стрільб, але мало чим відрізняється від здійснення справжньої стрілянини з використанням бойової зброї.

Використання такого тренажера дозволяє сформуванню необхідних базових вмінь використання зброї, щоб згодом здійснювати стрільби за допомогою справжньої бойової зброї, а також дозволяє учням

ознайомитися з командами, які подаються керівником стрільб або помічником. керівника стрільб, у тому числі доведення виконання таких команд до ідеального рівня. Також у процесі використання такого інтерактивного тиру викладач може провести аналіз помилок учня під час проведення стрільб. та допомогти у їх усуненні, що є важливим елементом побудови правильного навчання вогневої підготовки.

Співробітники державної інспекції безпеки дорожнього руху можуть застосовувати вогнепальну зброю в різних ситуаціях і часто такі ситуації виникають у патрульному автомобілі даної служби [3].

Для того, щоб сформувати навички стрілянини з бойової вогнепальної зброї під час руху на транспортному засобі був створений автотренажер для відпрацювання практичних навичок стрілянини з автомобіля «Оперативник– 1».

Цей тренажер є в пасажирській частині патрульного автомобіля на спеціальній гідравлічній платформі, здатної реалізовувати імітацію дорожнього руху, що максимально відтворює реальні умови застосування вогнепальної зброї на транспорті, а також спеціального програмного забезпечення, яке дозволяє керувати цим тренажером.

Цей тренажер повністю імітує внутрішньо оздоблення справжнього автомобіля та різні нерівності на проїжджій частині того, щоб у учнів була можливість відчутти все це у спокійній обстановці, отримати певні знання про здійснення стрільби на автомобілі, що рухається, і бути готовим до застосування вогнепальної зброї на транспорт в умовах, коли це необхідно.

Займаючись навчанням вогневої підготовки слухачів, варто приділити увагу на вироблення єдиного алгоритму в навчанні слухачів по методиці де психологічна готовність (стресостійкість) супроводжує учнів на всіх етапах підготовки це: теорія, тренування вхолосту, бойові стрільби [4]. Вищевказана методика пропонує єдиний алгоритм в підготовці слухачів, в якій пріоритетним напрямком у всіх елементах навчання є психологічна складова.

В даному випадку мотивація до освоєння предмета є саме тією необхідною складовою, в якій через інтерес до вивчення з'являються навички, що дають позитивний результат і дозволяють в подальшому при виникненні законних підстав, грамотно і вміло, відповідно до чинного законодавства, застосувати вогнепальну зброю.

В ході тактико-вогневої підготовки, з метою підвищення навченості особового складу підрозділів діям в ближньому вогневому

бою, необхідно навчати тактичних прийомів дій рухливими бойовими групами і ефективному застосуванню при цьому стрілецької зброї.

Вогнева підготовка слухачів навчальних закладів та працівників НП протягом усього терміну служби проводиться в основному на рівні початкової підготовки. Навчання і вдосконалення у стрільбі з нестандартних положень, практично, не проводиться.

Вогнева підготовка на різних факультетах навчальних закладів не враховує особливостей майбутньої службової діяльності їх випускників. Аналіз же матеріалів анкетування співробітників НП прямо вказує на таку необхідність.

Література

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 року № 580-VIII [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

2. Статистичні дані наведені у програмі «Подробиці тижня» // Телеканал «Інтер» [Електронний ресурс]. 28.02.2016.

3. Высокая подготовка полиции – безопасность в городе [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://kr.ua/odessa/530966-vysokaia-podhotovka-polytsyy-bezopasnost-v-horode>.

4. Про затвердження Курсу стрільб із стрілецької зброї для рядового та начальницького складу органів внутрішніх справ України та норм витрат боєприпасів МВС, ГУМВС, УМВС, відомчими навчальними закладами : наказ МВС України від 7 вересня 2011 року № 658.

ФОРМУВАННЯ ТА АКТУАЛІЗАЦІЯ НАЛЕЖНИХ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СПІВРОБІТНИКІВ СЛУЖБИ СУДОВОЇ ОХОРОНИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ГОТОВНІСТЬ ПІДРОЗДІЛІВ СЛУЖБИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

Жураковський Ігор,
заступник начальника
територіального управління
Служби судової охорони
у Одеській області

Професійне навчання співробітників Служби судової охорони проводиться з урахуванням сучасних вимог до підвищення професійної майстерності співробітників Служби у всіх напрямках їх професійної діяльності та є одним з елементів службової діяльності співробітників.

Професійне навчання - це система організаційних і навчально-виховних заходів, спрямованих на первинну, службову підготовки та післядипломну освіту співробітників Служби з метою ефективного виконання ними службових обов'язків, формування в них психологічних і фізичних якостей, удосконалення на їх основі професійної майстерності, підтримання на високому рівні готовності до виконання завдань.

Навчальний процес із професійного навчання - система методичних та педагогічних заходів, спрямованих на формування належних професійних компетентностей співробітників Служби, оновлення та актуалізацію їх професійних знань, умінь і навичок.

Основними завданнями професійного навчання співробітників Служби є: забезпечення дотримання співробітниками Служби прав і свобод людини та громадянина під час виконання ними службових обов'язків; підготовка кваліфікованих фахівців, здатних забезпечити виконання покладених на Службу завдань; вивчення законодавчих, нормативно-правових актів та розпорядчих актів, які регламентують діяльність Служби, та забезпечення їх практичного застосування в службовій діяльності; набуття співробітниками знань, умінь і навичок, необхідних для успішного виконання службових завдань, та постійне їх удосконалення; удосконалення навичок керівників підрозділів з організації управління та навчання підпорядкованих

співробітників, упровадження в практику службової діяльності сучасних форм та методів роботи на основі досягнень науки і провідного досвіду; розвиток у співробітників Служби особистих якостей, почуття відповідальності за власні дії, вдосконалення свого професійного та загальнокультурного рівня; навчання співробітників Служби прийомів і способів забезпечення професійної та особистої безпеки під час виконання службових обов'язків, зокрема в екстремальних умовах.

Система професійного навчання співробітників Служби складається з:

первинної професійної підготовки, яка полягає в цілеспрямованому формуванні у співробітників, яких вперше прийнято на службу та призначено на посади молодшого складу Служби, комплексу професійних компетентностей, необхідних для освоєння нового виду професійної діяльності, досягнення належного професійного рівня та максимально якісного виконання службових обов'язків за конкретною посадою. При цьому, не потребують первинної професійної підготовки співробітники, які: пройшли первинну професійну підготовку поліцейських та отримали за результатами її проходження довідку про закінчення первинної професійної підготовки; успішно опанували курс професійного (професійно-технічного) навчання в закладах освіти за професіями 5169 «Охоронник» (3, 4-го розрядів), «Охоронець», «Старший охоронець»; мають досвід проходження служби у військових формуваннях та правоохоронних органах не менше ніж 3 роки;

післядипломної освіти, яка передбачає набуття нових та вдосконалення раніше набутих компетентностей на основі здобутої вищої, професійної (професійно-технічної) або фахової передвищої освіти та практичного досвіду та включає в себе: спеціалізацію; перепідготовку; підвищення кваліфікації; стажування.

службової підготовки, яка охоплює систему заходів, спрямованих на закріплення й оновлення в плановому порядку необхідних знань, умінь та навичок співробітників Служби для успішного виконання службових завдань, з урахуванням покладених на підрозділи завдань, особливостей їх службової діяльності, географічних і погодних умов, рівня підготовки та досвіду служби співробітників та за змістом навчання поділяється на: функціональну підготовку керівників; тактико-спеціальну підготовку; загальну підготовку (правова, домедична, психологічна, безпека

життєдіяльності), вогневу підготовку (теоретичну та практичну); фізичну підготовку (загальну, спеціальну та спортивну роботу).

Основними формами службової підготовки є: самостійне навчання, яке проводиться впродовж усього строку служби співробітника з метою безперервного, систематичного поповнення та поглиблення знань, умінь і навичок, необхідних для успішного виконання службових завдань); навчальні збори (навчально-методичні), яка проводяться з метою підвищення професійної готовності співробітників до виконання службових завдань); дистанційне навчання (проводиться під час набуття знань, умінь та навичок, переважно відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу в спеціалізованому середовищі, що функціонує на базі інформаційно-комунікаційних технологій); навчальні заняття за місцем служби.

Форми проведення навчальних занять зі службової підготовки: лекція, семінарське заняття, вебінар, практичне заняття (тактичні, тактико-спеціальні тощо), тренінги, інструкторські, інструкторсько-методичні та індивідуальні заняття, самостійна робота, навчання (командно-штабні, тактико-спеціальні, тактичні), психологічний лекторій, психологічне моделювання, психологічне інформування (інструктаж), психологічний тренінг (практичне заняття), контрольно-перевірочне заняття.

Кожний співробітник зобов'язаний систематично займатися вдосконаленням рівня особистої професійної майстерності.

Безпосереднє керівництво професійним навчанням здійснюють керівники підрозділів Служби, які несуть персональну відповідальність за стан роботи з організації професійного навчання співробітників.

ВАЖЛИВІСТЬ ТАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ У СЛУЖБОВІЙ ПІДГОТОВЦІ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Завістовський Олег,
старший викладач
кафедри тактико-спеціальної підготовки
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Арцебарська Олена,
здобувачка вищої освіти бакалавра
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Сучасний світ повний небезпек та загроз для життя та здоров'я людей. Кожного дня відбуваються катастрофи різних характерів, внаслідок яких страждає багато людей. Першими на катастрофи та аварії прибувають саме поліцейські, тому навички тактико-спеціальної підготовки в системі підготовки поліцейських повинні займати особливе місце. Кожен поліцейський повинен якісно та кваліфіковано надавати першу домедичну допомогу з метою продовження життя постраждалих до прибуття медиків.

Прибувши на місце події в роботі поліцейського головними принципами його подальшої роботи є: швидкість, оперативність та кваліфікованість надання першої домедичної допомоги постраждалим. Адже, кожна хвилина для здоров'я та життя потерпілого має значення. Особливо важливо вчасно викликати бригаду екстреної швидкої допомоги, крім того, необхідно дотримуватися певних правил доповіді диспетчеру швидкої допомоги. Від цього залежить як швидко прибудуть на місце медики та скільки часу ви будете перебувати разом з потерпілим та надавати йому допомогу. До того ж, поліцейські повинні розуміти всю специфіку надання домедичної допомоги різним категоріям населення, таким як діти, люди похилого віку, особам з обмеженими можливостями, вагітним жінкам та ін.

Підготовка поліцейських у сфері тактичної медицини не повинна передбачати отримання повного курсу кваліфікованої медичної освіти, поліцейським необхідно знати лише найбільш важливі аспекти рятування людей. Такими аспектами є: первинний огляд постраждалого та визначення ступеню тяжкості його стану, проведення медичного сортування (тріажу), способи звільнення

дихальних шляхів та забезпечення їх прохідності, надання допомоги при пневмотораксі, різних видах кровотеч, інсультах, інфарктах, шоківих станах, потраплянні в ДТП, правильність проведення евакуації тощо. Всі ці навички та знання поліцейські повинні знати та вміти правильно застосовувати [1, с.6-7].

На разі, основною тенденцією в світі є поширення інформаційних технологій та винаходів на всі сфери діяльності людини, не є винятком й навчання поліцейських надавати екстрену медичну допомогу як в Україні так і за кордоном. Наприклад, для відпрацювання теоретичних знань під час кваліфікованої підготовки працівників Національної поліції України використовують різноманітні тренажери для навчання екстреної медичної допомоги. Застосування таких фантомів-тренажерів під час навчання є неймовірно корисним, адже завдяки застосуванню таких технологій працівники поліції ще під час навчання мають можливість відпрацювати отримані знання на практиці, а не власне під час надзвичайної ситуації.

Наступною тенденцією, є збереження власне життя рятувальника, людини, яка надає першу домедичну допомогу. Поліцейські повинні пам'ятати про особисту безпеку під час допомоги іншим особам: фізичну (убезпечувати себе від отримання травм, пошкоджень, оглядати місце події та виявляти небезпечні для себе фактори), біологічну (банально хоча б одягати рукавички при роботі з постраждалими, для уникнення зараження інфекційними невиліковними хворобами, які переносяться через кров, шкірних захворювань тощо), юридичну (дотримання норм чинного законодавства при наданні поліцейським першої домедичної допомоги) [2].

Надання домедичної допомоги поліцейськими визначається як обов'язок багатьма нормативно-правовими актами нашої країни. Такими документами є: окремі статті Законів України «Про Національну поліцію» [3], «Про екстрену медичну допомогу» [4], Наказ Міністерства охорони здоров'я «Про удосконалення підготовки з надання домедичної допомоги осіб, які не мають медичної освіти», від 29.03.2017 № 346 [5]. Здійснюють підготовку поліцейських у сфері тактичної медицини ЗВО зі специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських, відділення підвищення кваліфікації при вищезгаданих ЗВО, проведення Міністерством охорони здоров'я України різноманітних

навчальних курсів, майстер-класів, навчальних відео- та фотоматеріалів з надання поліцейськими першої домедичної допомоги.

Отже, з вищевикладеного можемо зробити висновок, що основною тенденцією під час медичної та домедичної підготовки поліцейських є застосування новітніх технологій, які надають надзвичайно необхідні та корисні можливості практичного відпрацювання теоретичних знань під час навчання, що, на нашу думку, є наймовірним позитивним аспектом підготовки поліцейських. Крім цього, для поліцейських особливо важливо володіти навичками надання першої домедичної допомоги постраждалим, адже саме поліцейські через специфіку своєї роботи першими прибувають на місце події та перші отримують доступ до інформації про те, що сталося та стан потерпілих. Тому від рівня підготовленості поліцейського залежить подальше життя та здоров'я людей [1, с.11].

Література

1. Мислива О.О. Основи надання патрульною поліцією невідкладної (домедичної та медичної) допомоги постраждалим особам: навч. посібник/ О. О. Мислива. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 144 с.

2. Правила поведінки на місці події при наданні домедичної допомоги URL: https://arm.naiiau.kiev.ua/books/home_preparation/info/lec3.html

3. Закон України «Про Національну поліцію» Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 20.02.2022)

4. Закон України «Про екстрену медичну допомогу» Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 30, ст.340 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5081-17#Text> (дата звернення: 20.02.2022)

5. Наказ МОЗ «Про удосконалення підготовки з надання домедичної допомоги осіб, які не мають медичної освіти», від 29.03.2017 № 346 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0346282-17#Text> (дата звернення: 20.02.2022)

НОВІ ПІДХОДИ В ОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СИСТЕМИ МВС УКРАЇНИ

Зубченко Л. В.,

кандидат педагогічних наук,
доцент, доцент кафедри спеціальних дисциплін
та професійної підготовки факультету №1
*Криворізького навчально-наукового
інституту ДонДУВС*

Голик В. А.,

старший викладач
кафедри спеціальних дисциплін
та професійної підготовки факультету №1
*Криворізького навчально-наукового
інституту ДонДУВС*

Освіта у закладах вищої освіти системи МВС України завжди була важливою та невід'ємною складовою підготовки поліцейських кадрів. Повсякчас, сучасне суспільство вимагає від працівника поліції високого рівня фізичної підготовки, освіченості, здатності до самоосвіти та самовдосконалення, уміння застосовувати свої уміння та навички в різних сферах правоохоронної діяльності [1, с. 5].

Сьогодення висуває кардинально нові вимоги і до процесу фізичної підготовки майбутніх поліцейських. Воно має бути гнучким, розгалуженим, варіативним, здатним задовольнити потреби працівників саме в тих сферах при виконанні спеціальних завдань, що відповідають викликам часу. Сучасний поліцейський повинен забезпечити безпеку людей, застосовуючи, вразі необхідності, достатні силові засоби та методи; здатен розрізнити ситуації небезпеки; за будь-яких обставин діяти без упереджень, керуючись етичними нормами.

Фізичні вправи, поліпшують внутрішній стан організму, значно розширюють функціональні можливості поліцейських і через це зменшують негативний вплив довкілля. Правоохоронці, які добре фізично підготовлені і володіють різними способами пересування, мають навички подолання перешкод, діють швидко, енергійно і сміливо, досягають успіху з найменшими втратами [3, с.56].

Зробивши аналіз науково-теоретичної та навчально-методичної літератури, виявлено, що проблема фізичної підготовки працівників Національної поліції України привертала увагу значну кількість провідних фахівців галузі, а саме: М. Ануфрієва, В. Бондаренко, Ю. Бородіна, С. Бутова, О. Гіди, О. Камаєва, О. Моргунова, С. Решко. Свої праці вони присвячували проблемам дослідження фізичної підготовки правоохоронців. Фізична підготовка розглядається як важливий чинник, який підвищує рівень здоров'я і працездатність працівників системи МВС України, а також сприяє оволодінню професії. Дослідженням шляхів удосконалення фізичної підготовленості саме курсантів закладів вищої освіти навчання займалися О.Піддубний, К.Пронтенко, О.Ольховий та інші. Вони зазначають, що фізичну підготовленість курсантів необхідно спеціально організувати і корегувати, враховуючи обставини, які постійно змінюються як під час організації навчального процесу, так і з використанням різних засобів навчання.

На теперішній час одним з самих відомих та популярних видів рухової активності, який сприяє укріпленню здоров'я та удосконаленню професійно важливих фізичних якостей виступає система Кросфіт.

Кросфіт (силовий фітнес) розглядається сьогодні як один з нових напрямків фізкультурно-оздоровчої діяльності. Даний вид фітнесу прийшов в Україну із США. Перші офіційні змагання з Кросфіту відбулися в окрузі Корсон (США) в 2007 році. Змагання стали потужним фактором популяризації Кросфіту серед власників клубів і різних спортивних фірм. Щорічно проходить велика кількість турнірів з Кросфіту, в тому числі чемпіонати Світу та Європи.

Кросфіт - це колове тренування, сутність якого полягає у виконанні певного комплексу вправ за мінімальний час. Тренування включають в себе елементи з інтервальної роботи високої інтенсивності, в комплексі використовуються навантаження, спрямовані на розвиток одразу декількох фізичних якостей, таких як сила, витривалість і спритність. Воно має принципові відмінності від звичайних колових тренувань. По-перше, в комплексі використовуються навантаження, спрямовані на розвиток одразу декількох фізичних якостей, таких як сила, витривалість і спритність. У зв'язку з цим підготовку за системою Кросфіт зазвичай ділять на три складові частини: важка атлетика, гімнастика і кардіо. Дана

система являє собою систему розвитку сили і загальної фізичної підготовки.

У Кросфіті поєднуються різні вправи, мета яких – досягнення всіх рівнів фізичної підготовки в поєднанні з гармонійним розвитком всього тіла. По-друге, в цих тренуваннях не використовують ізольованих вправ як на тренажерах, так і з вільною вагою. Кросфіт-тренування складаються із загальної розминки, розвиваючого блоку необхідних навичок і 10-20 хвилин високо інтенсивного тренінгу. Використовуються вправи трьох типів: кардіо (біг, веслування, велосипед); з гімнастики (підтягування, віджимання, присідання тощо); з вагою (штанга, гирі, гантелі). Практично на кожному тренуванні використовуються нові поєднання вправ [1, 2]. Комбінування важкої атлетики, гімнастики, бігу, гирьового спорту, вправ з власною вагою дає широкий спектр різних тренувань на кожен день, що дозволяє внести різноманітність і зробити тренувальний процес набагато цікавішим і ефективнішим [2].

До основних принципів системи «Кросфіт» належать: функціональна варіативність, непередбачуваність виконуваних фізичних завдань [1].

Для удосконалення рівня фізичної підготовленості курсантів в процесі організації фізичної підготовки нами було розроблено та використано комплекси фізичних вправ (окремі їх серії) системи Кросфіт, а саме: I серія – робота без урахування часу. Така серія вправ – це самий простий варіант формування навантаження в Кросфіт, тому що вона не лімітована часом. Курсант робить коло за колом, але якщо сил не вистачає, то може зупинитися на 10-15 секунд і продовжити після паузи; II серія – вмістити більший обсяг роботи в один і той же час. Цей спосіб складніший, тому що жорсткіше прив'язаний до часу. Мета даної серії вправ не в тому, щоб зробити багато повторень в одному підході, а в тому щоб зробити багато самих підходів; III серія – скоротити час виконання заданого обсягу роботи.

Слід відзначити, що після виконання наведеного комплексу фізичних вправ, його окремих серій, майже всі курсанти та курсантки відмітили основні переваги Кросфіту: а) універсальність – змагання-тренування сприяли як розвитку сили, так і силовій витривалості; б) доступність - робота не потребувала спеціалізованих спортивних залів; в) різноманітність та варіативність - Кросфіт включає

максимальне розмаїття вправ, причому не лише за наявності снарядів і тренажерів, але й зі своїм власним тілом.

Література

1. Базилевич Н. О., Тонконог О. С. Особливості використання нового виду спорту «Crossfit» у самостійній фізкультурно-оздоровчій роботі студентів. *Гуманітарний Вісник Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету ім.Г.Сковороди*: зб.наук.пр. Переяслав-Хмельницький, 2016. С.136–142.

2. Кузнецов М.В., Одеров А.М. Кросфіт як вибраний вид рухової активності для формування професійних якостей майбутніх спецпризначенців. *Актуальні проблеми фізичного виховання*: тези доп. XII Міжнар. наук. конф. Херсон, 2017. С. 33.

3. Пилипчак І., Лойко О., Римар О. Кросфіт як засіб удосконалення фізичної підготовки курсантів військових закладів вищої освіти у польових умовах. *Молода спортивна наука України*: зб.наук.пр. Київ, 2019. Том 2. С. 56-58.

ДОЗВІЛЬНА СИСТЕМА ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУСПІЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ, ЇЇ МІСЦЕ У СИСТЕМІ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Каліберда Нікіта Геннадійович,
здобувач вищої освіти 2 курсу,
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Науковий керівник:
Цуркаленко Дмитро Петрович,
викладач кафедри
адміністративного процесу,
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Наше суспільство доволі давно веде війни між собою, використовуючи різні способи для знищення супротивника. При цьому, важливо зазначити, що необхідність у дозвільній системі з'явилась лише декілька століть тому, коли часовий проміжок між війнами або збройними конфліктами скоротився, та відповідно люди

після проходження військової служби мають достатні навички володіння зброєю, коли наявність зброї та боєприпасів стосується не тільки військовослужбовців, але й звичайних людей, адже все більше кожен з нас почав замислюватися про придбання зброї з метою самозахисту. Тому наявність розвинутої дозвільної системи для держави, яка прагне захисту своїх громадян є доволі актуальним питанням на сьогоднішній день [3].

Виклад основного матеріалу доцільно почати із визначення поняття дозвільної системи. Щодо поняття «дозвільної системи», доцільно погодитися із результати досліджень А.Т. Комзюка, що дозвільну систему, як і більшість понять у правових науках, можна розглядати у широкому та вузькому розумінні. Отже, дозвільна система у широкому розумінні – це особливий порядок вчинення різними суб'єктами будь-яких дій, на що потрібно одержати спеціальний дозвіл, у вузькому – лише про дії, вказані в Положенні про дозвільну систему, затвердженому постановою КМУ № 576 [4]. Відповідно до зазначеної постанови КМУ дозвільною системою є особливий порядок виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, обліку і використання спеціально визначених предметів, матеріалів і речовин, а також відкриття та функціонування окремих підприємств, майстерень і лабораторій з метою охорони інтересів держави та безпеки громадян. До таких предметів, наприклад, належать: вогнепальна зброя, бойові припаси до неї, холодна зброя, пневматична зброя калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду, вибухові матеріали і речовини та інші [2].

Необхідність забезпечення громадського порядку існує і в наш час обумовлює необхідність законодавчого регулювання певних проблемних питань, що виникають у сфері дозвільної системи. Через це у розділі 13 Кодексу України про адміністративні правопорушення виділено блок статей, які передбачають відповідальність за правопорушення у сфері дозвільної системи (ст. 190- 195-б), наприклад, за такі правопорушення як порушення громадянами порядку придбання, зберігання, передачі іншим особам або порядку продажу вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї (ст. 190 КУпАП) [1].

Дозвільна система як вид розпорядчо-виконавчої діяльності держави здійснюється низкою державних органів. Одним із центральних органів виконавчої влади, що здійснюють функції у

сфері дозвільної системи є органи Національної поліції України, адже саме уповноважені особи Національної поліції України мають право притягати до відповідальності осіб, які здійснили протиправні дії у сфері дозвільної системи. Хоча поліцейські і мають доволі розширені можливості у зазначеній сфері правових відносин, сучасний стан нормативно-правового забезпечення дозвільної системи доволі важко назвати досконалим, адже існують деякі прогалини: розмите, нечітке визначення задач та повноважень поліції у дозвільній системі, під час процесу доказування у суді під час розгляду справи про відповідне правопорушення, оформлення та складання необхідних процесуальних матеріалів по справі про правопорушення тощо [4].

Отже, можемо зробити висновок, що одним із найголовніших засобів забезпечення суспільної безпеки та громадського порядку можна визначити реалізацію норм у суспільних відносинах стосовно дозвільної системи. При здійсненні дозвільної системи, наприклад, органи Національної поліції України реалізують нормотворчу діяльність за допомогою встановлення загальнообов'язкових розпоряджень (видача відповідних дозволів на придбання, носіння, зберігання вогнепальної та пневматичної зброї і т.д.), застосовують необхідні заходи примусу за правопорушення норм дозвільної системи і здійснюють іншу діяльність передбачену законодавством України.

Література

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР) 1984, додаток до № 51, ст.1122 (дата звернення: 28.09.2022);
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 1992 р. N 576, Київ «Про затвердження Положення про дозвільну систему» (дата звернення: 28.09.2022);
3. Масленнікова С.А. «Дозвільна система як один із засобів забезпечення охорони суспільної безпеки»
4. Ю.Р. Лозинський «Дозвільна система як адміністративно-правовий інститут» УДК 342.95:629.4, №6, 2017, Львів
5. Адміністративна діяльність. Частина особлива : підручник / за заг. ред. О.М. Бандурки. – Х., 2000. – С. 194.
6. Гуменюк В.А. Адміністративно-правове регулювання здійснення органами внутрішніх справ дозвільної системи : дис... канд. юрид. наук / В.А. Гуменюк. – Х., 1999.

СКЛАДОВА ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА ЗАХОДІВ СПРЯМОВАНИХ НА ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК (ВДОСКОНАЛЕННЯ, УМІНЬ) ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Карапет'янц Святослав,
викладач кафедри ТСВФП
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Коломієць Юрій,
старший викладач кафедри ТСВФП
ОДУВС (м. Одеса), Україна

У зв'язку із процесом реформування системи Міністерства внутрішніх справ України триває процес реформування підготовки поліцейських, що включає різноманітні напрями: від розумових здібностей та психологічної стійкості до фізичної та моральної підготовленості.

Формування та вдосконалення рухових умінь і навичок, розвиток фізичних якостей та здібностей поліцейського з урахуванням особливостей професійної діяльності відбувається під час занять з фізичної підготовки в системі службової підготовки [1].

Головна мета професійно-прикладної фізичної підготовки - це сприяти зміцненню здоров'я і збільшення ефективності роботи [2]. Ефективність роботи може бути збільшена через розширення фізіологічно допустимих меж її інтенсивності, а також через збільшення індивідуальної продуктивності, на рівень якої фізична підготовленість також надає певний вплив [3].

В контексті специфіки службової діяльності працівників Національної поліції України поняття фізичної працездатності тісно переплітається з такими категоріями, як фізична підготовленість, фізична витривалість, які є результатом фізичної підготовки [4].

Фізична підготовка як навчальна дисципліна є компонентом цілісного розвитку особистості. Це складова загальної культури та професійної підготовки поліцейських, невід'ємна частина освітнього процесу, значущість якої полягає в гармонізації духовних і фізичних сил, формуванні таких цінностей, як здоров'я, фізична розвинутість, досконалість і психічна стійкість [5].

Відповідно до положення ст. 30 закону України «Про фізичну культуру і спорт», фізична підготовка є частиною загальної системи

навчання та виховання працівників правоохоронних органів і спрямована на забезпечення фізичної готовності особового складу до професійної діяльності.

Варто зазначити, що згідно ч. 3 ст. 30 закону України «Про фізичну культуру і спорт» встановлено, що рівень фізичної підготовки має обов'язково враховуватися при присвоєнні чергових спеціальних звань, призначенні на вищі посади тощо [6].

Отже, фізична підготовка поліцейських – це постійний, мінливий процес, метою якого є збереження та покращення здоров'я, творчої та трудової активності, забезпечення належного рівня фізичної готовності та ґрунтовний розвиток фізичних якостей, набуття теоретичних знань, формування спеціально-прикладних та життєво важливих умінь і навичок, необхідних для виконання поліцейських та оперативно-службових завдань. Навчання з фізичної підготовки передбачає формування та вдосконалення в поліцейських: рухових якостей і навичок, необхідних у повсякденній діяльності та в разі виникнення екстремальних ситуацій; витривалості, швидкісних і силових рис, які забезпечують можливість переслідування правопорушника та перевагу в силовому протистоянні під час його затримання, зокрема з подоланням природних і штучних перешкод; навичок самоконтролю за фізичним станом і станом здоров'я у процесі виконання фізичних вправ; практичних навичок застосування прийомів самозахисту, особистої безпеки, фізичного впливу тощо.

Література

1. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України : наказ МВС України від 26.01.2016 року № 50. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16#Text>

2. Короткова О. В., Пугачова Н. Б. Здоров'я, що формує освіту: досвід, проблеми, прогнози. Збірники конференцій НДЦ Соціосфера. 2011. № 18. С. 109-125.

3. Бадьора С. М. Методи психічної саморегуляції співробітників правоохоронних органів у системі бойового хортингу. С. М. Бадьора, Е. А. Єрьоменко, А. В. Тішин. Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь. Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. Ч. 2. С. 334–346.

4. Зарубіжний досвід визначення рівня фізичної підготовленості працівників правоохоронних органів : аналіт. огляд. [В. В. Бондаренко, В. А. Дідковський, Н. Ю., Худякова та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. 64 с.

5. Бутов С. Є. Основи спеціальної фізичної підготовки працівників органів внутрішніх справ : навч. посіб. / за заг. ред. Я.Ю.Кондратьєва та Є.М.Моїсєєва. Київ : Нац. акад. внутр. справ України, 2003. –338 с.

6. Про фізичну культуру і спорт : закон України від 24.12.1993 № 3808-ХІІ [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text>

7. Дідковський В. А., Бондаренко В. В., Кузенков О. В. Фізична підготовка працівників Національної поліції України : навч. посіб. Київ : Нац. акад. внутр. справ ; ФОП Кандиба Т. П., 2019. 98 с

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ НАДАННЯ ДОМЕДИЧНОЇ ДОМОПОГИ

Карапет'янц Святослав,
викладач кафедри ТСВФП
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Трішин Костянтин,
викладач кафедри ТСВФП
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Гасло тактичної медицини – правильні дії в правильний час!

В умовах реальної військової агресії та захоплення території України Російською Федерацією проблема захисту Батьківщини стала, як ніколи актуальною.

Вчасне надання першої і долікарської медичної допомоги зберігає життя поранених та хворих, а своєчасна евакуація з поля бою запобігає повторному ураженню або загибелі. Тому, використовуючи досвід країн НАТО, було впроваджено курс тактичної медицини.

Тактична медицина – це надання медичної допомоги під час військових дій. Впровадження цього курсу для кожного бійця в західних арміях призвело до гарних результатів – кількість загиблих від поранень в армії США зараз є найнижчою за всю історію.

Тактична медицина враховує той факт, що місце і обставини в яких надається допомога під час бойових дій, принципово відмінні від звичних лікарень, салону карети швидкої допомоги або, навіть, тротуару серед міста.

Ранній початок лікарської допомоги є фактором, який значно покращує шанси на виживання та відновлення функцій у пораненого. Тому існує поняття «золотої години» – перша година після поранення, протягом якої повинно розпочатись надання кваліфікованої лікарської допомоги.

Кожний боєць будь-якої сучасної армії, крім майстерного володіння озброєнням, фізичної та тактичної підготовки, досконало володіє прийомами надання медичної допомоги в бойових умовах. Боєць, який не володіє знаннями з тактичної медицини є небезпечним сам для себе та своїх товаришів.

Розділ тактичної медицини розрахований на навчання базових навичок для надання само- та взаємодопомоги в умовах бойових дій. Матеріали розділу будуть корисні при підготовці учнів у наданні першої домедичної та медичної допомоги в зонах обстрілу і укриття.

Основні принципи і етапи надання допомоги пораненим у бойових умовах. Основними причинами смерті 80-90% поранених стали масивна крововтрата та шок. Пошкодження, які виникають у сучасних збройних протистояннях, значно обмежують час надання домедичної допомоги на полі бою. Смерть настає від декількох десятків секунд до однієї години.

Перший етап – при наданні допомоги в «червоній зоні» рятувальник знаходиться під вогнем супротивника, що значно обмежує допомогу, яку він може надати. Допомога переважно складається з використання джгута і якнайшвидшого переміщення потерпілих у безпечне місце.

В умовах бою бути бійцем-рятувальником – це вторинна місія. Основна функція – виконати первинну місію. Першим пріоритетом на полі бою є ведення вогню у відповідь і відбивання ворогів. Цілі під час надання допомоги пораненим в зоні обстрілу:

- 1) Виконати бойове завдання;
- 2) Запобігти більшій кількості;
- 3) Зберегти життя пораненого.

Після завершення етапу надання медичної допомоги в умовах обстрілу надається медична допомога в «зоні укриття».

Перший етап – при наданні допомоги в «червоній зоні» рятувальник знаходиться під вогнем супротивника, що значно обмежує допомогу, яку він може надати. Допомога переважно складається з використання джгута і якнайшвидшого переміщення потерпілих у безпечне місце.

В умовах бою бути бійцем-рятувальником – це вторинна місія. Основна функція – виконати первинну місію. Першим пріоритетом на полі бою є ведення вогню у відповідь і відбиття ворогів. Цілі під час надання допомоги пораненим в зоні обстрілу:

- 1) Виконати бойове завдання;
- 2) Запобігти більшій кількості;
- 3) Зберегти життя пораненого.

Після завершення етапу надання медичної допомоги в умовах обстрілу надається медична допомога в «зоні укриття».

Третій етап – надання допомоги під час тактичної евакуації. При здійсненні евакуації допомога надається до надходження постраждалого в пункт збору або до медичної установи.

Розрізняють немедичну та медичну евакуацію.

1) Немедична евакуація потерпілого відноситься до переміщення потерпілих з використанням немедичного транспортного засобу або літального апарату. Під час такої евакуації рятувальник може перебувати з потерпілим для надання йому допомоги під час транспортування.

2) Медична евакуація відноситься до евакуації потерпілих з використанням спеціалізованого санітарного автомобіля або санітарного літака. На медичних транспортних засобах для евакуації (наземних і повітряних) присутній медичний персонал для надання потерпілим допомоги під час евакуації.

В обох випадках допомога надається по протоколу С-А-В-С.

Поранених слід оперативно переміщати на наступний рівень надання допомоги, інакше наявні цінні ресурси витратимуться на підтримання пацієнтів, що перешкоджатиме іншим постражданим отримати допомогу[1].

Література

1. Домедична допомога в умовах бойових дій. Юрченко В. В. 14.02.2019.

ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА ЯК НАПРЯМ ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Карпенко Олександр,
капітан поліції, старший викладач
кафедри тактико-спеціальної підготовки
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Почнемо з того, що професійна діяльність органів Національної поліції України є одним з найскладніших різновидів професійної діяльності. Даний вид діяльності тягне за собою значні психофізіологічні та фізичні навантаження на працівників правоохоронної сфери. Особливо дана проблематика проявляється в умовах воєнного стану, який запроваджено на території України з 24 лютого 2022 року.

У всіх правоохоронних структурах претенденти щодо проходження служби в поліції проходять співбесіду з психологом. Головним інструментом даної співбесіди є розмова, суб'єктивні опитування й об'єктивне тестування, ділова та рольова ігри, опитування на поліграфі. Співбесіда з кандидатом проводиться зазвичай працівником кадрового апарату чи особисто проводить начальник відділу поліції. У випадку, якщо за результатами співбесіди та тестування кандидат підходить за всіма критеріями, начальник видає наказ про зарахування до відділу поліції, що, зазвичай, означає направлення на навчання і подальше проходження служби.

Вартим уваги є те, що на даний час в Україні відсутній нормативно-правовий базис для проведення психологічної підготовки майбутніх поліцейських. Щоб вирішити дану проблематику потрібно розробити низку нормативно-правових актів, якими би було врегульовано питання, пов'язані з організацією і проведенням психологічної підготовки та психологічних тренінгів, що є надзвичайно актуальним в наш час.

З ціллю підвищити ефективність функціонування Національної поліції України вбачається доцільним насамперед розроблення комплексної програми щодо певної організації й проведення комплексу психологічних заходів та тренінгів задля вдосконалення загального стану поліцейських Національної поліції України, яка

буде затверджена та впроваджена відповідним наказом НПУ чи МВС України. Даною програмою мають визначитися головні шляхи психологічної підготовки та проведення тренінгів майбутніх та чинних правоохоронців, її головні завдання, стадії, форми, етапи, методика та основні засоби; вказати суб'єкти психологічної підготовки, визначити її терміни тощо.

В професії поліцейського в якості особливостей діяльності виступає постійна психічна напруга. У зв'язку з цим працівник повинен виховувати в собі психологічну стійкість, здатність до самоконтролю.

Однією з психологічних характеристик правоохоронної діяльності є наявність негативних емоцій. Ці негативні емоції можуть бути викликані такими факторами як: постійне або тимчасове перебування у стресових та екстремальних ситуаціях; неможливості проводити достатньо часу зі своєю сім'єю, у зв'язку з ненормованим робочим днем; невдачі в ході служби. Все це створює психологічну напруженість у роботі правоохоронця. І тут знову психологія набуває свого значення, адже саме за допомогою критичного мислення, самоаналізу, вміння бачити проблеми особа може подолати весь той негатив який діє на неї.

Важливим елементом психології поліцейського є її вдосконалення через проведення певних психологічних тренінгів. І просто недопустимим є той факт, що в наш час законодавством просто непередбачена така можливість. На нашу думку цей факт потребує негайного законодавчого та практичного вирішення.

Психологія в діяльності поліцейського є ключовим фактором, адже все починається саме в голові кожної людини, злочинна та небезпечна ситуація, ДТП, озброєний напад, все це потребує миттєвого реагування і вирішення. Тому саме психологічна реакція поліцейського на кожен ситуацію буде відігравати надзвичайно важливу роль.

Підсумовуючи все вищесказане, варто сказати, що, що на даний час у нашій державі є відсутньою нормативна та правова база щодо процедури проведення психологічного тренування та підготовки як майбутніх, так і діючих поліцейських. В даному випадку вважаємо доцільним розробити та прийняти цілу низку нормативно-правових актів, які би повністю врегулювали проблематику щодо організації та проведення психологічного тренування правоохоронцями.

Література

1. Психологія у професійній діяльності поліції : навч. посіб. О. О. Євдокімова, І. В. Жданова, Д. В. Швець та ін. за ред. В. В. Сокурєнка. Харків, 2018. 426 с.
2. Юридична психологія : підручник. В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова. 3-тє вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2019. 288 с.

ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА, ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ

Катеринчук Іван Петрович,

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри тактико-спеціальної, вогневої
та фізичної підготовки
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Загально відомим є факт впливу вогнепальної зброї на особистість людини. Також відомо, що «ефект зброї» впливає на особистість курсантів під час навчання. Майбутнім поліцейським подобається вогнепальна зброя, і близько половини з них відчувають себе впевненіше зі зброєю. Їм характерна переконаність стосовно вогнепальної зброї, як предмета, що необхідний для виконання поліцейськими своїх професійних обов'язків. Разом з тим лише половина усвідомлюють особисту відповідальність у випадку застосування ними вогнепальної зброї. Кожен четвертий переживає «страх зброї» та потребує набуття і постійного вдосконалення знань, умінь та навичок при поводженні з вогнепальною зброєю під час стрільби. Сам факт наявності у поліцейського зброї може зробити їх самовпевненими та привести до недооцінки противника, власних сил та можливостей, а готовність до застосування вогнепальної зброї може не проявитися в реальних умовах через недостатність тактичної, вогневої та психологічної підготовки.

Рівень професійної підготовки, та як наслідок, кваліфікація майбутнього поліцейського, його компетентність, залежить насамперед від рівня засвоєння ним таких споріднених спеціалізованих дисциплін, як тактико-спеціальна підготовка, вогнева підготовка та спеціальна фізична підготовка. Не менш

важливим є подолання психологічного бар'єру, який виникає перед пострілом. Нині підрозділи Національної поліції потребують кваліфікованих кадрів, які на високому рівні засвоїли навчальні дисципліни, серед яких чільне місце посідає вогнева підготовка. Потреба практичних підрозділів у якісній підготовці майбутніх поліцейських зумовлює необхідність удосконалення навчальних методик. Однак, більшість курсантів, не маючи практичного досвіду служби, не досить серйозно під час навчання ставляться до вогневої підготовки, мають незначне уявлення про професійну значущість комплексу знань, умінь та навичок, що містять поняття «володіння зброєю». Вони не усвідомлюють серйозності наслідків, які можуть виникнути внаслідок невмілого або неправильного поводження зі зброєю. Тому основною метою сучасних методик підготовки є навчання практичних навичок стрільби, не зважаючи на індивідуальні особливості і здібності курсанта.

Сучасна вогнева підготовка може бути успішною у разі добре обладнаної навчально-матеріальної бази, що дозволяє створювати обстановку й умови, максимально наближені до реальних. Як приклад, спеціальні вправи з елементами практичної стрільби можуть виконуватись після фізичного навантаження, або під час такого з використанням укриття від противника у спеціально створених умовах зі слабким освітленням (близьким до нічних), використанням світлозвукових пристроїв.

Формування професійних знань, умінь та навичок майбутніх поліцейських не можливе без застосування сучасних форм та методів навчання і використання новітніх технологій. Особливість вогневої підготовки визначається тим, що необхідно максимально ефективно використовувати навчальний час, матеріальне забезпечення та методики викладання. Задля досягнення мети якісного та ефективного вдосконалення методики проведення практичних занять з вогневої підготовки, повинна бути створена ефективна матеріально-технічна база. Використання сучасних технологій під час навчання практичним стрільбам має великі перспективи. Саме притаманна процесу формування стійких навичок стрільби з бойової зброї специфіка зумовила пошук і застосування досягнень сучасних інформаційних технологій у навчально-тренувальному процесі для досягнення поставлених цілей і завдань навчання. Причому застосування сучасних технологій навчання спрямоване на підвищення якості підготовки компетентних та висококваліфікованих

кадрів для Національної поліції України, які в результаті показують достатній рівень набутих знань, умінь і навичок поведження зі зброєю.

Література

1. Закон України «Про національну поліцію» (Відомості Верховної Ради(ВВР), 2015, №40-41, ст. 379).

2. Наказ МВС України №334 від 26.04.2019 року «Про затвердження Курсу стрільб для поліцейських та Норм витрати боеприпасів, пострілів, вибухових пакетів і гранат поліцейськими під час проведення практичних стрільб».

3. Дослідження особистісного ставлення поліцейських до вогнепальної зброї. [Л.І.Воят, Л.М.Захарченко УДК 159.9.075] URL:/univd.edu.ua/general/publishing/kont/31_05_2019/pdf/24pdf.

4. Удосконалення методики проведення практичних занять з дисципліни «Вогнева підготовка» у майбутніх працівників правоохоронних органів. [Ю.С.Чабаненко, О.М.Мельник УДК 351.74; 37.037; 378.6] URL:lsej.org.ua/4_2021/140pdf.

РОЛЬ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ТА ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРИ ВОГНЕВІЙ ПІДГОТОВЦІ КУРСАНТІВ СИСТЕМИ МВС

Коваль Ірина Юріївна,

курсант 3 курсу

Навчально-наукового інституту права
та підготовки фахівців для підрозділів

Національної поліції

ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Науковий керівник:

Карпенко Олександр Миколайович,

старший викладач

кафедри тактики-спеціальної підготовки

ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Психологічна складова навчання стрільби традиційно розглядається як ключовий аспект цього процесу в дослідженнях різних галузей знань, у тому числі педагогічних. Психологічний

аспект навчання найшов свої вираження як у психології спорту так і при підготовці майбутніх офіцерів, але що стосується психологічних основ вогневої підготовки майбутніх офіцерів цей матеріал представлено в методичних рекомендаціях практичної спрямованості і він не знайшов суто наукового аналізу, систематизації і узагальнення.

Нинішня криміногенна ситуація в Україні загрозлива, ризикована і небезпечна не тільки для її державних інститутів, а й для всього населення країни.

Право на охорону здоров'я та захист свого життя, здоров'я і майна, а також здоров'я, життя і майна інших осіб може бути реалізовано за допомогою конкретних засобів, до яких відноситься зброя. І вже тим більше співробітниками Національної поліції, про які згідно зі ст. 2 Закону України «Про Національну поліцію» покладено завдання щодо забезпечення громадської безпеки та порядку; захист прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; протидія злочинності [1, с.14].

Службова діяльність співробітників патрульної поліції відбувається в екстремальних умовах, при наявності ряду несприятливих факторів, серед яких:

- постійне перебування в осередку конфліктних ситуацій, імовірність збройного нападу;
- необхідність негайного прийняття рішення про застосування тієї чи іншої міри примусу, своєчасний перехід від запобіжного заходу до заходів примусу і навпаки;
- підвищена стомлюваність, нервозність;
- постійне носіння важкої техніки (бронежилети, озброєння, спецтехніка та ін.);
- низька фізична активність при патрулюванні в автомобілі, що негативно позначається на фізичному стані і загальний стан здоров'я співробітників.

Висока фізична підготовка і формування спеціальної моторики і умінь вимагає дій, пов'язаних з переслідуванням і затриманням правопорушників [1, с.16].

Умовами сприяння успішності в навчанні курсантів вищого закладу освіти системи Міністерства внутрішніх справ є актуалізація психологічного супроводження навчальних занять з вогневої підготовки; диференційований та індивідуальний підходи до навчання курсантів.

Важливою умовою є контроль за емоційною регуляцією діяльності курсантів; оволодіння курсантами оцінним компонентом та адекватним застосуванням його в екстремальних ситуаціях тренувань або військових навчань.

Також звертаємо увагу, що не варто прискорювати процес навчання і переходити до складних видів стрілецьких вправ до тих пір, поки ви не досягнете стійких позитивних результатів в початкових вправах

Підсумовуючи все вищесказане, варто сказати, що процес вивчення вогневої підготовки залежить від багатьох різноманітних чинників, а саме психології, фізичної та моральної складової курсанта. Задля процесу вдосконалення вогневої підготовки майбутніх поліцейських, варто звернути увагу першочергово на дані чинники, і створити позитивні умови для розвитку курсантів системи МВС.

Література

1. Волянський В. Планування й організація комплексних занять із вогневої та спеціальної фізичної підготовки на базовому етапі навчання курсантів вищих навчальних закладів МВС України, В. Волянський, Ю. Корнійчук, В. Штома, *Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. : Фізичне виховання і спорт. 2013. Вип. 11. С. 14-17.

РОЛЬ ТАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ В ПІДГОТОВЦІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Трішин Костянтин,
викладач кафедри ТСВФП
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Коломієць Юрій,
старший викладач кафедри ТСВФП
ОДУВС (м. Одеса), Україна

В умовах сьогодення, коли наша держава перебуває у стані повномасштабного збройного конфлікту підготовка поліцейських в напрямку тактичної домедичної підготовки (тобто надання медичної

допомоги на полі бою або безпосередньо після бойових дій) є більш ніж актуальною. Нерідко цілями ворожих обстрілів стають об'єкти цивільної інфраструктури в тому числі житлові будинки, лікарні, дитячі садки, школи і тд., тому важливо розуміти і сприймати той факт що роль поліцейських як тих хто одними з перших прибуває на місце події зростає в декілька разів .У житті звичайної людини, на побутовому може трапитись будь-яка, навіть малоймовірна на перший погляд подія. Тож коли у вас виникає думка про можливість певної проблеми, не варто ігнорувати цей ризик, краще до нього підготуватися.

Потрібно розуміти, що поліцейські набагато частіше стикаються з небезпекою, тому що часто-це їхня робота, а в умовах коли наша країна звільняє окуповані території, на яких залишиться дуже багато замінованих ділянок, на розмінування яких знадобиться декілька років, ймовірність наразитися на небезпеку зростає у декілька разів.

Зазвичай поліція перша прибуває на місце події і можливість поліцейського допомогти постраждалій особі дотримуючись правил особистої безпеки може зберегти життя постраждалого до приїзду швидкої медичної допомоги. Багаторічний практичний досвід підтверджує, що знання та правильне виконання алгоритму дій при наданні домедичної допомоги особі, яка знаходиться у невідкладному стані є досить ефективним способом збереження і життя постраждалого, і життя поліцейського, який надає допомогу.

Підготовка з тактичної медицини поліцейських у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання, а також під час проходження первинної професійної підготовки грає дуже велику роль через вищезазначені причини. Безумовно, під час проходження служби у практичних підрозділах, керівництвом підрозділів влаштовується різноманітні практичні заняття з вивчення нових стандартів надання допомоги, закріплення вже наявних знань та практичних навичок у взаємодії з іншими підрозділами, в тому числі з працівниками Державною служби з надзвичайних ситуацій та службами надання екстреної медичної допомоги, але фундаментальні знання з тактичної медицини потрібно знати ще до направлення до практичних підрозділів.

У майбутньому, коли наша країна переможе у війні, суспільство неминуче стикнеться з великим об'ємом незаконного обігу вогнепальної зброї та боєприпасів та інших небезпечних для життя предметів, а також військових, які потребують психологічної

реабілітації та соціалізації після перебування безпосередньо у районах проведення бойових дій. Повертаючись з війни, солдат потрапляє у зовсім інший світ, де немає вибухів, стрілянини, передчасної смерті. Наслідком таких змін може стати спалах дуже небезпечної злочинності по всій Україні. Надання тактичної домедичної допомоги у такій ситуації може врятувати багато життів.

Беручи до уваги вищевикладене, в умовах збройного конфлікту по всій території нашої країни надважливу роль відіграє поглиблене вивчення тактичної домедичної підготовки майбутніх поліцейських та практичні заняття із застосування отриманих знань на практиці. Потрібно розуміти що сумлінне вивчення такої важливої дисципліни як тактична домедична підготовка та отримання практичних навичок, у майбутньому можуть врятувати не одне життя з числа цивільного населення та забезпечення особистої безпеки поліцейського

УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАСОБІВ ІНДИВІДУАЛЬНОГО БРОНЕЗАХИСТУ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ

Коляда Дар'я
курсант СР-042 ННІП та ФПФПНП
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Науковий керівник:
Карпенко Олександр
старший викладач
кафедри тактико спеціальної підготовки,
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Сьогодні в Україні указом Президента України введено воєнний стан. Це спричинено повномасштабним вторгненням Російської Федерації на територію нашої держави. Так ведуться бойові дії на певних територіях України.

В таких умовах для працівників правоохоронних органів та військових, які виконують певні бойові завдання, важливо мати удосконалені засоби індивідуального бронезахисту (ЗІБ).

Основними сферами застосування ЗІБ є забезпечення протиударного захисту та захисту від ураження металевими елементами вогнепальної зброї та осколками вибухових пристроїв.

Та виконуючи бойові завдання потрібно застосовувати певні прийоми та стрільбу з урахуванням ЗІБ. Окрім цього у військовослужбовця маєтись певне екіпірування, шолом, сумки для магазинів (споряджених та пустих), аптечка, наколінники та налокітники, яке теж ускладнює дії військовослужбовця [1]. Так для зручності застосування прийомів фізичної сили та правил стрільби, амуніцію можна носити двома способами. Перший, коли всі розвантажувальні системи розташовані в районі передньої частини бронежилету військовослужбовця, при цьому гранати, магазини до автомату розташовані попереду. Другий варіант, це використання розвантажувальних поясів, при цьому гранати, магазини до автомату розташовані на них. Суттєва різниця використання цих варіантів полягає в тому, що перший варіант розміщення спорядження та боєкомплекту переноситься на плечах військовослужбовця і це суттєво впливає на хребет військовослужбовця, другий варіант дозволяє уникнути цієї проблеми. При використанні будь, якого варіанту розміщення спорядження та боєкомплекту військовослужбовець повинен збалансувати його розміщення та забезпечити зручне його використання в умовах ведення бою.

Методика виконання прийомів і правил стрільби з урахуванням впливу засобів індивідуального бронезахисту є можливою без врахування правил стрільби, а саме порядку спостереження у бою, оцінки і вибору цілі, визначення відстані до неї, вибору установки прицілу і точки прицілювання при стрільбі у різноманітні цілі за сприятливих та несприятливих метеорологічних умов, порядку вибору режиму вогню та моменту його відкриття, ведення спостереження за результатами стрільби та її корегування закріплених в посібниках зі стрілецької справи. При цьому правила стрільби повинні суворо дотримуватись, але вони тісно пов'язані з прийомами стрільби, а саме з діями стрільця при підготовці ведення та припиненні стрільби, які в умовах впливу засобів індивідуального бронезахисту суттєво змінюються [2].

Отже, в умовах бойових дій в правоохоронців та військових повинен бути засіб індивідуального бронезахисту. Та крім, наявності цього засобу, вони мають вміння виконувати прийоми та правила стрільби. Для цього в підготовці майбутніх військових та

правоохоронців потрібно виконувати вправи в ЗІБ. Це потрібно для того, щоб вони звикали до навантаження та розвивали швидкість реакції стрільця, покращення якості та швидкості підготовки військовослужбовців та правоохоронців до вогневого контакту; покращенні мобільності ведення вогневого контакту.

Література

1. Наказ МВС України: Про затвердження Інструкції про порядок категорювання засобів індивідуального бронезахисту і активної оборони в Національній гвардії України № 789 від 19 вересня 2019 р.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1094-19#Text> (дата звернення: 03.11.2022)

2. Г. А. Зливка, В. О. Явтушенко, С. М. Телоко. Удосконалення методики виконання прийомів і правил стрільби з урахуванням впливу засобів індивідуального захисту. Харківський національний університет Повітряних Сил ім.І. Кожедуба, Харків. 2020. URL: <https://journal-hnups.com.ua/index.php/zhups/article/view/438/366> (дата звернення: 09.11.2022)

ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА ЯК КОМПЛЕКС ЗАХОДІВ, СПРЯМОВАНИЙ НА ФОРМУВАННЯ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ УМІНЬ ТА НАВИЧОК ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Комяга Анатолій,
старший викладач кафедри ТСВФП
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Домніцак Володимир,
доцент кафедри ТСВФП
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Професійна підготовка працівників для Національної поліції України потребує постійного вдосконалення. Це обумовлено низкою причин, серед яких: реформування правоохоронного відомства, зміна концепції діяльності Національної поліції, застосування нових форм добору кандидатів на службу в поліцію, оптимізація структури та змісту службової підготовки поліцейських. Зазначене вимагає оновлення методичного забезпечення освітнього процесу.

Аналіз специфіки службової діяльності підрозділів Національної поліції України дає підстави констатувати, що сучасний працівник повинен володіти не лише знаннями законодавчого блоку, а й розвиненими фізичними якостями та сформованими вміннями і навичками застосування поліцейських заходів примусу. У закладах вищої освіти Міністерства внутрішніх справ України формування такого правоохоронця покладено на спеціальну фізичну підготовку, яка є навчальною дисципліною, у практичних підрозділах – на фізичну підготовку, яка є складовою системи службової підготовки поліцейських.

Фізична підготовка – це комплекс заходів, спрямований на формування та вдосконалення рухових умінь і навичок, розвиток фізичних якостей та здібностей поліцейського з урахуванням особливостей його професійної діяльності, а також педагогічно спрямований процес забезпечення спеціалізованої фізичної підготовленості до професійної діяльності із специфічними професійними характеристиками. Фізична підготовка в Національній поліції України спрямована на збереження здоров'я, творчої та трудової активності, всебічний розвиток фізичних якостей, професійно важливих умінь та навичок працівників, необхідних для виконання оперативно-службових завдань.

Фізична підготовка має плановий та системний характер. До системи фізичної підготовки належать:

- загальна фізична підготовка ;
- тактика самозахисту та особистої безпеки;
- масові фізкультурно-спортивні заходи та секційні заняття з видів спорту.

Навчання з фізичної підготовки передбачає формування та вдосконалення в поліцейських:

- рухових якостей і навичок, необхідних у повсякденній діяльності та в разі виникнення екстремальних ситуацій;
- витривалості, швидкісних і силових рис, які забезпечують можливість переслідування правопорушника та перевагу в силовому протистоянні під час його затримання, зокрема з подоланням природних і штучних перешкод;
- навичок самоконтролю за фізичним станом і станом здоров'я в процесі виконання фізичних вправ;
- практичних навичок застосування прийомів самозахисту, особистої безпеки, фізичного впливу тощо.

Зміст фізичної підготовки охоплює теоретичні знання, методики розвитку фізичних якостей, практичні навички застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів та способів допомоги потопаючому. Основним засобом фізичної підготовки є фізичні вправи, виконання яких необхідно поєднувати з дотриманням гігієнічних вимог та заходів запобігання травматизму.

Мета фізичної підготовки поліцейських – збереження здоров'я, творчої та трудової активності, забезпечення належного рівня фізичної готовності та всебічний розвиток фізичних якостей, набуття теоретичних знань, формування спеціально-прикладних та життєво важливих умінь і навичок, необхідних для виконання оперативно-службових завдань.

Завдання фізичної підготовки висвітлюють і конкретизують її мету. При цьому кожне завдання передбачає відповідну частину цільової настанови. Під час формулювання завдань враховуються специфічні функції фізичної підготовки, конкретні вимоги до фізичного стану поліцейського та низка інших умови. Під час фізичної підготовки працівників Національної поліції України вирішуються загальні та спеціальні завдання.

Система фізичної підготовки рядового і начальницького складу Національної поліції:

- загальну фізичну підготовку (гімнастика, легка атлетика, плавання, марш-кидки, лижі тощо);

- спеціальну фізичну підготовку (оволодіння прийомами фізичного впливу та спеціальними діями, навичками подолання окремих штучних та природних перешкод, спеціальних смуг перешкод, прикладного плавання, виконання спеціальних вправ).

Спеціальна фізична підготовка як складова частина професійної підготовки сприяє досягненню об'єктивної готовності працівників поліції до ефективних професійних дій з мінімальним ризиком для власного життя та здоров'я і спрямована на:

- формування спеціальних знань, вмінь та навичок застосування заходів фізичного впливу, прийомів самозахисту та рукопашного бою у реальних обставинах оперативно-службової діяльності, у тому числі в умовах значних фізичних і психічних навантажень;

- формування навичок долаття природних та штучних перешкод,
- пересування у різних умовах оперативно-службової діяльності;
- формування і вдосконалення професійно важливих фізичних якостей

(силової та швидкісної витривалості, швидкості реагування, спритності тощо);

- формування професійно важливих психічних якостей (психічної стійкості; концентрації та переключення уваги, швидкості оперативного мислення, точності імовірного прогнозування тощо);

- забезпечення професійної працездатності та надійності організму (досягнення високого рівня функціонування систем і органів, які отримують найбільше навантаження у процесі службової діяльності);

- підвищення витривалості організму працівника Національної поліції до дій у несприятливих специфічних умовах професійної діяльності (в умовах високої та низької температури зовнішнього середовища, високогір'я, у процесі тривалого перебування у приміщенні, кабіні автомашини, літака, при несенні служби в нічний час, при перебуванні у засобах індивідуального захисту, при роботі з представниками специфічного середовища — правопорушниками тощо);

- формування професійних рис характеру, у першу чергу сміливості, рішучості, витриманості, впевненості у власних силах тощо.

Спеціальна фізична підготовка як навчальна дисципліна, що викладається у закладах освіти МВС України зі специфічними умовами навчання, має на меті забезпечити підготовку працівників Національної поліції з високим рівнем всебічної фізичної підготовленості, здатних ефективно виконувати оперативні службові завдання, непохитно переносити розумові, нервово-психічні та фізичні навантаження без зниження професійної працездатності, при цьому досконало володіючи прийомами фізичного впливу та навичками самозахисту.

Фізична підготовка працівників поліції організовується і проводиться у формі фізичних вправ у режимі дня (ранкова фізична зарядка, фізкультурна пауза, тренування перед заступанням на службу по охороні громадського порядку), планових навчальних занять у службовий час (навчальний час у закладах освіти МВС України специфічними умовами навчання), самостійних занять, масових фізкультурно-спортивних заходів, занять у спортивних секціях з прикладних та інших видів спорту.

Високий рівень спеціальної фізичної підготовленості як складової частини фахової підготовленості гарантує ефективність

виконання оперативно службових завдань, забезпечення особистої безпеки працівника поліції та його оточення.

Працівникам Національної поліції України при розв'язанні службових завдань доводиться вступати в протисторова з правопорушниками, у тому числі й тоді, коли результат протисторова значною мірою залежить від рівня фізичної підготовленості працівника, його уміння застосовувати прийоми фізичного впливу, швидко та ефективно обеззброювати правопорушника.

Дії у таких випадках відбуваються в обстановці реальної небезпеки, в умовах значних фізичних і психічних навантажень. Це є особливо характерним при затриманні озброєних злочинних угруповань, члени яких найчастіше досконало володіють мистецтвом рукопашного бою, добре фізично розвинені та підготовлені, прекрасно розуміються і вміють застосовувати холодну і вогнепальну зброю, при затриманні чинять фізичний і збройний опір.

Успішно затримати і знешкодити небезпечних правопорушників можуть лише всебічно фізично розвинені працівники, які досконало володіють зброєю і спеціальними засобами та прийомами ведення рукопашного бою. Позитивного результату при цьому можна досягти лише тоді, коли працівник має таку психологічну стійкість, яка дозволяє впевнено і холоднокривно застосовувати освоєні прийоми і дії у складній, швидкоплинній, насиченій небезпечними і критичними ситуаціями обстановці.

Література

1. Ануфрієв М. І., Бутов С. Є., Гіда О. Ф., Решко С. М. Основи спеціальної фізичної підготовки працівників органів внутрішніх справ : навч. посіб. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2003. С- 336.

2. Бондаренко В. Особливості програм первинної професійної підготовки працівників Національної поліції України. Молодіжний науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. 2017. Вип. 25. С. 43–49. (Серія «Фізичне виховання і спорт»).

3. Бондаренко В. В. Використання компетентнісного підходу під час професійного навчання майбутніх працівників патрульної поліції. Актуальні проблеми вищої професійної освіти : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 20 берез. 2018 р.). Київ, 2018. С. 30–31.

4. Вереньга Ю. В., Пронтенко К. В., Бондаренко В. В. Фізичний стан вперше прийнятих на службу працівників ОВС України. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2013. № 5. С. 18–23

5. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України : наказ МВС України від 26 січ. 2016 р. № 50. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16>.

ТАКТИЧНА МЕДИЦИНА В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Носкова Тетяна,
старший викладач кафедри ТСВФП
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Комяга Анатолій,
старший викладач кафедри ТСВФП
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Актуальність даного питання підтверджується подіями, що відбувається в Україні. Тому саме на сьогоднішній день вчасне та ефективне надання медичної допомоги потерпілим в період збройних конфліктів є ключовим завданням щодо медичного забезпечення працівників Національної поліції України. Наразі введення такого розділу як «Тактична медицина», що входить до складу навчальної дисципліни «Тактико-спеціальна підготовка» стало актуальним питанням щодо підготовки кваліфікованого поліцейського.

Взагалі, тактична медицина – це надання медичної допомоги під час військових дій. Вона враховує той факт, що місце і обставини в яких надається допомога під час бойових дій, принципово відрізняються від звичних лікарень або карети швидкої допомоги. Також існує поняття «золотої години» – часу, необхідного для того, щоб пораненому почав надаватися необхідний обсяг лікарської допомоги. Тобто швидка евакуація з поля бою в польовий чи спеціалізований госпіталь має вирішальне значення для порятунку поранених [1].

У пункті 4 ст. 18, п. 14, ч. 1 ст. 23, ч. 3 ст. 37 та ч. 4 ст. 43 Закону України «Про Національну поліцію» [2] відповідно до ст. 12 Закону України «Про екстрену медичну допомогу» [3] серед основних обов'язків поліцейського закріплено надання невідкладної (домедичної та медичної) допомоги особам, які постраждали внаслідок правопорушень нещасних випадків, а також особам, які опинилися в безпорадному стані або стані, небезпечному для їхнього життя чи здоров'я, а також особам, які постраждали в результаті застосування заходів примусу.

Практика зазначає, що правильність виконання алгоритму дій та швидкість реакції поліцейського на особу, яка перебуває у невідкладному стані, до прибуття кваліфікованої медичної допомоги значно впливає на можливість збереження життя постраждалого. І поліцейський безпосередньо під час виконання службових завдань має не менший ризик потрапити в ситуацію, яка призводить до травмування або гибелі. У 2017 році Міністерство охорони здоров'я України задля адаптації до міжнародних стандартів програм надання домедичної допомоги затвердило Програму «Перший на місці події» для навчання поліцейських [4]. Вона призначена для вивчення базових понять про будову тіла людини і роботу органів та систем, а також навчання основних принципів і навичок, необхідних для оцінки стану постраждалого і надання домедичної допомоги до прибуття медичної допомоги.

Указом Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» № 5/2015 від 12 січня 2015 року [5] передбачається впровадження світових стандартів НАТО у безпековий простір України, а наказ МОЗ України «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги» від 21 червня 2016 року № 612 вимагає стандартизації медичної допомоги в Україні, відповідно прийнятих протоколів. Для розроблення національних стандартів підготовки поліцейських завжди доцільно звертатися до позитивного міжнародного досвіду. Саме таким у всьому світі вважається використання у навчанні розроблених НАТО стандартів – протоколів тактичної медицини. Базовими для цього протоколами мають стати ТССС (Tactical Combat Casualty Care) – «Тактична допомога пораненим у бою» і ТЕСС (Tactical Emergency Casualty Care) – «Тактична екстрена медицина», які передбачають алгоритми надання домедичної допомоги постраждалим з урахуванням роботи

невеликих військових підрозділів. Ці протоколи передбачають знання алгоритмів дій з надання домедичної допомоги на трьох етапах: під вогнем (red), в зоні укриття (yellow) та під час евакуації (green). На мою думку, саме їх слід адаптувати у відповідності до тактичних ситуацій, які вивчаються поліцейськими в межах тактико-спеціальної підготовки, а також здійснити стандартизацію навчального процесу з цього виду підготовки. Без сумніву, в умовах війни знання та навички ТССС та ТЕСС вкрай актуальні для набуття особами, які мають ці професійні обов'язки. Основою навчання тактичній медицині є набуття та засвоєння відповідних практичних умінь і навичок. Однак, вони формуються лише після багаторазового повторення, доведення до автоматизму при суворому дотриманні послідовності їх виконання, які коригує відповідний інструктор, тобто напрацювання моторики виконання конкретних маніпуляцій з постраждалим в аудиторному режимі.

Важливим є те, що до основних питань, які мають обов'язково бути включені до програм підготовки, перепідготовки та діяльності поліцейських основні поняття (правові, фізіологічні, тактичні) з надання домедичної допомоги, оцінка ризиків на місці події та оцінка стану постраждалого, визначення пріоритетів при наданні допомоги, основні вимоги до особистої безпеки поліцейського під час надання первинної домедичної допомоги, первинний та повторний огляд потерпілих, а також виявлення критичних для життя показників до прибуття бригади швидкої медичної допомоги, інформація, що має значення для медиків, правила екстракції та евакуації постраждалих з місця події тощо.

Отже, одним із пріоритетів у професійній підготовці поліцейських під час первинної професійної підготовки, післядипломної освіти, підготовки у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання та службової підготовки є навчання діям як у повсякденній обстановці, так і в умовах кризових ситуацій (екстремальних або надзвичайних подій) з можливою ескалацією медичних проблем та алгоритмами їх усунення. Це мають бути навички практичного застосування теоретичних знань з невідкладної (домедичної та медичної) допомоги шляхом правильного оцінювання конкретних подій (оперативної обстановки) з прийняттям правомірного рішення, забезпечення особистої безпеки та психологічної готовності до подій з різним ступенем ризику.

Література

1. Медицина тактична // Одеський обласний центр патріотичного виховання та організації дозвілля дітей та молоді : сайт. URL: <http://www.patrlot.od.ua/medicina-taktichna/>
2. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII.
3. Про екстрену медичну допомогу : закон України від 05.07.2012 № 5081-VI.
4. Про удосконалення підготовки з надання домедичної допомоги осіб, які не мають медичної освіти : наказ М-ва охорони здоров'я України від 29.03.2017 № 346 URL: <https://www.apteka.ua/article/407024>
5. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» : указ Президента України від 12.01.2015 № 5/2015 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015/print1521026505822979>.

УМОВИ І ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ПОВЕДІНКИ КУРСАНТІВ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ МВС

Кравчик Катерина Олександрівна,
курсант 4 курсу, групи ДР-942
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Науковий керівний:
Наточий Анатолій Дмитрович
викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Визначено умови і фактори, що впливають на формування поведінкових відхилень, зокрема агресивності, у курсантів. Ключові слова: девіантна поведінка, агресивність. До актуальних проблем, що стоять перед сучасними вищими навчальними закладами МВС України, можна віднести профілактику та корекцію поведінкових девіацій у курсантів, яким притаманні усі проблеми сучасної молоді.

Правильна побудова виховної роботи щодо профілактики та корекції поведінкових відхилень у курсантів, передбачає визначення

умов та факторів, що сприяють формуванню цих девіацій поведінки. Девіантну поведінку О. В. Безпалько, Р. Х. Вайнола, А. Й. Капська визначають як систему дій і вчинків людей, соціальних груп, що суперечить соціальним нормам психічного здоров'я, моралі, культури, права або визнаним у суспільстві стандартам і шаблонам поведінки.

Психологічні аспекти проблеми девіантної поведінки розглядали у своїх працях Г. М. Андрєєва, С. А. Белічева, О. В. Змановська, Л. П. Колчина, І. А. Невський, В. М. Оржеховська та інші. Але питання, що пов'язані з формуванням девіантної поведінки у курсантів, залишаються недостатньо вивченими. Поведінка визначається як процес взаємодії особистості зі середовищем, опосередкований внутрішньою активністю та індивідуальними особливостями особистості, який має форму переважно зовнішніх вчинків і дій [1].

Однією з основних ознак поведінки є те, що вона соціальна за своєю природою, тобто вона формується та реалізується у суспільстві. У цілому поведінка особистості відображає процес її соціалізації, тобто інтеграції у соціум. Девіантна поведінка – вельми складна форма соціальної поведінки особистості, що детермінована системою взаємопов'язаних факторів. Формування особистості – це соціальний процес; він протікає під впливом об'єктивних умов і факторів; включає у себе виховання і практичну діяльність особистості; нерозривно пов'язаний з соціальним середовищем, у якому відбувається розвиток особистості, а також з пошуком найбільш ефективних методів і прийомів її навчання і виховання. Таким чином, процес особистісного становлення майбутніх правоохоронців визначається особливостями умов життя (навчання, спілкування, взаємодії, побуту), у яких опиняються молоді люди, які поступили до воєнізованого навчального закладу.

Умови перебування курсантів у навчальних закладах характеризуються специфічними особливостями: звуження кола соціальних контактів, жорстка регламентація життєдіяльності курсанта (більш жорсткі і формалізовані вимоги до поведінки у побуті, проведення дозвілля, знайомств і зв'язків), високий рівень зовнішнього контролю, це у свою чергу знижує соціальнопсихологічну адаптацію осіб, які навчаються у вищезазначених навчальних закладах. Особливості навчальної та службової діяльності курсантів у багатьох випадках потребують фізичної напруги, посиленних навантажень та перевантажень, значних

щоденних витрат часу, скорочення свого вільного часу, віддачі усіх фізичних сил та можливостей.

Розвиток людини у взаємодії та під впливом оточуючого її середовища у самому загальному вигляді можна визначити як процес та результат її соціалізації. Формування особистості курсанта як майбутнього працівника поліції відбувається в процесі його соціалізації у межах навчально-професійної діяльності. Соціалізація курсантів має суттєві особливості, що зумовлені особливостями правоохоронних органів.

Період навчання у вищому навчальному закладі МВС України співпадає з періодом професійного становлення курсантів, а отже, й з періодом їх первинної професійної адаптації. Професійна адаптація курсанта вищого навчального закладу МВС України – це процес пристосування особи, яка тільки-но поступила до означеного закладу, до умов навчання, до вимог професії, до завдань і змісту спеціальності, до курсантського колективу, а також до специфічних особливостей служби. Професійна адаптація має складну структуру, в якій можна виділити такі аспекти: психофізіологічний аспект професійної адаптації; професійний аспект; соціально-психологічний аспект.

Адаптація курсанта до професійної діяльності підрозділяється на ряд етапів: первинна адаптація, період стабілізації, можлива дезадаптація, повторна адаптація. Для курсантів-дівчат процес адаптації ускладнюється наявністю проблеми адаптації у чоловічому колективі. Періоди адаптації – це вельми складні і відповідальні періоди у житті молодої людини, оскільки у цей час змінюються стереотипи сприймання молодою людиною всього оточуючого середовища, руйнуються і змінюються знання про оточуюче, навички спілкування, діяльності, що накопичувалися за період шкільного життя та у батьківській сім'ї.

Починаючи своє навчання в університеті внутрішніх справ відразу після закінчення школи, юнаки та дівчата повинні за короткий термін змінити свій розпорядок дня, побудувати зовсім нову тактику і стратегію поведінки, засвоїти норми та етику службових стосунків.

Найбільші труднощі виникають внаслідок жорсткої регламентації життєдіяльності (79 % опитуваних), суворой дисципліни (78 %), високого рівня зовнішнього контролю (81 %), наявності жорсткої системи стосунків «начальник – підлеглий» (64

%). Під час первинної адаптації у курсантів виникає низка питань, що стосуються взаємостосунків з однокурсниками.

Процес адаптації для багатьох курсантів триває від 7 до 19 місяців, при цьому курсантам, особливо дівчатам, доводиться певною мірою зазнавати нервових зривів, долати стресові ситуації, нервову напруженість і загальну втому, вирішувати конфліктні ситуації та конфлікти. Додаткові складнощі притаманні взаємовідносинам дівчат-курсантів з юнаками-курсантами.

Тому не всі дівчата, не відразу і не завжди можуть знайти своє місце у колективі. Результатом зазначеного є зростання всіх видів агресивності та її зовнішніх проявів у поведінці курсантів, формування агресивних поведінкових стереотипів, особливо у дівчат.

Література

1. Сокурєнко В.В. Аналіз сучасного стану психологічної роботи в органах Національної поліції. Бочаровські читання : тези доп. учасників Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 25-річчю підгот. психологів у Харків. нац. ун-ті внутр. справ (м. Харків, 13 квіт. 2018 р.) . Харків. 2018. С. 324

2. Барко В.І., Остапович В.П. Напрями вдосконалення професійної психологічної підготовки поліцейських Національної поліції України. Психологічний часопис. 2018. №4. С. 265

3. Наказ МВС від 06.06.2018 № 88 «Про затвердження Порядку організації системи психологічного забезпечення поліцейських, працівників Національної поліції України та курсантів (слухачів) закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0348-19>

4. Борець Т.О. Психологічний супровід в діяльності працівників правоохоронних органів. «Психологічні засади забезпечення службової діяльності працівників правоохоронних органів». Збірник матеріалів круглого столу. Кривий Ріг. 2017. С. 259.

ВТІЛЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ У СЛУЖБОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Кравчик Катерина Олександрівна,
курсант 4 курсу, групи ДР-942
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

**Науковий керівний:
Наточий Анатолій Дмитрович,**
Викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Постановка проблеми. Демократизація та гуманізація сучасного українського суспільства передбачає орієнтацію нашої держави на утвердження загальнолюдських принципів і стандартів, на їх природні основи, важливі для всього світового співтовариства. Одним із найважливіших людських принципів є принцип рівності – визнання того, що всі люди повинні бути рівними один одному незалежно від будь-яких особливостей.

Однією з таких характеристик людини є її стать. І те, що має бути цінністю як для людини, так і для держави, часом стає перешкодою для реалізації людиною своїх прав. Ця риса часто стає деструктивною в процесі реалізації принципу рівності основних прав і свобод людини. Останнім часом зростає актуальність питань гендерної рівності в усіх сферах людської діяльності. Загальносвітовий процес формування конституційного законодавства характеризується проголошенням принципу рівних прав і можливостей. Характерним є конституційне закріплення гендерної рівності, а також таких ознак, як національна та расова незалежність, мова, релігія, соціальне походження, політичні переконання та ін.

У сучасній правовій науці право сприймається насамперед як сукупність прав людини. Права людини як соціальна цінність пройшли складний еволюційний шлях: від надання привілеїв певним соціальним групам і державам до закріплення гаранта прав людини і громадянина і, як кінцевий результат, до визнання прав і свобод кожної людини в усьому світі. У цьому ракурсі категорія гендерної рівності має велике значення для права і вимагає комплексного наукового підходу до вирішення цієї проблеми.

Виклад основного матеріалу. Право (як природне, так і позитивне) за своїм змістом і поняттям спрямоване на найвищу цінність – людину. Поняття «людина» рівнозначне поняттям «особистість», «індивідуальність», що характеризує насамперед те особливе, специфічне, що відрізняє конкретну людину як індивіда та особистість від усіх інших, у тому числі як природних, фізичних, а також психічні та соціальні властивості; як успадковані, так і набуті, створені в процесі розвитку людини [1, с. 37]. Тілесність – невід’ємна фундаментальна характеристика людини, найбільш конкретна і безпосередньо дана для неї реальність, яка нерозривно пов’язана зі статтю. Гендер є однією з найбільш складних і неоднозначних наукових категорій. У широкому розумінні стать — це біологічні характеристики, які поділяють живі організми, в тому числі й людину, на чоловічі та жіночі [2].

Стать пов’язана зі значенням, яке ми надаємо відповідним відмінностям у межах культури. є чоловіком і жінкою; гендер – це маскуліність і фемінінність: маскуліність і фемінінність – це те, що означає бути чоловіком або жінкою. Біологічна стать дуже мало варіативна, тоді як гендер надзвичайно різниться» [4, с. 3–4]. Гендер – система цінностей, норм і особливостей чоловічої та жіночої поведінки, способу життя та способу мислення, ролей і стосунків жінок і чоловіків, набутих ними як особистостями в процесі соціалізації, що визначається насамперед соціальними, політичними, економічними та культурних контекстах буття та фіксує уявлення про жінку та чоловіка залежно від їхньої статі [5, с. 11]. У найзагальнішому вигляді поняття гендер означає набір соціальних і культурних норм, виконання яких суспільство приписує людям залежно від їх біологічної статі.

Не біологічна стать, а соціокультурні норми визначають, як наслідок, психологічні якості, моделі поведінки, види діяльності, професії жінок і чоловіків. Гендер конструюється суспільством як соціальні моделі маскуліності та фемінінності, що визначають статус і роль жінки та чоловіка та суспільства та його інститутів (сім’я, політична структура, економіка, культура, освіта тощо) [2]. Н.В.Аніщук пояснює, що гендер є одним із основних аспектів соціальної стратифікації (соціальна стратифікація – це факт соціальної нерівності в суспільстві, його розшарування, з якого випливає соціальна структура суспільства). Поняття гендеру слід розглядати як складний соціокультурний процес у суспільстві. Це

поняття розкриває соціально-рольовий статус особистості, який визначає соціальні можливості в освіті, професійній діяльності, доступі до влади, сексуальності, а також сімейні ролі та репродуктивну поведінку [6, с. 16]. Отже, гендер стосується не лише чоловіків і жінок, а й стосунків між ними, пояснює, як реалізуються соціальні ролі жінок і чоловіків, дівчат і хлопців, а також соціальна конструкція між ними. Сьогодні соціальна стать – гендер – має чималий вплив на стосунки між чоловіком і жінкою. У сучасних соціально-гуманітарних дослідженнях не існує єдиного універсального визначення гендеру, як надзвичайно складного явища, гендер – це сукупність і переплетення відносин і процесів у суспільному житті. Отже, як філософська категорія, це складний соціокультурний конструкт, який відображає відмінності в ролях, поведінці, психічних і емоційних характеристиках чоловіків і жінок і є системою міжособистісної взаємодії, яка створює, підтримує і відтворює уявлення про чоловіче і жіноче як категорії суспільного устрою. З точки зору права гендер – це впорядкована модель соціокультурних відносин, яка передбачає рівність соціальних і правових можливостей, що не залежать від статі особи [7, с. 8–9]. Загальний принцип рівності є принципом демократичної побудови суспільства. У «Сучасному філософському словнику» за редакцією В. Кемерова рівність визначається як «поняття, що виражає відношення до взаємозамінності за визначеним критерієм» [8, с. 576]. Словник філософії права характеризує рівність як формальний принцип суспільних відносин, що відповідає критеріям розподільної, зрівняльної та відплатної справедливості та має соціальне, політичне, морально-етичне та правове значення [9, с. 294]. Отже, можна зробити висновок, що в будь-якому реальному історичному контексті не існує єдиного поняття рівності, яке б охоплювало всю предметну чи концептуальну сферу.

Підсумовуючи викладене, можна констатувати, що дотримання прав людини формується як певний правовий ідеал, основним засобом досягнення якого є загальні принципи права. Одним із основоположних принципів права є багатогранний принцип рівності, який відображає розвиток демократії в суспільстві. Гендерна незалежність є складовою загального принципу рівності. Стать — це природна константа, що виражає набір анатомо-фізіологічних властивостей, за якими людина визначається як жінка чи чоловік. Гендерна рівність не означає їх біологічної ідентичності чи

ігнорування фізичних можливостей, психічних і психологічних особливостей. Відмінності не повинні негативно впливати на умови життя чоловіків і жінок, спричиняти дискримінацію. Права людини чоловіків і жінок, а також рівноправність між ними потребують постійного захисту, захисту та зміцнення.

Література

1. Кімел Майкл С. Гендероване суспільство: пер. з англ. / Майкл С. Кімел. – К.: Сфера, 2003. – 490 с.
2. Основи теорії гендеру: навч. посібник. – К.: «К.І.С.», 2004. – 481 с.
3. Анішук Н. В. Гендерне насильство у правовому житті України: монографія / Н.В. Анішук. – Одеса: Юридична література, 2007. – 232 с.
4. Івченко Ю. В. Філософсько-правовий аналіз гендерної політики в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.12 / Ю.В. Івченко; Київський національний університет внутрішніх справ. – К., 2009. – 19 с.

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ СКАНДИНАВСЬКОЇ МОДЕЛІ ПІД ЧАС ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ В ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Кузяк Дарія,
курсант 301 навчального взводу
Херсонського факультету ОДУВС

Науковий керівник:
Ярошак Олег Ярославович,
старший викладач
кафедри спеціальної фізичної та вогневої підготовки
Херсонського факультету ОДУВС

Актуальність проблеми дослідження полягає в подальшому впровадженні поліцією стратегії забезпечення публічної безпеки та порядку в Україні за скандинавською моделлю в частині удосконалення дій правоохоронців, а також аналіз правоохоронного

досвіду щодо тактики дій у таких випадках та співвідношення її із нормами цієї моделі. Дану проблему у своїх працях висвітлюють такі вчені, науковці та практики, як Кобзар О. Ф., Юшкевич О. Г., Цуркан Д. В., Комісаров С. А. та інші.

Виклад основного матеріалу. Насамперед, відповідно до Конституції України, а саме ст. 39, кожен громадянин має право збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації, про проведення яких завчасно сповіщаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування [1]. Згідно із цим положенням поліція повинна забезпечувати безпеку під час проведення зазначених вище заходів, тому з цією метою в українському законодавстві було впроваджено за основу та введено в дію скандинавську модель забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів. Вище закріплене право безпосередньо закріплене та визначається Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, яку було ратифіковано Верховною Радою України [2].

Особливо актуальними питання підготовки кваліфікованих працівників постають зараз в Україні, яка проходить період глибокої та послідовної реформи правоохоронних органів. Успіх роботи в цьому напрямку багато в чому залежить від можливості врахування попереднього досвіду навчання працівників поліції, що накопичений в інших країнах, запроваджених ефективних досягнень та перспективних сфер роботи під час навчання правоохоронців. Поліцейські системи розвинених країн, таких як Швеція, Франція, Великобританія, США, Італія, Японія, мають тривалу історію та значний досвід щодо боротьби зі злочинністю та підтримці громадського порядку. Цей досвід використовувався у реформуванні Національної поліції України, а прикладом реформи є поява нових підрозділів та понять/термінів роботи. Окрім добре відомого етапу створення української патрульної поліції можна також підкреслити появу нового підходу до підтримки громадського порядку. Прикладом є поява скандинавської моделі при забезпеченні громадської безпеки та створення підрозділів поліцейського діалогу.

За міжнародної підтримки НПУ планує запровадити нову національну філософію захисту громадян під час масових подій, таких як музичні фестивалі, спортивні змагання та демонстрації. Одним із ключових елементів цієї нової концепції захисту громадського порядку є введення діалогового поліцейського

підрозділу, який патрулює при проведенні визначеної події та підтримує контакт з організаторами заходу й членами натовпу, а також контролює джерела потенційних небезпек [4, с. 721-725].

Основною метою застосування даної стратегії було викорінення застарілої моделі поведінки у випадках масових заворушень, яка була нормою для міліції. Вона передбачає зменшення прямого контакту поліції та розлюченого натовпу за допомогою використання спеціальної техніки і певних тактичних планів дій поліцейських. Також однією із особливостей цього підходу є постійний контакт з громадянами, який забезпечується створенням підрозділів комунікації. Вони в свою чергу мають на меті деескалувати конфлікт, тобто перевести його в більш ослаблену форму, зменшити агресію людини та припинити її розповсюдження на інших осіб [3]. Ця модель передбачає застосування поліцейської сили тільки у випадках крайньої необхідності, а в протилежному випадку – зниження рівня поліцейського контролю, якщо захід проходить спокійно. Це робить роботу поліції більш ефективною, оскільки неконтрольований розподіл сил і засобів приводить до їх неналежного використання або навіть втрати та неприйняттого рівня травм чи матеріальної шкоди через використання надмірної кількості поліцейських ресурсів. Для того, щоб скандинавська модель коректно працювала, різноманітні підрозділи поліції повинні планувати та аналізувати якомога більше ризиків, а транспортні підрозділи повинні постійно бути напоготові, аби швидко впоратися із дестабілізуючими елементами в натовпі та вивести їх із зони масового заходу [4, с. 721-725].

Отже, дослідивши дану проблему, можна зробити висновок про те, що протягом останніх років спостерігається певний прогрес застосування скандинавського методу забезпечення публічної безпеки та порядку, а також констатувати його ефективність (дійсно працює). Тому правоохоронні органи України повинні перейняти досвід закордонних держав під час реформування поліції в Україні та на власному прикладі демонструвати ефективність роботи підрозділів української поліції.

Література

1. Конституція України від 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – ст.141.
2. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та

протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції від 17 липня 1997 року № 475/97 ВР [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 40, ст. 263. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/475/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата доступу: 18.11.2022).

3. Про затвердження Концепції запровадження в діяльності органів та підрозділів Національної поліції України скандинавської моделі забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів: Наказ МВС України від 23 серпня 2018 року № 706.

4. Вайда Т. С., Круглик М. І. Загальні підходи до забезпечення Національною поліцією України публічної безпеки і громадського порядку під час масових заходів за скандинавською моделлю. *Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституціональних змін* : зб. матер. Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю). (м. Полтава, 22 жовтня 2020 р.) / за ред. Пилипенко К.А. Полтава: Полтавська державна аграрна академія, 2020. С. 721-725.

ЩОДО ВРЕГУЛЮВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ПИТАНЬ У СФЕРІ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ СПРЯМОВАНИХ НА ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЯКІСНОЇ СКЛАДОВОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Лимар Максим,

Заступник начальника управління-начальник відділу професійного навчання управління кадрового забезпечення ГУНП в Одеській області, полковник поліції

В складних умовах воєнного стану з метою захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України до виконання різноманітних бойових завдань залучаються працівники Національної поліції. Для виконання поставлених завдань кожен правоохоронець повинен мати чітке уявлення про те, яких правил необхідно дотримуватись під час виконання своїх обов'язків в ході несення служби.

З метою належної підготовки поліцейських перед виконанням службових обов'язків у складі слідчо-оперативних груп, інших видів

нарядів пропонується розроблення загального збірника алгоритму правильних дій поліцейських в екстремальних ситуаціях з урахуванням надзвичайних подій та характерних ситуацій, які в дійсності мали місце.

З урахування наявності фактів одержання поліцейськими фізичних ушкоджень під час службово-бойової діяльності, а також недостатність практичної мультимедійної літератури з питань забезпечення особистої безпеки, пропонується розроблення на базі НЗ НПУ та впровадження в навчальний процес відеоматеріалів з практичних занять індивідуальної тактичної, фізичної та вогневої підготовки.

Порядок правомірності застосування поліцейського заходу примусу, у тому числі надання правової оцінки дій поліцейського, з метою правильного розуміння чинних норм законодавства, є необхідність підготовки практичних коментарів щодо роз'яснення тлумачення їх, зокрема це стосується порядку визначення застосування вогнепальної зброї, види її активності, випадки загрози життю осіб або поліцейського, у тому числі застосування фізичної сили та спеціальних засобів.

Організації роботи з молодими фахівцями та забезпечення їх адаптації під час закріплення на службі, підвищення ними професійної майстерності, роль та відповідальність наставників на місцях, необхідно підготувати розпорядчі документів у системі НПУ, які урегулюють виконання цих заходів на законодавчому рівні.

Для якісної та ефективної реалізації вимог законодавства, нормативно-розпорядчих актів МВС України, Національної поліції України стосовно професійного навчання поліцейських, суттєвого і якісного підвищення їх професійної майстерності у частині основ стрільби, удосконалення навичок швидкісного приготування до стрільби і ведення влучної стрільби по нерухомих та рухомих цілях, а також по цілях, які з'являються, з різних положень, виконання вправ для стрільби з пістолету, штурмової рушниці (автомата) тощо та набуття і вдосконалення поліцейськими навичок практичного застосування теоретичних знань щодо правильного оцінювання конкретних подій з подальшим прийняттям правомірних рішень та психологічної готовності до дій у ситуаціях різних ступенів ризику, вважаємо за доцільне впровадження в процес службової підготовки віртуальних (інтерактивних) навчальних систем, а саме: віртуального

тиру на базі доповненої реальності та симулятора відпрацювання інтерактивних сценаріїв.

Також для розвитку системи підготовки поліцейських з домедичної підготовки, пропонується запровадити, один раз на два роки, підготовку поліцейських за програмою Курсу домедичної підготовки «Перший на місці події», затвердженої наказом МОЗ України від 29.03.2017 № 346.

Отже застосування сучасної методики професійного навчання, може суттєво підвищити рівень якісної складової підготовки поліцейських.

ОРГАНІЗАЦІЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ З КУРСАНТАМИ ЗВО МВС УКРАЇНИ

Любчич Д. О.

курсант III курсу, 304 навчального взводу,
рядовий поліції факультету №1

Криворізького навчально-наукового інституту ДонДУВС

Науковий керівник:

Зубченко Л. В.

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри спеціальних дисциплін
та професійної підготовки факультету №1

Криворізького навчально-наукового інституту ДонДУВС

В Україні на сьогоднішній день панує дещо криміногенна ситуація, кількість вчинюваних злочинів, особливо із застосуванням насильства та фізичної сили збільшується з кожним днем. Такі умови створюють небезпеку для працівників правоохоронних органів під час виконання ними своїх службових обов'язків. Як свідчить сучасна практика, правоохоронний досвід та статистична звітність, під час виконання своїх повноважень представники Національної поліції України доволі часто використовують фізичний вплив, фізичну силу, прийоми боротьби та рукопашного бою при затриманні правопорушників або припиненні протиправних дій правопорушників. Зважаючи на це, поліцейські повинні бути якомога краще підготовлені задля особистої безпеки та безпеки громадян.

Тому, підвищення рівня фізичної підготовки курсантів є досить актуальною проблемою на сьогоднішній день [1, с. 180].

Аналізуючи науково-теоретичну та навчально-методичну літературу, ми з'ясували, що проблема фізичної підготовки працівників Національної поліції України привертала увагу значну кількість провідних фахівців галузі, а саме: М. Ануфрієва, В.Бондаренко, Ю.Бородіна, С.Бутова, О. Гіди, О.Камаєва, О.Моргунова, С. Решко та інших. Свої праці вони присвячували саме проблемам дослідження фізичної підготовки правоохоронців. Фізична підготовка розглядається як важливий чинник, який підвищує рівень здоров'я і працездатність працівників системи МВС України, а також сприяє оволодінню професії. Необхідно розуміти, що саме фізична підготовка має важливе значення, оскільки в діяльності правоохоронних органів, нерідко виникають ситуації де існує необхідність застосування фізичного примусу, або навіть просто наздогнати правопорушника. Все це просто не можливо виконати без якісної фізичної підготовки [1, с. 180].

Зміст фізичної підготовки курсантів в закладі вищої освіти системи МВС включає: ранкову фізичну зарядку; навчальні практичні заняття; самостійну підготовку; навчально-тренувальні заняття; спортивно-масові заходи. Ранкова фізична зарядка входить у розпорядок дня в ранкові години після пробудження курсантів від сну. Вона призводить організм у стан підвищеної працездатності, що досягається за рахунок активації діяльності центральної нервової системи, а також обміну речовин. Систематичне виконання ранкової фізичної зарядки покращує діяльність головного мозку, травних органів, кровообіг, зміцнює серцево-судинну, нервову і дихальну системи, руховий апарат, що сприяє розвитку фізичних якостей, таких як гнучкість, спритність, сила; активно сприяє загартовуванню організму. У комплекс ранкових занять слід включати вправи для всіх груп м'язів [1, 2, 3].

Навчальні заняття з фізичної підготовки - це основна форма підготовки курсантів відповідним фізичним якостям. Основне джерело відведеного часу – навчальні практичні заняття, а рівня підготовленості – компоненти навчального плану. Навчальне практичне заняття складається з трьох частин: вступна, основна і заключна. У вступній частині основним елементом є розминка, загальнорозвиваючі і спеціальнопідготовчі вправи. В основній частині розглядаються питання, які необхідно засвоїти в рамках

навчального практичного заняття з можливим використанням інтерактивних методів: тренінги, спаринг-партнерство. При вдосконаленні бойових прийомів боротьби, викладацький склад кафедри фізичної підготовки розробляє тактику, яка найбільш зрозуміла курсантами: пояснення, показ, демонстрація виконання вправ. У заключній частині проводиться комплекс вправ, спрямованих на зниження функціональної активності організму.

Самостійні заняття відіграють важливу роль у формуванні здорового способу життя курсантів. Вони дозволяють збільшити загальний обсяг рухової діяльності, сприяють кращому засвоєнню програми, прискорюють процес фізичного вдосконалення, є одним із шляхів впровадження фізичної підготовки в побут курсантів. У зміст самостійних занять входить вивчення окремих питань, які подано у навчальні програми з дисципліни «Спеціальна фізична підготовка»; виконання спеціальних вправ, спрямованих на усунення недоліків у фізичному розвитку курсантів; удосконалення певних фізичних якостей; розучування комплексів гігієнічної гімнастики і т. ін. Навчально-тренувальні заняття повинні носити комплексний характер, тобто сприяти розвитку всього комплексу фізичних якостей, а також зміцненню здоров'я і підвищенню загальної працездатності організму. Спеціалізований характер занять, тобто заняття обраним видом спорту, допускається тільки для кваліфікованих спортсменів. Ця форма фізичної підготовки передбачає обов'язкову участь у спортивних змаганнях [1, 2, 3].

Спортивно-масові заходи спрямовані на пропаганду фізичної підготовки і спорту, здорового способу життя серед особового складу загальноосвітніх установ системи МВС України, залучення до регулярних занять фізичними вправами, підвищення спортивної майстерності курсантів, які займаються в спортивних секціях, спортивних свят, лижних або туристських походів і т.ін.

Таким чином, фізична підготовка має суттєвий вплив на підготовку курсантів системи МВС України до професійної діяльності не тільки тим, що допомагає розвитку актуальних рухових якостей і психофізичних функцій, але їй ще належить провідна роль у формуванні динамічного рухового стереотипу, що лежить в основі того чи іншого руху.

Література

1. Бондаренко В. В. Фізичний стан курсантів Національної академії внутрішніх справ. *Юридична психологія та педагогіка*. Київ, 2015. № 2, С. 180–190.

2. Гаврилін В. О., Білобров В. М., Миронов Ю. О. Роль фізичної підготовки у професійній підготовці курсантів Донецького юридичного інституту МВС України. *Правовий часопис Донбасу*. Кривий Ріг., 2019. № 3. С. 47-51.

3. Петрушин Д. В., Анісімов Д. О., Пожидаєв М. Ю. Методика розвитку спеціальних фізичних якостей курсантів закладів вищої освіти Національної поліції України з використанням системи кросфіт. *Молодий вчений*. Київ, 2019. № 2. С. 390-392.

ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА: ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Масоха Владислава Олегівна,
курсантка, рядова поліції
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Науковий керівник:
Карпенко Олександр Миколайович,
старший викладач
кафедри тактико-спеціальної підготовки
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

З недавніх часів у нашій державі постало питання якісного навчання у дистанційному форматі, оскільки з'явилися деякі проблеми пов'язані з коронавірусною інфекцією чи введенням воєнного стану по всій території України. Проблемними дисциплінами у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання виявились вогнева, спеціальна фізична та тактико-спеціальна підготовки. Зараз ми більш розкриємо питання стосовно саме вогневої підготовки, адже застосування вогнепальної зброї є найбільш суворим заходом примусу [1], неправомірне застосування якої може призвести до кримінальної відповідальності.

Оскільки при опануванні теоретичних предметів не потрібно застосовувати практичні навички, то з вогневою підготовкою дещо складніше. Це питання розглядалось під час появи коронавірусу в нашій державі і було ухвалено рішення розпочати очне навчання у закладах МВС на закритій території, що обумовлювало в собі не вихід курсантів за межі університету задля уникнення ними зараження інфекцією. Але теперішні умови не дозволяють просто обмежити пересування курсантів тому, що ніхто з нас не знає куди і коли може влучити та сама ракета. Саме тому, ті підходи, які були винайдені під час локдауну – не підходять зараз.

Дистанційна форма навчання дає змогу опанувати теоретичний матеріал методом опрацювання лекцій та проходження тестових завдань для закріплення. Але майбутньому правоохоронцю важливо закріпити це все й на практиці, оскільки під час несення ним служби може виникнути ситуація, яка змусить його дістати зброю з кобури та застосувати її.

На жаль, наша держава не була готова до таких часів. Тому наразі одним із перших питань повинна бути підготовка курсантів у военний час. Відповідно до Наказу МВС України від 24.02.2022 року № 164 «Про направлення здобувачів освіти ЗВО МВС до Національної поліції» відбулось залучення курсантів до райвідділів, за кожним з яких вимушено закріплювалась вогнепальна зброя. Чи були вони до такого готові після довгого періоду дистанційного навчання? Чи було у них достатньо практичних навичок для застосування зброї у разі виникнення загрози їхньому життю?

Також слід зазначити, що Президент України підписав закон «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України» [2], в якому дозволив таким особам носити з собою вогнепальну зброю для захисту та оборони держави. Але існують індивідууми, які використовують положення цього закону не за призначенням, що примушує поліцейських виконувати свою роботу ще у більш суворіших умовах.

На нашу думку, слід звернути увагу на таку проблему як опанування здобувачами вищої світи зі специфічними умовами навчання практичних навичок володіння вогнепальною зброєю та інших предметів, що вимагають практичного опанування. Це вплине на подальший розвиток роботи поліції, а саме їхню готовність виконувати свою роботу навіть у такі часи.

Література

1. Про Національну поліцію Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII.

2. Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України Закон України від 03.03.2022 № 2114-IX.

СПЕЦІАЛЬНА ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА ЯК ОBOB'ЯЗKOBA СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ДО ЗДІЙСНЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО НЕСЕННЯ СЛУЖБИ З ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ

Маяцька Єлизавета,
студентка навчальної групи 21ПЗдс
Херсонського факультету ОДУВС

Науковий керівник:
Вайда Тарас,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри спеціальної фізичної
та вогневої підготовки
Херсонського факультету ОДУВС

Спеціальна фізична підготовка (*далі* – СФП) правоохоронців як обов'язковий компонент їх професійної готовності до ефективного несення служби у відповідності з відомчими (МВС) вимогами сприяє досягненню у працівників поліції об'єктивної готовності до ефективних професійних дій (припинення правопорушень, злочинів тощо) з мінімальним ризиком для власного життя та здоров'я і спрямована на формування таких елементів, як: 1) спеціальні знання, вміння та навички застосування заходів фізичного впливу, прийомів самозахисту та рукопашного бою у реальних обставинах оперативно-службової діяльності, у тому числі в умовах значних фізичних і психічних навантажень; 2) вміння долати перешкоди та пересування у різних складних умовах оперативно-службової діяльності; 3) вдосконалення професійно важливих фізичних (силової та швидкісної витривалості, швидкості реагування, спритності тощо) та психічних якостей (психічної стійкості; концентрації та переключення уваги, швидкості оперативного мислення, точності

імовірного прогнозування тощо); 4) забезпечення професійної працездатності та надійності організму (досягнення високого рівня функціонування систем і органів, які отримують найбільше навантаження у процесі службової діяльності); 5) підвищення витривалості організму працівника НПУ до дій у несприятливих специфічних умовах професійної діяльності (високої чи низької температури зовнішнього середовища, високогір'я, у процесі тривалого перебування у приміщенні, автомобілі, несення служби в нічний час, при перебуванні у ЗІЗ, при роботі з представниками специфічного середовища (правопорушниками) тощо); 6) формування професійних рис характеру (сміливості, рішучості, витриманості, впевненості у власних силах тощо) [1; 2].

СФП як навчальна дисципліна, що викладається у закладах освіти МВС України зі специфічними умовами навчання, має на меті забезпечити підготовку працівників НПУ з високим рівнем всебічної фізичної підготовленості, здатних ефективно виконувати оперативно-службові завдання, належно переносити розумові, нервово-психічні та фізичні навантаження без зниження професійної працездатності, при цьому досконало володіти прийомами фізичного впливу та навичками самозахисту [3, с. 58-60].

Фізична підготовка (*далі* – ФП) працівників поліції організовується і проводиться у формі фізичних вправ у режимі дня (ранкова фізична зарядка, фізкультурна пауза, тренування перед заступанням на службу по охороні громадського порядку), планових навчальних занять у службовий час (навчальний час у закладах освіти МВС України специфічними умовами навчання), самостійних занять, масових фізкультурно-спортивних заходів, занять у спортивних секціях з прикладних та інших видів спорту [4, с. 35-42].

Поняття ФП, ЗФП та СФП можуть розглядатися також у вузькому розумінні. ФП у вузькому розумінні – це процес, спрямований на всебічний розвиток фізичних якостей людини (поділяється на загальну та спеціальну). ЗФП у вузькому розумінні спрямована на всебічний і, водночас, пропорційний розвиток різних фізичних якостей працівників поліції; СФП – на розвиток їх фізичних якостей відповідно до вимог, обумовлених специфікою професійної діяльності.

Необхідною умовою ефективного проведення занять з ФП є дотримання основних методичних принципів (загальних правил, якими необхідно керуватись при плануванні і проведенні занять), до

найголовніших з котрих належать такі, як: 1) доступність та індивідуалізація; 2) безперервність та регулярність; 3) поступового підвищення навантаження; 4) єдності загальної та спеціальної фізичної підготовки. Розриємо їх більш детально.

1) *Принцип доступності та індивідуалізації* передбачає вибір вправ і характеру тренувальних навантажень, які відповідають віковим, статевим та індивідуальним особливостям поліцейських, стану їх здоров'я, рівню фізичного розвитку і фізичної підготовленості, функціональним можливостям організму, його морфологічним властивостям. Спроби виконати непосильну вправу можуть призвести до спотворення техніки, а надмірні фізичні навантаження – до негативних функціональних зрушень в організмі. Суть цього принципу полягає у дотриманні наступних правил: від відомого до невідомого; від засвоєного до незасвоєного; від простого до складного; від легкого до важкого. Вимоги принципу є наслідком обмеженості адекватних пристосувальних реакцій організму і вказують на необхідність урахування фізичних і психічних можливостей людини, її стану на конкретний момент. 2) *Принцип безперервності та регулярності* вимагає, щоб кожне заняття проводилось тоді, коли ще не зник ефект від попереднього тренування. Необхідно передбачати оптимальне чергування фізичних навантажень з відпочинком, щоб забезпечити накопичення у поліцейських тренувального ефекту окремих вправ і тренувальних занять. 3) *Принцип поступового підвищення рівня навантаження* впливає із властивості пристосування до стандартних навантажень, які перестають бути такими, що тренують. Принцип передбачає оптимальне і безперервне підвищення навантаження (обсягу та інтенсивності), інколи до межі функціональних можливостей організму здобувачів вищої освіти. 4) *Принцип єдності загальної та спеціальної ФП* виходить із цілісності організму як складної системи, в якій максимальний прояв однієї функції вимагає необхідного рівня розвитку решти органів і систем організму. Принцип передбачає, щоб засоби ЗФП використовувались обов'язково для закладення функціональної та координаційної бази з метою подальшої поглибленої спеціальної фізичної підготовки.

Висновки. Завдяки визначеним принципам формується належна ФП у працівників Національній поліції України спрямована на збереження здоров'я, творчої та трудової активності, всебічний розвиток фізичних якостей, професійно важливих умінь та навичок

працівників поліції, необхідних для виконання оперативно-службових завдань.

Література

1. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII (зі змінами станом на 15.06.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 05.11.2022).

2. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України : наказ МВС України від 26.01.2016 року № 50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16#Text> (дата звернення: 08.11.2022).

3. Вайда Т.С., Кузнецов О.І. Фахові вимоги та організаційно-методичні основи виховання фізичної культури правоохоронців в умовах ВНЗ МВС України. *Становлення особистості професіонала: перспективи й розвиток* : матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, 19 лютого 2010 року). Одеса: ОДУВС, 2010. С. 58-60.

4. Вайда Т.С., Саратовський О.В. Щорічне оцінювання фізичної підготовленості особового складу закладів вищої освіти МВС України: стан і напрями удосконалення системи фізичного виховання (на прикладі Херсонського факультету ОДУВС). *Службова підготовка як основа професійної діяльності поліцейських* : матеріали круглого столу, м. Одеса, 15 листопада 2019 року. Одеса, ОДУВС, 2019. С. 35-42.

РОЛЬ ТА ГОЛОВНІ ПРОБЛЕМИ ТАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Мох Тетяна,

викладач кафедри
тактико-спеціальної, вогневої
та фізичної підготовки
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Дулгер Володимир,

к.ю.н., декан факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Умови сьогодення показали нам, що професія поліцейського є однією з невід'ємних у нашій країні. Адже вони безперервно продовжують забезпечувати публічний порядок та безпеку, охороняти права та свободи людини, а також інтереси суспільства і держави, попереджувати та протидіяти злочинності, не зраджуючи своїй присязі та постійно ризикуючи своїм життям та здоров'ям. На жаль, війна досі триває, як серед цивільного населення, військових, так і серед працівників правоохоронних органів є втрати та поранення. Саме тому набуває особливого значення формування у курсантів закладів вищої освіти МВС України (далі – ЗВО МВС України) навичок з основ тактичної медицини. Актуальність цієї теми важко переоцінити, оскільки для курсантів як майбутніх правоохоронців в умовах війни важливо володіти навичками надання домедичної допомоги в умовах бойових дій, що може запобігти втратам серед особового складу територіальних органів поліції та цивільного населення.

По-перше, тактична медицина – це надання допомоги на догоспітальному етапі, націлене, передусім, на усунення попереджувальних причин смерті, за принципами, що враховують загрозу від бойових дій чи активного стрільця. В умовах воєнного стану в Україні навчання курсантів закладів вищої освіти МВС України домедичній допомозі трансформується в оволодіння тактичної медицини: ТССС (Tactical Combat Casualty Care), як

стандартів надання допомоги пораненим в умовах бойових дій, та ТЕСС (Tactical Emergency Casualty Care) – надання екстреної тактичної домедичної допомоги постраждалим у ситуаціях різного ступеню ризику (надзвичайних ситуацій або небезпечних ситуацій, спричинених наслідками воєн-ного стану). Очевидно, що в умовах вогневого контакту головним завданням військового є знищення супротивника, а поліцейсько-го – затримання злочинця і усунення наслідків його правопорушення.[2]

Без сумніву, в умовах війни знання та навички ТССС та ТЕСС вкрай актуальні для набуття особами, які мають ці професійні обов'язки. Основою навчання тактичної медицини є набуття та засвоєння відповідних практичних умінь і навичок. Водночас, вони формуються лише після багаторазового повторення, доведення до автоматизму при суворому дотриманні послідовності їх виконання, які коригує відповідний інструктор, тобто напрацювання моторики виконання конкретних маніпуляцій з постраждалим в аудиторному режимі. Адже важливою проблемою є забезпечення навчально-тренувальних відділень тактичної підготовки правоохоронців базовими підручниками, навчально-методичними й мультимедійними посібниками, навчальними фільмами за сценаріями симуляцій невідкладних станів, які цілком відповідають програмі, а також манекенами та всім необхідним обладнанням для наочної демонстрації.

Тому вважаю за доцільне збільшення годин викладання таких спеціальних дисциплін, як вогнева підготовка, тактико-спеціальна підготовка з елементами тактичної медицини з метою оволодіння вміннями під час екстрених ситуацій протистояти ворогові та вести вогонь у відповідь, а також вчасно надавати домедичну допомогу пораненим колегам або громадянам в умовах бойових дій. На жаль, через об'єктивні причини проведення очного навчання у ЗВО МВС України тривалий час було неможливим через захворювання COVID-19 та активні бойові дії на території України, тому закріплення й відпрацювання навичок із загальнопрофільної підготовки є надзвичайно важливим, особливо для випускних курсів.[3]

Таким чином, у зв'язку із повномасштабною війною проти росії будь-який населений пункт може бути під загрозою завдання удару, а тому вірогідність виникнення ситуацій, у яких людина може потребувати невідкладної домедичної допомоги, є надзвичайно високою. Такі ситуації можуть бути як при безпосередній небезпеці

(під час обстрілів), так і у разі відсутності загроз з урахуванням специфіки обов'язків працівників поліції. Тому доцільно активізувати наукові дослідження щодо місця тактичної медицини у практичній діяльності поліцейського в умовах воєнного стану, організувати відповідні круглі столи та конференції за участі військових медиків, а також внести відповідні зміни в освітньо-професійні програми.

Література

1. Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. Про затвердження Інструкції про порядок переведення органів Національної поліції України на посиленій варіант службової діяльності МВС України; Наказ, Інструкція від 10.12.2015 № 1560. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/show/z0012-16#Text> (дата звернення: 06.05.2022);

2. Тактична_медицина. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (дата звернення 08.11.2022);

3. Мислива О. О., Никифорова О. А., Бойко О. В. Методологія проведення занять із тактичної медицини для поліцейських в Україні з урахуванням сучасних вимог НАТО. Юридичний вісник. 2020. № 2. С. 207–212. doi: <https://doi.org/10.32837/yuv.v0i2.1724>.

ПРАКТИЧНІ ПИТАННЯ ЩОДО ВИВЧЕННЯ ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Міхнєв Богдан

курсант СР-042 ННІП та ФПФНІП
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Науковий керівник:

Карпенко Олександр

викладач кафедри
тактико спеціальної підготовки
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Актуальність вивчення та засвоєння навичок правильного застосування вогнепальної зброї є невід'ємним навиком курсантів та діючих поліцейських.

Виходячи з досвіду поліцейської діяльності, стає ясно, що молодший рядовий і молодший начальницький склад, а також середній і старший начальницький склад періодично потребують проведення занять з вогневої підготовки в умовах спеціалізованого навчального закладу Міністерства внутрішніх справ України на курсах підвищення кваліфікації [1, с.86].

Метою проведення таких занять стає поглиблена підготовка з предмету «Вогнева підготовка». Завдання проведення теоретичних та практичних занять з вогневої підготовки включає в себе:

1) теоретична підготовка з основ безпеки при поводженні з бойовою зброєю, удосконалення знань з матеріальної частини зброї;

2) перевірка залишкових теоретичних знань співробітників органів внутрішніх справ у галузі балістики та тактико-технічних характеристик зброї;

3) удосконалення навичок співробітників органів внутрішніх справ у частині провадження влучного пострілу з нерухомої мішені з різних положень, включаючи різні укриття.

Умови вдосконалення рівня підготовки співробітників органів внутрішніх справ супроводжуються дефіцитом бюджету навчального часу. Так, в середньому на заняття з теоретичної підготовки з основ балістики, тактико-технічних пристроїв короткоствольної автоматичної вогнепальної нарізної зброї та довгоствольної самозарядної автоматичної вогнепальної зброї відводиться в основній програмі професійного навчання не більше шести академічних годин, на виконання вправ по вдосконаленню навичок безпечного поводження зі зброєю бюджет часу не більше чотирьох академічних годин.

Необхідними умовами якісної підготовки співробітників органів внутрішніх справ російської поліції на предмет «Вогнева підготовка» є:

– знання співробітниками, інструкторами з бойової підготовки, викладачами навчального предмета «Вогнева підготовка» цілей та завдань навчання, високий рівень їхньої теоретичної, практичної та методичної підготовки;

– відповідна вимогам підготовки навчальна матеріальна база (кабінет теоретичної підготовки, тир, стрільбище, інфраструктура для чищення, ремонту, обслуговування навчальної та бойової зброї);

- створення при навчанні обстановки та умов, наближених до реальних, які може зустріти підрозділ або група снайперів при проведенні спеціальних операцій;
- проведення систематичних тренувань;
- контроль рівня підготовки, зокрема проведення регулярних контрольних стрільб;
- регулярний догляд за зброєю та підтримка її у бойовій готовності.

Також слід пам'ятати про рівні програмних вимог щодо компетенцій співробітників щодо володіння короткоствольною нарізною самозарядною зброєю. Підготовку поліцейських доцільно проводити на основі принципу дотримання послідовності у вивченні теорії та практики (переходу від простого до складного). Основний упор має бути зроблено на практичне застосування здобутих навичок за дотримання правила: «Знешкодження цілі першим пострілом».

Складна насичена основна або додаткова програма професійної підготовки або підвищення кваліфікації потребує ретельного відбору кандидатів, які мають певні якості та здібності опанувати специфічні знання та навички виробництва точної стрільби [2, с.165].

Усі перелічені труднощі вимагають від стрільця уважного вивчення техніки стрільби, як від викладача знання досконало педагогічних основ підвищення кваліфікації стрільця. Одним із найскладніших елементів у системі підвищення кваліфікації є підготовка поліцейського до ведення швидкісної стрільби з пістолета. Для отримання задовільного результату дидактичне наповнення занять включає відпрацювання наступних елементів. Перевірка готовності для проведення швидкісної стрільби з пістолета дозволяє визначити основні помилки та зробити оперативне коригування навичок тримання зброї. Для проведення ідеального пострілу схема підготовки наступна: ноги ставляться трохи ширше за плечі для нівелювання системи «стрілок – зброя» у зв'язку зі швидким підняттям двох рук для наведення пістолета на ціль. Саме тому, основну увагу при вивченні вогневої підготовки варто звертати саме на практичне відпрацювання отриманих знань. Адже знання правильної техніки використання вогнепальної зброї є запорукою професійного розвитку поліцейського у цій сфері.

Таким чином, дидактичне наповнення основних програм щодо підвищення кваліфікації поліцейських з вогневої підготовки дозволяє поглиблено опрацювати основні техніки виробництва влучного

пострілу. Дидактичне наповнення вправ орієнтоване на організацію індивідуальної роботи викладача та слухача з урахуванням досвіду дозволяє оперативно коригувати помилки та негативні звички учня у регулюванні дихання, підготовці, винесенні зброї та наведенні її на ціль, обробці ударно-спускового механізму.

Література

1. Вогнева підготовка працівника Національної поліції України: В 61 навчальний посібник. С.М. Банах, І. С. Винярчук, Ю. Р. Йосипів, М. Д. Курляк, К. О. Малиновська та ін. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 408 с.

2. Основи вогневої підготовки: навч. посіб. / М. М. Удянський, І. О. Толкунов, О. О. Бондаренко, В. В. Матухно, В. М. Олекса. Х.: НУЦЗУ, 2020. 147 с.

СУЧАСНЕ ЗНАЧЕННЯ ТА РОЛЬ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРАВООХОРОНЦІВ В УМОВАХ ВІЙНИ

Могильний О.,

курсант 3-го курсу навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Науковий керівник:

Карпенко О.,

старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

В умовах військового стану значно зростає важливість якісної підготовки правоохоронців до виконання поставлених перед ними завдань. Головне з місць в системі професійної підготовки поліцейських займає фізична підготовка.

Зазначимо, що фізична підготовка являється головним із напрямів підготовки курсантів закладів вищої освіти з особливими умовами навчання, які готують правоохоронців [1, с.42].

Вартим уваги є те, що процес засвоєння спеціальної фізичної підготовки поліцейськими має бути чітко визначеним та вмотивованим та розподіленим за напрямками.

Відзначимо, що чинним законодавством передбачено, що фізичне виховання включає виховання та вдосконалення якостей і рухових якостей працівників поліції, необхідних для повсякденної діяльності та екстремальних ситуацій; характеристики стійкості, швидкості та сили, які забезпечують можливість переслідування правопорушника та забезпечують перевагу у боротьбі з правопорушником під час його перебування під вартою, включаючи подолання природних та штучних перешкод; вміння здійснювати самоконтроль щодо тренуваності та здоров'я при виконанні фізичних вправ.

Запорукою належної фізичної підготовки осіб на початковому етапі служби в поліції є проведення відбору, відповідного конкурсу. Для встановлення стану здоров'я вони повинні пройти медичні огляди, а також оцінку фізичних здібностей, психофізіологічне обстеження, експертизу на виявлення залежності від алкоголю, наркотичних і токсичних речовин у порядку, встановленому МОЗ. З цього також можна зробити висновок, що фізична підготовка є одним із основних критеріїв прийому на службу в Національну поліцію.

Важливість фізичного та спеціального фізичного виховання виражається не тільки в здатності витримувати фізичні навантаження для належного виконання службових обов'язків і підтримки належного стану здоров'я, а й для ефективного та раціонального застосування заходів примусу – фізичного впливу. Відповідно до Закону України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року поліцейський може застосовувати фізичну силу, у тому числі спеціальні прийоми бою (рукопашний бій), для забезпечення своєї особистої безпеки та/або безпеки іншої людини.

Погодимось з твердженням, що ефективно виконання поліцейським службових обов'язків у випадках, коли можливе застосування фізичної сили, ґрунтується на засадах, властивих його роботі, а саме на принципі верховенства права, який визначає людину, її права і свободи визнаються найвищими цінностями. Крім того, застосування заходів, що обмежують права і свободи людини, мають бути негайно припиненими, коли досягнуто мети застосування цих заходів або відпадає потреба в їх подальшому застосуванні [2, с.258].

У висновку варто сказати, що роль фізичної підготовки поліцейських є як ніколи важливою. Адже кожного дня, виконуючи свої повсякденні робочі обов'язки, службові дії та функції, поліцейські повинні бути готові до боротьби зі злочинністю, попередження та запобігання злочинам і кримінальним правопорушенням, а для цього вони повинні мати відповідний рівень фізичної та психологічної підготовки.

Література

1. Фізична підготовка працівників Національної поліції України: навч. посіб. В. А. Дідковський,. Київ : Нац. акад. внутр. справ, ФОР Кандиба Т. П. 2019. 98 с.

2. Бондаренко В. В. Професійна підготовка працівників патрульної поліції: зміст і перспективні напрями : монографія. Київ, 2018. 524 с.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Мозоль Катерина,
Курсант 2 курсу ННІППФПНП
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Науковий керівник:
Цуркаленко Дмитро,
викладач кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності,
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Система правоохоронних органів займає одну з провідних позицій у кожній цивілізованій країні світу не тільки з боку органу який займається захистом прав громадян, а й як однієї з важливих складових функціонування держави в цілому. Враховуючи зазначене, слід відзначити той факт, що безпосереднє функціонування правоохоронних органів залежить від його правового статусу, який предоставлений йому державою задля виконання покладених на нього функціональних обов'язків. Саме тому, у нашому дослідженні

пропонуємо розглянути адміністративно-правовий статус співробітників Національної поліції України.

Перш за все, пропонуємо безпосередньо визначити поняття адміністративно-правового статусу, у випадку нашого дослідження, Національної поліції. Адміністративно-правовий статус працівника Національної поліції України пропонуємо розуміти як сукупність закріплених у Законі України «Про національну поліцію» прав, обов'язків та гарантій їхньої діяльності. Адміністративно-правовий статус є основоположним поняттям для забезпечення виконання поліцейським покладених на нього завдань та повноважень

Керуючись вищезазначеним, слід більш детально розглянути розмежування обов'язків та прав, які надаються співробітникам Національної поліції. Варто зазначити, що всі ці складові адміністративно-правового статусу зазначені у Законі України «Про Національну поліцію».

Перш за все, слід зазначити, що згідно ч. 1 ст. 17 ЗУ «Про Національну поліцію» поліцейським є громадянин України, який склав Присягу поліцейського, проходить службу в поліції і якому присвоєно спеціальне звання поліції [1], а отже, до прав поліцейського в першу чергу слід відносити ті права, які передбачені Конституцією для кожного громадянина України. Однак, аналізуючи це питання, ми зіштовхуємось з проблемою того, що в ЗУ «Про Національну поліцію» не має чіткого переліку прав особі яка є поліцейським, що є суттєвою прогалиною в побудові нормативно-правового акту, адже створює враження, що поліцейським має лише обов'язки та не має прав. Тому вважаємо за потрібне вдосконалити чинний Закон України «Про Національну поліцію», доповнивши його правами поліцейського для врівноваження адміністративно-правового статусу. На нашу думку, права працівника поліції можна розділити на два основні блоки: блок соціальних прав, до яких належать право на повагу гідності, право на захист життя та здоров'я, право на оплату праці, право на відпочинок тощо, та блок професійних прав, до яких слід віднести право на захист свого життя та здоров'я чи членів своєї сім'ї під час виконання службових завдань, презумпція правомірності дій поліцейського тощо.[2]

Однак, крім прав, які було вже зазначені вище, до адміністративно-правового статусу відносяться ще й обов'язки які покладені на працівників Національної поліції. Основні обов'язки які покладені на поліцейських передбачені ст. 18 ЗУ «Про Національну

поліцію” [1], а саме: 1) неухильно дотримуватися положень Конституції України, законів України та інших нормативно-правових актів, що регламентують діяльність поліції, та Присяги поліцейського;

2) професійно виконувати свої службові обов’язки відповідно до вимог нормативно-правових актів, посадових (функціональних) обов’язків, наказів керівництва;

3) поважати і не порушувати прав і свобод людини;

4) надавати невідкладну, зокрема домедичну і медичну, допомогу особам, які постраждали внаслідок правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в безпорадному стані або стані, небезпечному для їхнього життя чи здоров’я;

5) зберігати інформацію з обмеженим доступом, яка стала йому відома у зв’язку з виконанням службових обов’язків;

6) інформувати безпосереднього керівника про обставини, що унеможливають його подальшу службу в поліції або перебування на займаній посаді.

Отже, враховуючи викладене, можливо дійти висновку, що адміністративно-правовий статус поліцейського це чітко визначений перелік його прав та обов’язків які регламентуються ЗУ “Про Національну поліцію” та низкою інших нормативно-правових актів. Хоча рівень юридичної закріпленості адміністративно-правового статусу поліцейського в Україні й не знаходиться в найкращому стані, його постійне оновлення має всі можливості для того, що вийти на найвищий рівень своєї правової забезпеченості.

Література

1. “Про Національну Поліцію”: закон України від 15.06.2022 № 580-VIII // БД «Законодавство України»/ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

2. Електронна стаття “Поняття та сутність адміністративно-правового статусу працівників Національної поліції України” URL:https://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/5_2020/12.pdf.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мозоль Катерина,
Курсант 2 курсу ННІППФНП
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Науковий керівник:
Цуркаленко Дмитро,
викладач кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності,
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Національна поліція України, є одним з провідних органів державної влади, діяльність якого пов'язана з створенням умов чіткого та задовільного функціонування суспільства. Форми та методи поліцейської діяльності є тими засобами, завдяки яким усе суспільно має можливість функціонувати у нормальному ритмі, здійснюючи охорону людей та підтримуючи задовільну обстановку в країні. Саме тому ефективна діяльність Національної поліції є досить важливим для підтримання цього процесу, через що пропонуємо дослідити форми та методи її діяльності.

Загалом, науковцями прийнято розглядати форми та методи поліцейської діяльності як одну єдину систему, адже вони дуже тісно залежать один від одного. Одними з основних об'єктів дослідження слід відзначити метод переконання та метод примусу, які слугують досить значну роль у нормальному функціонуванні суспільства. [2]

Метод переконання в Україні як розвинутій європейській правовій країні більш релевантну роль, адже за його допомогою здійснюється роз'яснення громадянам їх прав та обов'язків, а також реальні можливості щодо реалізації прав наданих ним державою. Головною відзнакою методу переконання щодо забезпечення прав та свобод людини, є наявність можливості проведення роз'яснювальних бесід ще з раннього віку стосовно наявних у дитини прав не тільки як громадянина нашої держави, а й людини безпосередньо. Завдяки даного роду профілактики, надається можливість створити усі умови задля уникнення ситуації, в якій особа буде схильна до здійснення протиправної поведінки, а також чітку обізнаність особи

щодо наявних в неї прав та можливості їх захисту та забезпечення непорушності.

Наступним методом поліцейської діяльності є примус. Його основною ознакою під час захисту прав та свобод людини є дотримання офіційного державно-владного характеру згідно чинного законодавства. Примус до особи за рамках закону не може бути застосований, навіть задля захисту прав та свобод людини, адже переходячи межі закону, вимагати дотримання законності від інших є недоцільним. Саме через це, законодавцем чітко промисоні усі заходи примусу які можуть застосовуватись співробітниками Національної поліції.[1] Також, досить важливим аспектом застосування примусу є факт того, що він є доцільно необхідним у застосуванні. У тому випадку, коли задля припинення протиправної поведінки особи доцільніше використати метод переконання, крім тих випадків коли дії особи переходять чітку межу кримінального чи адміністративного законодавства, застосування примусу є недоцільним та в першу чергу зруйнує авторитет в очах населення поліції, як органу який створений для захисту їх прав та свобод.

Отже, враховуючи викладене, слід відзначити той факт, що діяльність співробітників поліції відіграє визначну роль у функціонуванні, та взагалі існуванні суспільства як такого, якими ми звикли його бачити. Діяльність поліцейських виражається в формах та методах їх діяльності які в свою чергу несуть у собі як передбачення протиправної поведінки, так і її покарання у вигляді примусового обмеження в певних правах.

Література

1. Законодавство України: Закон України “Про Національну поліцію” від 15.06.2022; URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

2. Електронний ресурс: наукова стаття "Форми та методи діяльності Національної поліції України у сфері забезпечення прав і свобод дітей" url: <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2021/2/3.pdf>.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Москаленко Михайло Едуардович
старший інспектор відділу професійного
навчання УКЗ ГУНП в Одеській області
лейтенант поліції
(м. Одеса), Україна

Бахчеван Євген Федорович
кандидат юридичних наук, завідувач
кафедри ТСВФП, майор поліції
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Професійна діяльність з охорони публічного порядку, боротьби зі злочинністю, захист законних прав та інтересів громадян, є суттю діяльності поліції, і завжди була та залишається небезпечною для життя та здоров'я поліцейського.

Високим рівнем небезпеки характеризуються ситуації нападу на поліцейського як під час припинення злочинних дій, так і під час затримання осіб, які їх вчинили. Саме тому, сьогодення вимагає від поліцейського прийняття правомірного, швидкого, зваженого рішення та психологічної готовності до дій у ситуаціях різних ступенів ризику.

У результаті проведеного моніторингу фахівцями Головного управління Національної поліції в Одеській області в Одеській області за останні роки, причинами переважної більшості випадків травмування поліцейських є :

- відсутність візуального контролю за діями правопорушника;
- неправильна обрана позиція поліцейського по відношенню до правопорушника;
- невміння розпізнавати сигнали небезпеки;
- занадто швидке розслаблення;
- недотримання заходів особистої безпеки;
- порушення основних правил під час використання методики «Котакт та прикриття»;
- непрофесійні дії під час застосування прийомів тактики самозахисту, тощо.

Така практика свідчить, що поліцейський не завжди буває достатньо підготовленим до дій у типових та екстремальних ситуаціях несення служби, у його діях спостерігається відсутність чіткості, згуртованості, оперативності та послаблюється контроль щодо самострахування.

Хотілося відмітити, із проведеного аналізу усіх надзвичайних подій за участю поліцейських під час виконання службових обов'язків в екстремальних ситуаціях, негативно впливають такі фактори, як складність правових норм, що регламентують застосування сили, відсутність відео та навчальних матеріалів з коментарями щодо помилок, а також оцінки дій поліцейських в екстремальній ситуації.

Положенням про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України визначається вичерпний перелік завдань, видів та орієнтовних форм службової підготовки правоохоронців. В умовах здійснення поліцейськими професійної діяльності, де значне місце займає їх тактико-спеціальна підготовка, вміння використовувати прийоми фізичного контролю та надавати медичну допомогу. Але для цього їм потрібно володіти відповідним рівнем знань з тактичної та домедичної підготовки, а також постійно удосконалювати свої навички та підвищувати кваліфікацію. У цьому аспекті професійної діяльності важливими стають засоби, форми і методи організації навчання у системі службової підготовки з цих навчальних дисциплін в підрозділах поліції.

Виходячи з цього можна сказати, що під час розгляду питання службової підготовки стають певні завдання щодо вдосконалення окремих аспектів тактики-спеціальної підготовки як інтегрованої дисципліни, удосконалення навичок із застосування медичної та тактичної підготовки при здійсненні службово-бойової діяльності. Таким чином, тактична підготовка та домедична підготовка є одними із функціональної бази в готовності поліцейських для несення служби.

Разом з цим з метою удосконалення професійної підготовленості працівників підрозділів Національної поліції необхідно поряд зі своїм досвідом аналізувати та запроваджувати передові закордонні методики підготовки.

Окремо хочемо зазначити, що з початку збройної агресії російської федерації у тому числі на базі Одеського державного університету внутрішніх справ для поліцейських Одещини

організовано та проведено практичні тренінги з тактики та тактичної медицини із залученням як фахівців університету, так і іноземних інструкторів-волонтерів. При цьому необхідно зазначити що до занять було залучено близько 80 % поліцейських.

Висновки:

Враховуючи вищезазначене, вважаємо, що розвиток та зміцнення України, як правової держави вимагають нових підходів до професійного навчання працівників Національної поліції України з обов'язковим врахуванням сучасних напрацювань вчених та працівників практичних підрозділів Національної поліції, щодо подальшого вдосконалення прикладних видів підготовки направлених підвищення готовності до виконання службово-бойових завдань під час несення служби. Також є необхідність використовувати комплексні методи, таких як проведення комплексних занять з різних прикладних дисциплін та використання сучасних мультимедійних технологій.

Література:

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 р. // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379.
2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 № 389-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 28. Ст. 250.
3. Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України, затверджене наказом МВС України від 26 січня 2016 року № 50.

ЗНАЧЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ У ФОРМУВАННІ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ УМІНЬ ТА НАВИЧОК ПОЛІЦЕЙСЬКОГО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Мох Тетяна,
викладач кафедри ТСВФП
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Коломієць Юрій,
старший викладач кафедри ТСВФП
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Після початку військової агресії з боку російської федерації почалися зміни у нашій державі, що не оминули й проблемні питання організації служби поліцейських. Адже Національна поліція України є в першу чергу центральним органом виконавчої влади, який виконує наступні завдання: служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки та порядку. Тому поліцейський у період воєнного стану повинен докладати більше зусиль та покращувати свої професійні навички, для того, щоб в екстремальних умовах мати змогу забезпечити безпеку людей, застосовуючи при цьому достатні силові засоби та методи; повинен розрізняти ситуації небезпеки; за будь-яких обставин діяти без упереджень, керуючись етичними нормами.

Слід зазначити, що службові обов'язки поліцейського здатна виконувати людина з високим рівнем відповідальності за результати власної службової діяльності, яка володіє комплексом знань. Та однієї теорії замало, тому що в період воєнного стану необхідні саме практичні навички, набуті під час спеціальної підготовки. Адже саме ці компоненти забезпечують професійну готовність працівника поліції до ефективного виконання складних, часом небезпечних завдань в екстремальних умовах.

Проблематика стосується того аспекту, що збереження здоров'я, творчої та трудової активності, забезпечення належного рівня фізичної готовності та всебічний розвиток фізичних якостей, набуття теоретичних знань, формування спеціально-прикладних та життєво важливих умінь і навичок, є необхідними для виконання оперативно-службових завдань працівником поліції. З цього приводу слушною є

твердження Р. О. Кушніренко, В. С. Селюкова, Д. В. Константинова, які наголошують на тому, що важливість і необхідність якісного рівня фізичної підготовки поліцейських зумовлені не тільки специфікою їхньої службової діяльності, а й загальними вимогами до розвитку здорової молоді, тому такий напрям підготовки має на меті не тільки розвиток професійно дієвої особистості, а й здорової та фізично розвинутої молоді [1, с. 192-198].

Для виконання своїх професійних обов'язків, кожен поліцейський має бути фізично розвиненим, сильним та фізично загартованим, витримувати тривале фізичне навантаження і обов'язково володіти необхідними прийомами рукопашного бою, які потрібні для захисту життя та здоров'я громадян, так і безпосередньо поліцейського. Тому значне місце в діяльності працівника поліції посідає фізична підготовка.

Оскільки поліцейський щоденно стикається з різними службовими ситуаціями та йому просто необхідно проявити свої фізичні вміння, знання та навички, використовуючи які він може законно та відповідно до створеної загрози застосувати фізичну силу, наприклад прийоми боротьби чи рукопашного бою тощо. Поліцейський ні в якому разі не повинен порушувати права людини, завдавати безпідставно тілесних ушкоджень, посилаючись на свій емоційний стан, а навпаки контролювати та розуміти, що відбувається та визначити рівень ситуації. Дані моменти є актуальними у період війни, адже саме в цей час відбувається обмеження та порушення прав людини і громадянина [2, с.317-333].

Для цього необхідно розраховувати свої сили, знати та точно дотримуватися вимог діючого законодавства, проаналізувати та визначити чи є дані дії актуальними та доречними, інакше кажучи законно, необхідно, пропорційно та ефективно застосовувати даний поліцейський захід, що зазначено у ст.29 Закону України «Про Національну поліцію»[3].Також не слід забувати про Закон України «Про правовий режим воєнного стану», який вніс свої коригування у діяльності поліції[4].

Є необхідним удосконалення системи підготовки майбутніх правоохоронців. На сучасному етапі реформування поліції України, однією із важливих вимог до майбутніх поліцейських є проведення швидкої та якісної перевірки фізичного рівню. Кандидати мають змогу проявити себе у якості майбутнього правоохоронця, як сильні, фізично загартовані та тактично підготовлені. Осіб з найкращими

результатами рекомендовано до зарахування. На сьогоднішній день головною проблемою, яка склалася у ВНЗ МВС України у процесі підготовки майбутніх правоохоронців, є низький рівень фізичної підготовленості молоді, яка вступає до силових структур. Така ситуація зумовлена відсутністю досконалої програми відбору працівників поліції, яка б 100% гарантувала прозорий та якісний підхід кожної особи, за допомогою яких в майбутньому служба поліцейського буде направлена саме на боротьбу зі злочинністю, забезпеченню публічної безпеки та порядку Навчання з фізичної підготовки має передбачати формування та вдосконалення в поліцейських:

1) рухових якостей і навичок, необхідних у повсякденній діяльності та в разі виникнення екстремальних ситуацій та в умовах воєнного стану.

2) витривалості, швидкісних і силових рис, які забезпечують можливість переслідування правопорушника та перевагу в силовому протистоянні під час його затримання, зокрема з подоланням природних і штучних перешкод;

3) навичок самоконтролю за фізичним станом і станом здоров'я в процесі виконання фізичних вправ;

4) практичних навичок застосування прийомів самозахисту, особистої безпеки, фізичного впливу тощо

5) знання тактичної медицини та спроможність швидкого та правильного застосування цих знань. Навіть для надання домедичної допомоги в екстремальних умовах поліцейським необхідна фізична підготовленість[5, с.12-17]

Отже, фізична підготовка – це комплекс заходів спрямований на формування та вдосконалення рухових умінь і навичок, розвиток фізичних якостей та здібностей поліцейського з урахуванням особливостей його професійної діяльності. Тому значне місце в діяльності працівника поліції посідає фізична підготовка, адже тільки поліцейський який має гарну фізичну форму зможе виконувати свої службові обов'язки відповідним чином, особливо це стосується воєнного стану, адже у цей час рівень ризиків значно вищий, небезпека поліцейського може чекати будь-де та відповідальність за життя та здоров'я людини та громадянина стає значно більшою.

Література

1. Потопа М.О. Особливості фізичної підготовки майбутніх працівників Національної поліції України як складова службової підготовки, 2019 р. 192-198 с.

2. Шаповалова І. В. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до самовдосконалення та формування основ здорового способу життя. Теоретичний аспект випуск 36 Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах, 2014, 317-333с.

3. Про Національну поліцію: Закон України від 15.06.2022 № 40-41, ст.379

URL: Про Національну поліцію | від 02.07.2015 № 580-VIII (rada.gov.ua)

4. Про ведення воєнного стану в Україні: Указ Президента від 24.02.2022 р., затверджений Законом № 2102-IX від 24.02.2022, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>

5. Іващенко В. П., Пустовалов В. О., Безкопильний О. О., Супрунович В. О., Гречуха С. В. До проблеми поліпшення фізичних можливостей підростаючого покоління. Збірник Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту, 2014. № 7, 12–17 с.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Нечепоренко В. Р.

курсант II курсу, ННІППФПНП
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Науковий керівник

Цуркаленко Д. П.,

Старший викладач

кафедри адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності

ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Наразі чіткий аналіз правового регулювання поліцейської діяльності та її особливостей на території нашої держави є

актуальним адже головною ознакою моделі правової держави є висока правова урегульованість суспільних відносин. Усе це є, на нашу думку, суттєвим чинником, який разом з іншими факторами характеризує ступінь правової культури в демократичному та правовому суспільстві.

На думку науковця Я. М. Когута поліцейську діяльність можна поділити на 2 види, це загальна і спеціальна. Під загальною автор має на увазі адміністративну, а під спеціальною оперативно-розшукову та кримінально процесуальну. В нашій роботі ми будемо застосовувати поняття поліцейської діяльності як такої які буде охоплювати профілактичну та охоронну діяльність уповноважених суб'єктів. Під поліцейською діяльністю автор розуміє правоохоронна діяльність уповноважених державою суб'єктів публічної адміністрації спрямовану на встановлення та забезпечення правопорядку, з можливістю застосування заходів адміністративного примусу, у передбачених законом випадках. [1, с. 326]

Таким чином можна зазначити що поліція не єдиний орган який відповідає за забезпечення публічного порядку, в забезпеченні публічного порядку приймає участь ряд як державних так і приватних підприємств які відповідають за публічний порядок на своїй території.

Правове регулювання діяльності поліції слід розглядати як сукупність різних форм і методів юридичного впливу держави за допомогою нормативно-правових актів та інших засобів юридичної техніки на суспільні відносини, які виникають з приводу визначення принципів, завдань, прав і обов'язків працівників поліції в зазначеній сфері, а також порядок їх реалізації; основними організаційно-правовими формами співробітництва поліцейських органів держав ЄС є збір, зберігання, обробка, аналіз, обмін інформацією, що становить оперативний інтерес, забезпечення спільного навчання персоналу поліції, розвиток співробітництва щодо обміну кадрами, розвиток співробітництва щодо забезпечення поліції обмундируванням, спільне проведення криміналістичних досліджень, вироблення загальних слідчих методів і спільних заходів оперативного співробітництва поліцейських органів, які доцільно застосовувати при виявленні тяжких форм організованої злочинності. [2, с. 36]

Таким чином з вищевказаного ми можемо зазначити що станом на 2022 рік особливу увагу слід приділяти не тільки загальним

органам які здійснюють охорону публічного порядку, а також всім державним органам які виконують відповідні функції. Також окрему увагу слід приділяти удосконаленню забезпечення охорони публічної безпеки та порядку яка повинна здійснюватися шляхом реалізації таких принципів: верховенства закону, провадження діяльності відповідних підрозділів поліції виключно з метою захисту життя, здоров'я, прав і свобод людини, інтересів суспільства та держави від протиправних посягань.

Література

1. Когут, Я. М. "Щодо поняття адміністративної поліцейської діяльності." *Митна справа* 2) (2013): 321-326.
2. Калаянов, Дмитро Петрович. "Правове регулювання діяльності поліції в країнах Європи." *Південноукраїнський правничий часопис* 1 (2015): 34-36.

ОСОБЛИВІ ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ІЗ КУРСУ «ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНА ПІДГОТОВКА»

Ніколаєв Олександр,

кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри ТСВФП
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Ульянов Олексій Іванович,

кандидат юридичних наук, доцент
професор кафедри ТСВФП,
ОДУВС (м. Одеса), Україна

В складних умовах воєнного стану з метою захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України до виконання різноманітних бойових завдань залучаються працівники Національної поліції. Для виконання поставлених завдань кожен правоохоронець повинен мати чітке уявлення про те, яких правил необхідно дотримуватись під час виконання своїх обов'язків в ході несення служби.

Отже, на сучасному етапі становлення оновленої системи професійної освіти в Національній поліції тактична підготовка є одним із найважливіших видів загальної підготовки поліцейських до дій в особливих умовах. Виконання значної кількості службово-бойових

завдань в особливих умовах потребує глибоких знань у галузі тактики. При цьому неодмінною умовою високої ефективності роботи поліцейського є наявність умінь і навичок проведення окремих тактичних дій, тому особливої уваги в професійному становленні поліцейського потребують питання опанування курсантами такого виду службової підготовки, як тактична підготовка (комплекс заходів, спрямований на набуття і вдосконалення поліцейським знань, умінь і навичок, необхідних для формування готовності до дій у ситуаціях із різним ступенем ризику, здатності прогнозувати їх розвиток та своєчасно приймати правомірні рішення).

Нагромаджений досвід проведення занять у системі професійної підготовки та перепідготовки діючих поліцейських, навчання курсантів дозволяє судити про нагальну потребу в трансформації форм і методів тактичної підготовки, що надають можливість оптимізувати навчання майбутніх поліцейських для формування компетенцій, що дозволять успішно виконувати професійні завдання у воєнний час.

Запорукою успіху в упровадженні передових стандартів професійного навчання поліцейських та формуванні професійних компетентностей насамперед є висока методична підготовка керівників навчальних занять. Важливою умовою забезпечення професійної компетентності науково-педагогічного складу є проведення його систематичних стажувань у підрозділах Національної поліції та інших правоохоронних органів, які здійснюють практичну діяльність. За умови забезпечення високої кваліфікації науково-педагогічного складу, набуває особливої актуальності застосування певної сукупності активних та інтерактивних методів навчання, за допомогою яких досягається більш інтенсивне оволодіння курсантами необхідними знаннями, вміннями й навичками.

В основу використання таких методів має бути покладено діяльнісний підхід до навчання, за змістом якого навчання різних видів діяльності поза цією діяльністю неможливе. Зокрема, при вивченні теоретичного матеріалу на заняттях можливе використання проблемного та діалогового методу, ділової гри, методу критичних ситуацій та методу ситуаційного моделювання. Застосування вищевказаних методів дозволяє викладачеві перебувати в ситуації активного діалогу з курсантами. У процесі колективної розумової діяльності бажано використовувати ефект взаємного навчання, коли

всі учасники заняття обмінюються інформацією, висловлюють свої думки, обґрунтовують власну точку зору під час аналізу реальних тактичних ситуацій, які можуть виникнути в процесі виконання службово-бойових завдань в особливих умовах.

Під час проведення практичних занять уявляється доцільним використання таких методів: квест-технології, рольові ігри, вирішення тактико-спеціальних завдань, аналіз конкретних прикладів із практики. В умовах інтерактивного навчання рольові ігри полягають у заглибленні курсантів у певну оперативну обстановку, у якій вони, виконуючи тактичне завдання в статусі поліцейського, демонструють поведінкові моделі, які, на їхню думку, є найбільш ефективними. У такій тактичній грі беруть участь одночасно декілька курсантів, поперемінно виступаючи в ролі старшого чи підлеглого. Це дозволяє курсантам набувати певний досвід поведінки в складній ситуації, водночас критично переосмислюючи його. Тут вирішальними чинниками є обмежений час прийняття певного рішення, імітація реальної обстановки і самостійність курсантів у реалізації наявних можливостей щодо виконання тактичного завдання.

На нашу думку, для тактичної підготовки перспективними є імітаційні методи, що дозволяють вибудовувати навчальну діяльність на основі імітації професійної діяльності поліцейського. Дані методи дають можливість не тільки прищеплювати окремі тактичні вміння і навички, але й комплексно здійснювати злагодження дій майбутніх правоохоронців у складі функціональних груп.

Від поставленої навчальної мети, рівня підготовки курсантів, стану навчально-матеріальної бази залежить вибір методів навчання, урізноманітнити які дозволяє використання наочних посібників, макетів вогнепальної зброї, засобів захисту та імітаційних засобів.

Оптимально використовувати сукупність указаних умов можливо при використанні такої навчальної форми, як тактичне заняття, яке відображає всю сукупність необхідних умов для оптимізації процесу тактичної підготовки та дозволяє найбільш ефективно досягати певних навчальних цілей.

Тактичне заняття можна проводити на основі моделювання різних тактичних ситуацій у денний та нічний час на різних типах місцевості. Тактичні заняття дають можливість забезпечувати більш повне відпрацювання навчальних питань щодо дій у складі функціональних груп з урахуванням реального часу, необхідного для виконання певного службово-бойового завдання. Така форма занять

дозволяє навчити курсантів безперервним, злагодженим діям за умов, максимально наближених до службової дійсності. Заняття слід проводити на певному тактичному тлі за задалегідь визначеним планом, який передбачає несподіване ускладнення оперативної обстановки. На відміну від інших форм навчальних занять, навчальні питання на тактичних заняттях повинні відпрацьовуватися послідовно згідно з певною легендою. Використання ситуаційного моделювання оперативної ситуації є обов'язковою умовою організації таких занять. Особливу увагу при цьому слід приділяти детальному опрацюванню ігрових епізодів. Цю умову можна успішно забезпечити відповідними імітаційними засобами та макетами зброї. Дана форма навчальних занять має застосовуватись на завершальному етапі вивчення кожної теми. Кількість і зміст тактичних занять із кожної теми має визначатися робочою програмою з тактико-спеціальної підготовки.

Зважаючи на вищевикладене, доцільно збільшити частку навчального часу, що відводиться на тактичні заняття в межах навчальної дисципліни «Тактико-спеціальна підготовка». Цю форму навчання слід використовувати для роботи з курсантами у складі навчальної групи з обов'язковим застосуванням засобів захисту, імітаційних засобів та макетів зброї.

На завершальному етапі вивчення тактико-спеціальної підготовки доцільно застосовувати тактико-спеціальні навчання. Така форма занять є найважливішим засобом підвищення тактичної підготовки курсантів та вдосконалення управлінських навичок в організації й несенні служби в умовах, зумовлених запровадженням воєнного стану. У рамках цього виду занять можуть моделюватися складні види професійної діяльності поліцейських в особливих умовах, що відображають реальну обстановку. Основною метою тактико-спеціального навчання є поглиблення й закріплення теоретичних знань, розвиток у курсантів тактичних умінь і навичок, перевірка рівня їхньої професійної підготовленості. Ефективність застосування цього виду занять залежить від методики його проведення. На нашу думку, доцільно проводити комплексні навчання, коли на тактичному полігоні моделюються дії кількох різних підрозділів. При цьому кожен курсант отримує індивідуальну роль відповідно до функцій конкретного працівника поліції, включеного до складу певної функціональної групи.

Отже, тактичні заняття та тактико-спеціальні навчання є досить складними, але перспективними формами професійної підготовки поліцейських, що дозволяють найбільш повно виконувати цілу низку навчальних завдань тактичної підготовки. Одними з основних умов реалізації даних форм навчання є високий рівень підготовки керівників навчальних занять, ретельне методичне відпрацювання освітнього процесу, орієнтоване на використання активних та інтерактивних методів навчання курсантів, а також використання відповідної навчально-матеріальної бази.

Сучасні педагогічні методики, які застосовуються в тактичній підготовці, дозволяють своєчасно виробляти тактичні вміння й навички, коригувати зміст навчальних цілей та завдань відповідно до нових викликів і загроз, підвищуючи ефективність професійної підготовленості поліцейських. Розглянуті форми й методи тактичної підготовки, які застосовуються в межах реалізації діяльнісного підходу в професійному навчанні, максимально наближають освітній процес до реальної службової діяльності, збагачуючи курсантів практичним досвідом.

ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА ЯК УМОВА РЕАЛІЗАЦІЇ ТРУДОВОЇ ФУНКЦІЇ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Проскурня Євгеній,
старший викладач
кафедри тактико спеціальної, вогневої
та фізичної підготовки
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Мох Тетяна,
викладач кафедри
тактико-спеціальної, вогневої
та фізичної підготовки
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Служба в Національній поліції України є надзвичайно специфічним та відповідальним різновидом трудової діяльності, що визначає особливе правове становище службовців цього правоохоронного органу та вимоги до їхньої трудової

правосуб'єктності. Вимоги до кандидатів на посади поліцейських встановлено Законом України «Про Національну поліцію» (ст. 49 та ч. 2 ст. 61), якими передбачено, що на службу в поліцію можуть бути прийняті громадяни України віком від 18 років, які мають повну загальну середню освіту, незалежно від раси, кольору шкіри, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, які володіють українською мовою [1]. Аналізуючи зазначену норму закону, слід звернути увагу на те, що в ній не згадується ані про особисті ділові якості кандидатів, ані про рівень їхньої фізичної підготовки. Разом з тим від ефективної й чітко налагодженої роботи підрозділів Національної поліції, від взаємодії цих структур з громадськими формуваннями, органами місцевого самоврядування і громадянами, багато в чому, залежить спокійне й розмірене життя не лише суспільства, але й окремо взятого члена цього суспільства. Необхідно підкреслити, що успішність професійної діяльності співробітників органів внутрішніх справ значною мірою визначається їхнім фізичним станом, функціональною та спеціальною фізичною підготовкою, морально-психологічною стійкістю.

Співробітники поліції, поряд із комплексом знань, умінь та навичок, що дозволяють виконувати свої функціональні обов'язки, повинні: уміти в екстремальних ситуаціях професійної діяльності приймати оптимальні рішення для оперативних та чітких дій; уміти припиняти протиправні дії, в тому числі із застосування фізичної сили, спеціальних засобів, а також із застосуванням вогнепальної зброї. Специфіка службової діяльності підрозділів Національної поліції України дає підстави констатувати, що сучасний працівник повинен володіти не лише знаннями законодавчого блоку, а й розвиненими фізичними якостями та сформованими вміннями і навичками застосування поліцейських заходів примусу. У закладах вищої освіти Міністерства внутрішніх справ України формування такого правоохоронця покладено на фізичну підготовку, яка є навчальною дисципліною в практичних підрозділах та складовою системи службової підготовки поліцейських [2, с. 6].

Відповідно, метою фізичної підготовки поліцейських є збереження здоров'я, творчої та трудової активності, забезпечення належного рівня фізичної готовності та всебічний розвиток фізичних якостей, набуття теоретичних знань, необхідних для виконання оперативно-службових завдань [2, с. 9, 11]. Отже, на виконання

завдань, покладених на Національну поліцію, державою здійснюється величезних комплекс завдань, змістом яких є постійне удосконалення та підвищення ефективності діяльності поліцейських підрозділів, що значною мірою залежить не лише від рівня їхньої освіти, але і від рівня фізичної підготовленості. Організація службової підготовки працівників Національної поліції України, складовою частиною якої є фізична підготовка, здійснюється відповідно до наказу МВС України № 50 «Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України» [3]. Вимоги до рівня фізичної підготовки кандидата на посаду поліцейського містяться у наказі МВС України № 90 «Про затвердження Положення з організації перевірки рівня фізичної підготовленості кандидатів до вступу на службу в Національну поліцію України» [4].

Література

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02 липня 2015 року № 580-VIII. Відомості Верховної Ради. 2015. № 40-41. Ст. 379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.
2. Дідковський В.А., Бондаренко В.В., Кузенков О.В. Фізична підготовка працівників Національної поліції України : навчальний посібник. Київ: ФОП Кандиба Т.П., 2019. 98 с.
3. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України : наказ МВС України № 50 від 26 січня 2016 року. Офіційний вісник України. 2016. № 24. Ст. 861. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16#Text>.
4. Про затвердження Положення з організації перевірки рівня фізичної підготовленості кандидатів до вступу на службу в Національну поліцію України : Наказ МВС України № 90 від 09 лютого 2016 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0652-18#Text>.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ СИСТЕМИ МВС УКРАЇНИ

Проскурня Євгеній,

старший викладач
кафедри тактико-спеціальної, вогневої
та фізичної підготовки
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Носкова Тетяна,

викладач
кафедри тактико-спеціальної, вогневої
та фізичної підготовки
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Фізична підготовка є одним із важливих засобів системи професійної підготовки працівників поліції до оперативно-службової діяльності, відновлення фізичних і моральних сил, прагнення до здорового способу життя, організації дозвілля, відпочинку, збереження здоров'я та формування відповідних моральних якостей. Необхідно також зазначити про недостатність належної уваги в практичних підрозділах поліції до оптимального здійснення фізичної підготовки в службовий час, що повинно забезпечувати готовність працівників поліції до несення служби, пов'язаної з постійним професійним ризиком. Ці суперечності потребують своєчасного перегляду специфіки навчальної діяльності в сфері фізичної підготовки працівників поліції.

Національна поліція – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічного порядку та громадської безпеки.

Сучасний поліцейський повинен забезпечити безпеку людей, застосовуючи, у разі необхідності, достатні силові засоби та методи; здатен розрізняти ситуації небезпеки; за будь-яких обставин діяти без упереджень, керуючись етичними нормами. Аналіз практики правоохоронної діяльності засвідчує, що функціональні обов'язки поліцейського здатна виконувати людина з високим рівнем відповідальності за результати власної службової діяльності, яка

володіє комплексом знань, практичних навичок і сформованих професійно важливих рис, набутих під час спеціальної підготовки.

Саме ці компоненти забезпечують професійну готовність працівника поліції до ефективного виконання складних, часом небезпечних завдань. Нова концепція діяльності Національної поліції України вимагає від правоохоронця особливої творчої активності, високого рівня культури, освіченості, здатності до саморозвитку та самовдосконалення. За таких умов, підвищення рівня професійної готовності поліцейського – ключовий напрям діяльності закладів вищої освіти МВС України та відділів професійного навчання підрозділів Національної поліції.

Ґрунтовний аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду підготовки поліцейських дає підстави констатувати, що у кожній країні склалися власні підходи до вирішення проблеми службової підготовленості поліцейських кадрів. Згідно чинних нормативних документів службу підготовку трактують як систему заходів, спрямованих на закріплення та оновлення необхідних знань, умінь і навичок працівника поліції з урахуванням специфіки та профілю його службової діяльності.

Основними завданнями службової підготовки є:

1. Підвищення рівня знань, умінь, навичок і професійних якостей поліцейських з метою забезпечення їх здатності до виконання завдань з охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічного (громадського) порядку та безпеки.

2. Вивчення нормативно-правових актів, які регламентують діяльність Національної поліції України.

3. Удосконалення керівним складом органів (закладів, установ) поліції навичок управління поліцейськими.

У системі службової підготовки поліцейських виокремлено такі види:

- функціональна підготовка;
- загально профільна підготовка;
- тактична підготовка;
- вогнева підготовка;
- фізична підготовка.

Фізична підготовка та здоровий спосіб життя дуже важливі для курсантів МВС. Через це вони виховують в собі такі якості, як: сміливість, цілеспрямованість, витримка та терпіння. Але є багато

факторів, через які загальний рівень фізичної підготовки у курсантів дуже низький, до таких проблем хочемо віднести:

1. Недостатня кількість годин, виділених на заняття з фізичної підготовки (з одного заняття на тиждень результату не буде).

2. Незацікавленість слухачів в участі в секційній роботі.

3. Погана мотивація. Кожну людину завжди потрібно мотивувати щось робити, тільки тоді буде результат, зацікавленість та бажання зробити або перемогти.

4. Відсутність зацікавленості в предметі. Якщо не звертати уваги на психічний, фізичний стан людини, та змушувати робити великі навантаження, зацікавленості в цьому не буде, як і результату.

5. Правильне харчування та винятки на здоров'я. Всі люди різні, і якщо одному зробити вправу легко, то іншому буде трудніше. Потрібно завжди ураховувати цей момент.

Висновок. Належна фізична підготовка працівників поліції є важливою складовою в усій цільній системі підготовки майбутніх правоохоронців. Фізична підготовка тісно пов'язана з такими галузями як тактико-спеціальна підготовка та вогнева підготовка. Критично важливо забезпечити належні умови для достатньої фізичної підготовки працівників поліції, адже від цього залежить не тільки громадська безпека та виконання покладених на правоохоронців обов'язків, але й особиста безпека безпосередньо поліцейських – чим краще буде фізична підготовка у працівників поліції, і чим краще вони будуть розуміти її з боку теорії, тим менше буде статистичний показник травмувань та смертності серед поліцейських.

Література

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 р. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379.

2. Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: Наказ МВС України від 26 січня 2016 року № 50.

3. Положення про Національну поліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 877.

ОСОБЛИВОСТІ ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ, ЯК СКЛАДОВОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Расторгуєв Нікіта,
курсант СР-042 ННІП та ФПФПНП
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Науковий керівник:
Карпенко Олександр,
капітан поліції, старший викладач
кафедри вогневої підготовки
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

У наш час, коли йде російське вторгнення в Україну, дуже важливо сформувавши максимально правильний підхід до підготовки працівників підрозділів Національної поліції України. Визначити пріоритетні напрями навчання, тобто які якості необхідно розвинути курсанту для успішного виконання завдань покладених на поліцейського. Діяльність співробітника Національної поліції України вимагає від нього високої професійної майстерності, яка відповідає вимогам присяги, морально-етичних якостей та суворого дотримання правових норм, які не суперечать принципам правової держави.

Ефективне володіння вогнепальною зброєю вимагає від себе дуже високої та тонкої координації дій. Тому роль і значення ЦНС у даному виді діяльності надзвичайно зростає, і психологічна сторона готовності співробітника є основою побудови всіх навчально-тренувальних занять вогневої підготовки [2].

Ефективна підготовка працівників поліції особливо важлива при поводженні зі зброєю під час виконання поставлених на них завдань, впевнені та чіткі дії під час який не повинні викликати сумніви щодо їх законності та правильності. Щоб вийти на якісний новий рівень роботи, необхідно підвищення професійної підготовки та її складової частини – вогневої підготовки.

Для співробітників поліції її ефективність є особливо важливою для забезпечення публічної безпеки громадян.

Гарантом життя та здоров'я поліцейського при вогневому контакті зі правопорушником є швидкість та вміння у поводженні зі

зброєю. З цього випливає, що особливостями, які необхідно враховувати під час підготовки співробітників поліції, є:

- стрільба на випередження, без ретельного прицілювання за обмежений час;
- стрільба на коротких та надкоротких дистанціях;
- стрільба під час руху, зі зміною позицій та через укриття;
- стрільба на тлі фізичних і психологічних факторів, що збивають і відволікають;
- стрільба в умовах обмеженої видимості.

Проводячи аналіз основних навчально-методичних матеріалів та нормативних актів, які регулюють вогневу підготовку патрульних, можна відзначити той факт, що умови та характер навчання стрільбі співробітників поліції та стрільців спортсменів істотно відрізняються [3, 4]. На нашу думку, є необхідність початкові ази поведінки зі зброєю «запозичити» з рекомендацій щодо підготовки спортивної стрільби. А це безпосередньо питання, що стосуються:

- культури поведінки зі зброєю;
- формування хвату, утримання зброї;
- прицілювання та робота зі спуском;
- вибір стійки для стрільби;
- вибір точки прицілювання.

Істотним недоліком у вогневій підготовці співробітників поліції є такий найважливіший фактор, як недостатня робота з навчальною зброєю «холоста стрілянина» або її повне ігнорування. Хоча у спортсмена-стрільця це є основним видом тренування, на неї йде приблизно 70-80% часу. А на практичну стрілянину витрачається решта – це контроль напрацьованих під час холостого тренування вмінь [5].

При проведенні занять з курсантами необхідно створювати такі умови, за яких у них формуються навички вмілого поведіння зі зброєю, своєчасного виявлення небезпеки та розвитку миттєвої реакції на неї, виробляється постійна готовність відповідати на будь-яку несподіванку, тобто швидко реагувати на подразник і при цьому приймати правильні рішення. Необхідно відзначити, що одним із найсильніших гальмівних факторів у психологічній підготовці є почуття страху перед пострілом. Тому на початковому етапі навчання необхідно допомогти курсанту спочатку подолати це почуття, а потім привчати його переносити додаткові подразники.

Література

1. Головацький, О. О., В. М. Прядко. "Особливості вогневої підготовки поліцейських на початковому етапі навчання." Протидія злочинності: проблеми практики та науково-методичне забезпечення. 2019. с. 16-18.
2. Гусак, Андрій, Тарас Гусак. "Нормативне забезпечення занять з вогневої підготовки." Trends in science and practice of today 29. 2022. с. 105.
3. Про Національну поліцію: закон України від 02.07.2015 № 580-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
4. Курс стрільб із стрілецької зброї для рядового та начальницького складу органів внутрішніх справ України: затв. наказом МВС України № 658 http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MVS267.html.
5. Антонюк, Варвара. "Вогнева підготовка поліцейських.". 2021. с. 11.

ВЕДЕННЯ ВОГНЮ ПІСЛЯ ФІЗИЧНИХ НАВАНТАЖЕНЬ – ЯК МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ ПРАВООХОРОНЦІВ

Давид Самсонов,
курсант IV курсу
факультету підготовки фахівців для
органів досудового розслідування
ОДУВС (м. Одеса) Україна

Науковий керівник:
Свен Бахчеван
кандидат юридичних наук
завідувач кафедри ТСВФП
майор поліції
ОДУВС (м. Одеса) Україна

Наша доповідь сьогодні - це бажання викласти бачення освітнього процесу в системі службової підготовки правоохоронців, а саме щодо необхідності внесення змін до методики викладання навчальної дисципліни «Вогнева підготовка».

Наше бачення полягає у поєднанні прийомів і техніки стрільби з елементами фізичних навантажень. На нашу думку, цей підхід є найбільш ефективним під час підготовки поліцейського та будь-якого іншого представника силових структур. Ми повинні навчитися поводитися зі зброєю у стресових ситуаціях, і новий підхід у навчанні є тим самим фактором, який сприятиме підготовці кадрів, які не будуть зволікати у разі непередбачених обставин і зможуть захистити себе, своїх товаришів і цивільних осіб.

В класичному розумінні фізична підготовка дозволяє людям досягати цілей, пов'язаних із оздоровленням, покращенням зовнішнього вигляду або підвищенням спортивної форми. Для працівників правоохоронних органів та силових структур фізична підготовленість є одним з інструментів службово-бойової діяльності сил охорони правопорядку, адже від рівня фізичної підготовленості залежить життя як самого працівника, так і його колег по службі та інших цивільних осіб.

На наш погляд, концепція фізичної підготовки має будуватися з потреб конкретної категорії людей. У працівників правоохоронних органів силових структур, фізична підготовка має вирішувати два головні завдання:

- по – перше, підвищення спеціальної працездатності;
- по – друге підвищення запасу міцності організму за умов граничних навантажень та екстремальних ситуацій.

Так само і навчання правилам та техніці стрільби зі стрілецької зброї в класичному розумінні передбачає виконання як статичних так і динамічних вправ з виконанням пострілів по нерухомих і рухомих цілях. Але виконання вправи в так званій динаміці зводиться в основному лише до зміни стрілецької позиції. Але навик це вершина практичної стрільби і йому передують здобуття знань, напрацювання умінь і тільки потім виробляється навички стрільби. Кожен стрілець знає, що навички стрільби втрачаються дуже швидко за відсутності відповідних тренувань.

При цьому спеціальна працездатність працівників правоохоронних органів та силових структур має такі характеристики:

- постійний відносно високий рівень підготовленості;
- працездатність у всіх зонах аеробної та анаеробної потужності;
- високий рівень відносної та вибухової сили;

- сила та витривалість м'язів - стабілізаторів тулуба;
- оптимальна рухливість суглобів;
- спеціальні заходи щодо профілактики травматизму;
- спеціальна підготовка з практичної стрільби з різних видів зброї, з урахуванням всіх вищевказаних вимог.

Відштовхуючись від зазначених вище завдань, вважаємо необхідним розвивати методика під час якої поєднуються навички стрільби після фізичного навантаження.

Практичним втіленням ефективності цієї методики є робота секції практичної та прикладної стрільби Одеського державного університету внутрішніх справ. У ній займаються і тренуються здобувачі вищої освіти вищу поза навчальний час.

Навчальний процес в секції базується на різних видах стрілецького спорту, одним з яких є «ФІТШУТІНГ» стрільба після фізичних навантажень або практична стрільба з елементами кроссфіту, основною функцією такого поєднання це додатковий стрес для організму. Потрапляючи у стресову ситуацію організм людини - правоохоронця повинен чітко відпрацьовувати поставлені завдання і бути готовим до різних ситуацій при яких у тому числі застосовується вогнепальна зброя, особливо враховуючи той факт що застосування зброї під час виконання службово-бойових завдань це є екстремальна ситуація і потребує готовності на рівні інстинкту. Саме такі тренування дозволяють повною мірою отримати необхідні практичні навички, що у нашому випадку досягається результатами роботи у секції.

Наша команда на протязі останніх двох років брала участь у турнірах зі стрільби після фізичних навантажень, в яких брали участь представники таких спецпідрозділів як НПУ КОРД, СБУ Альфа, ДПСУ ДОЗОР, та завдяки тренуванням за методикою поєднання стрільби та кроссфіту займала призові місця. Також наша команда другий рік поспіль брала участь і в міжнародних змаганнях BlackSeaShooter, де крім спецпризначенців з України були також представники США, Канади, де також наші курсанти брали призові місця.

Виходячи з вищезазначеного, пропонуємо взяти до уваги наш досвід та використання нашої методики під час підготовки працівників правоохоронних органів та вивчення навчальної дисципліни «Вогнева підготовка» Саме таким чином ми покращимо якість готовності наших правоохоронних органів до виконання

службово – бойових завдань, а також отримуємо знання та вміння використовувати вогнепальну зброю в екстремальних ситуаціях, що з огляду на сучасні реалії дійсно здатне зберегти життя.

Література

1. Закон України «Про Національну поліцію» від 02 липня 2015 р. Верховна Рада України; Закон від 02.07.2015 № 580-VIII.
2. Курс стрільб для поліцейських та Норм витрат боєприпасів, пострілів, вибухових пакетів гранат поліцейськими під час проведення практичних стрільб: Наказ МВС України від 26 квітня 2019 № 334.
4. Про затвердження Інструкції із заходів безпеки при поводженні зі зброєю: Наказ МВС України від 01.02.2016р. № 70.
5. Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України, затвердженого наказом МВС України 26.01.2016 р. № 50.

ВАЖЛИВІ АСПЕКТИ ТАКТИКО–СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УМОВАХ ДІЇ ВІЙСЬКОГО СТАНУ

Світайло Діана,
курсантка 2-го курсу
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

**Науковий керівник:
Завітовський Олег,**
старший викладач афедри тактико-спеціальної підготовки
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Професійна діяльність щодо захисту громадян, їх прав і свобод, боротьби зі злочинністю з давніх часів спиралась на спеціальні знання, що обумовило необхідність професійного зростання правоохоронців. Рівень професійної майстерності працівників правоохоронних органів щорічно зростає [1, с. 139].

Крім цього у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України та введенням в державі воєнного стану з 24.02.2022 року зростає увага до необхідності в удосконаленні тактико –

спеціальної підготовки працівників поліції, як основи службово-бойової підготовки сьогодення.

Метою дослідження (завданням) є дослідження значення тактико-спеціальної підготовки працівників поліції, важливих аспектів тактико-спеціальної підготовки, а саме: індивідуальної, групової, спеціальної та технічної складової.

Тактико-спеціальної підготовки є однією з найважливіших частин професійної підготовки працівників Національної поліції. Тактико-спеціальної підготовки входить до структури компоненту загальнопрофесійних навчальних дисциплін та є обов'язковою у вищих освітніх закладах зі специфічними умовами навчання.

Служба поліцейських пов'язана з високим ступенем ризику, небезпекою для життя та здоров'я, усвідомленням високої відповідальності за результати виконання завдань та безпеки громадян.

Працівники поліції, які виконують обов'язки щодо охорони громадського порядку в умовах воєнного стану, мають знати організацію і тактику діяльності поліції у таких умовах, чинне законодавство в умовах воєнного стану.

Навчання поліцейських у тактико-спеціальній підготовці передбачає правила поведінки в надзвичайній ситуації, правила поведінки зі зброєю, стійки, принципи переміщення та зачистки в будівлях, роботу в парі та команді.

Тактико-спеціальної підготовки здійснюється протягом усього періоду служби співробітника поліції, починаючи з посад молодшого складу, до керівників вищої ланки. Предметом тактико-спеціальної підготовки є теорія та практика підготовки та здійснення службово-бойових дій силами органів внутрішніх справ в екстремальних ситуаціях.

Основу підготовки становлять розробка та вивчення тактичних способів та прийомів дій в екстремальних ситуаціях, застосування зброї, бойової та спеціальної техніки та спеціальних засобів, бойових порядків, маневру силами та засобами, оволодіння керівниками та начальницьким складом методикою управління підлеглими силами.

Основними завданнями тактико-спеціальної підготовки поліцейських є:

– формування у співробітників високих моральних та вольових якостей, необхідних при виконанні службово-бойових завдань в екстремальних ситуаціях, у тому ж числі в умовах воєнного стану;

- вироблення у співробітників системного підходу до прийняття рішень на виконання поставлених завдань у будь – яких обставинах;
- розвиток у співробітників теоретичних знань і практичних навичок в організації та управлінні діями елементів бойового порядку в спеціальній операції;
- прищеплення співробітникам навичок штабної культури при оформленні робочої карти (плану) та інших документів управління та роботи з ними.

Тактико-спеціальна підготовка як процес навчання прийомам та способам проведення спеціальних операцій та їх забезпечення є головним предметом навчання у системі бойової підготовки спецпідрозділів поліції.

Основними напрямками в організації проведення практичних занять з тактико-спеціальної підготовки для співробітників спеціальних підрозділів є:

- індивідуальна підготовка (підготовка та використання індивідуального та групового спорядження; маскування; індивідуальна техніка пересування у сільській та міській місцевості; підтримка зв'язку за допомогою сигналів руками, голосом та радіоелектронних засобів; реагування на умовні слова; вибір шляхів прихованого зближення з об'єктом штурму; використання спеціальних пускових пристроїв; швидкісне вибіркове ураження мети, що позначають терористів: з пістолета, пістолета – кулемета, автомата, гвинтівки; використання сльозогінних газів, штурмових гранат; надання невідкладної медичної допомоги; індивідуальне силове затримання);

- групова підготовка (техніка та бойовий порядок пересування груп захоплення та прикриття у місті та у сільській місцевості; у складі групи захоплення та прикриття вхід до будівлі, огляд кімнат, коридорів та сходових прольотів; використання сльозогінного газу та димів, пересування груп захоплення в індивідуальних засобах захисту; ведення вогню зі штатного озброєння та поразки терористів; взаємодії снайперів, спостерігачів із групою захоплення та пунктом управління, дотримання заходів безпеки; вогневої дисципліни під час роботи у складі групи з бойовою зброєю);

- спеціальна технічна підготовка (використання засобів зв'язку; вміння користуватися приладами спостереження; використання спеціального обладнання та техніки, транспортні засоби,

інструменти, комплекти для відчинення дверей, замків; вміння використовувати комунальну та побутову техніку). [2].

На сьогоднішній день воєнний стан є особливим правовим режимом діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування та організацій в Україні, інших державних органів у виняткових обставинах, пов'язаних тільки з обставинами зовнішнього характеру – необхідністю відбиття агресії проти України.

Отже, значення та удосконалення тактико-спеціальної підготовки для формування професійної спрямованості співробітників поліції полягає у вирішенні ряд певних завдань службово-бойової діяльності, дозволяє розкрити особливі уміння діяти в екстремальних ситуаціях, у тому ж числі в умовах воєнного стану та при цьому приймати правильні заходи і рішення для реалізації поставлених завдань.

Література

1. Завістовський О. Д. Фізична підготовка як одна з складових професійної підготовки поліцейських до виконання службових обов'язків. Службово-бойова підготовка як основа професійної діяльності поліцейських : матеріали міжнар. науково-практичного круглого столу (м. Одеса, 30 листопада 2021 року). Одеса : Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2021. С. 139-141.

2. Ковалів М.В. Діяльність органів внутрішніх справ в умовах воєнного стану/ М.В. Ковалів, В.О. Іваха // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки. – 2016. – №837. – с. 65 –70.

ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА ЯК КОМПЛЕКС ЗАХОДІВ, СПРЯМОВАНИЙ НА ФОРМУВАННЯ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ УМІНЬ ТА НАВИЧОК ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Теренчик Еліна,
курсант 412-го взводу факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Науковий керівник:
Коломієць Юрій,
старший викладач кафедри тактико-спеціальної,
вогневої та фізичної підготовки
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Фізична підготовка – це комплекс заходів, спрямований на формування та вдосконалення рухових умінь і навичок, розвиток фізичних якостей та здібностей поліцейського з урахуванням особливостей його професійної діяльності. Фізична підготовка має плановий та системний характер.

До системи фізичної підготовки належать:

- загальна фізична підготовка;
- тактика самозахисту та особистої безпеки;
- масові фізкультурно-спортивні заходи та секційні заняття з видів спорту [1, с. 9].

Навчання з фізичної підготовки передбачає формування та вдосконалення в поліцейських:

- рухових якостей і навичок, необхідних у повсякденній діяльності та в разі виникнення екстремальних ситуацій;
- витривалості, швидкісних і силових рис, які забезпечують можливість переслідування правопорушника та перевагу в силовому протистоянні під час його затримання, зокрема з подоланням природних і штучних перешкод;
- навичок самоконтролю за фізичним станом і станом здоров'я в процесі виконання фізичних вправ;
- практичних навичок застосування прийомів самозахисту, особистої безпеки, фізичного впливу [2].

Дідковський В. А., Бондаренко В. В., Кузенков О. В. у своєму дослідженні виділяють мету, загальні та спеціальні завдання фізичної підготовки поліцейських. Зокрема, метою фізичної підготовки поліцейських ними визначено збереження здоров'я, творчої та трудової активності, забезпечення належного рівня фізичної готовності та всебічний розвиток фізичних якостей, набуття теоретичних знань, формування спеціально-прикладних та життєво важливих умінь і навичок, необхідних для виконання оперативно-службових завдань [3, с. 8].

Зміст фізичної підготовки включає теоретичні знання, методичку фізичної підготовки, практичні навички застосування заходів фізичного впливу, спеціальні засоби і методи рятування потопаючих. Основним засобом рухової активності є рухова активність, виконання якої необхідно поєднувати з дотриманням гігієнічних вимог і заходів профілактики травматизму. Фізична підготовка поліцейських проводиться під постійним контролем спеціалістів медичної частини. Стан здоров'я поліцейських визначається медичними підрозділами індивідуально за результатами щорічних медичних оглядів або після захворювання, поранення чи травми працівника.

Фізична підготовка є складовою системи службової підготовки поліцейських. Організація службової підготовки працівників Національної поліції України здійснюється відповідно до наказу МВС України №50 від 26 січня 2016 р. Службова підготовка містить сукупність організаційних складових, видів, форм підготовок і контролю рівня службової (у тому числі фізичної) підготовленості поліцейських.

Основними документами, які передбачають планування службової та фізичної підготовки, є:

- наказ керівника органу (закладу, установи) поліції про організацію службової підготовки на навчальний рік;
- тематичний план зі службової підготовки;
- розклад занять зі службової підготовки;
- графік проведення навчальних зборів.

Комплексна фізична підготовка - це процес удосконалення фізичної підготовленості заняття спортом, спрямований на всебічний і гармонійний розвиток організму людини. Сприяє підвищенню функціональних можливостей, загальної працездатності, є основою спеціальної підготовки та високих досягнень у вибраній сфері діяльності. Метою загальної фізичної підготовки є збереження і

зміцнення фізичного здоров'я, підвищення рівня загальної працездатності, оптимізація фізичного і психічного стану, зміцнення фізичної працездатності, виховання звички систематично займатися фізичними вправами і здатності витримувати великі фізичні навантаження, усунення фізичних недоліків. . Фітнес і цілеспрямований розвиток індивідуальної фізичної підготовленості, корекція анатомічних особливостей (м'язової маси, ваги, постави тощо). Це засіб залучення поліцейських до регулярних занять фізичною культурою, пропаганди спортивної майстерності, активного відпочинку та змістовного дозвілля. Загальнофізична підготовка поліцейських включає поєднання спортивної гімнастики та легкої атлетики. Заняття гімнастикою спрямовані на розвиток сили, спритності, швидкості, витривалості, координації рухів, орієнтування в просторі, тренування.

Література:

1. Фізична підготовка працівників Національної поліції України: навч. посіб. / В. А. Дідковський, В. В. Бондаренко, О. В. Кузенков. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, ФОП Кандиба Т. П. 2019. – 98 с.

2. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України : наказ МВС України від 26 січня 2016 р. № 50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16#Text> (дата звернення: 07.11.2022).

3. Актуальні проблеми фізичної підготовки працівників Національної поліції в умовах воєнного стану: матеріали Регіональної науково-практичної конференції молодих вчених (в авторській редакції), (м. Кропивницький, 16 вересня 2022 року). Кропивницький, 2022. 264 с. URL:<http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/15953/1/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%2016.09.2022.pdf> (дата звернення: 07.11.2022).

ПОРЯДОК ПРОХОДЖЕННЯ СЛУЖБИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ

Ткачова Юлія,
Курсант 2 курсу н.г. СР-142
Навчально-наукового інституту права
та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Науковий керівник:
Цуркаленко Дмитро,
викладач кафедри адміністративного
права та адміністративного процесу
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Випускники шкіл вважають службу в поліції найпрестижнішою, перспективною роботою з можливістю кар'єрного зростання. Співробітники одержують непоганий соціальний пакет, додаткові пільги. Але працевлаштування у цій сфері справа не з легких.

При прийнятті абітурієнта до навчального закладу МВС керуються такими критеріями:

Освіта. Випускник 11-го класу повинен мати атестат про середню загальну освіту. Якщо ж учень пішов зі школи після 9-го класу і вступив до коледжу, потрібно надати документ про закінчення цієї установи;

Рівень фізичної підготовки. Навчальний заклад МВС встановлює свої внутрішні іспити для визначення фізпідготовки абітурієнта; Медичний огляд. Для вступу необхідна довідка про стан здоров'я за формою.

Працівником поліції може стати громадянин України незалежно від статі, раси, національності, ставлення до релігії, переконань, приналежності до громадських об'єднань, які володіють державною мовою, відповідають кваліфікаційним вимогам, здатні за своїми особистими та діловим якостям, фізичній підготовці та стану здоров'я виконувати службові обов'язки.

Громадяни, які надходять на службу до національної поліції, проходять у порядку, що визначається органом виконавчої влади у сфері внутрішніх справ, психофізіологічні дослідження (обстеження), тестування, спрямовані на виявлення споживання без призначення

лікаря наркотичних засобів або психотропних речовин та зловживання алкоголем або токсичними речовинами.

Кваліфікаційні вимоги до посад в органах внутрішніх справ передбачають наявність для посад рядового складу та молодшого начальницького складу середньої (повної) загальної освіти, для посад середнього складу поліції освіти не нижче середньої професійної, відповідного напрямку діяльності, для посад старшого та вищого начальницького складу - вищої професійної освіти, що відповідає напрямку діяльності.

До кваліфікаційних вимог до посад середнього, старшого та вищого начальницького складу, виконання обов'язків з яких передбачає розслідування чи організацію розслідування кримінальних справ, адміністративне розслідування, розгляд справ про адміністративні правопорушення або проведення антикорупційних та правових експертиз, входить наявність вищої професійної юридичної освіти. У виняткових випадках та на умовах, що встановлюються органом виконавчої влади у сфері внутрішніх справ, на ці посади можуть бути призначені особи, які мають інше вища професійна освіта та досвід роботи, що дозволяє виконувати службові обов'язки [2].

Співробітник поліції не може перебувати на службі в поліції у таких випадках:

На службу до органів внутрішніх справ у добровільному порядку приймаються громадяни України. Надходження на службу до МВС обмежено віковими рамками від 18 до 40 років. Громадянин також повинен за своїми діловими, особистими та моральними якостями, освітою та станом здоров'я бути здатним до виконання своїх службових обов'язків.

Прийом на службу не залежить від національності, статі, соціального походження, майнового та посадового становища громадянина, його ставлення до релігії, переконань, належності до громадських об'єднань.

На посади рядового та молодшого начальницького складу приймаються громадяни, які мають освіту не нижче середньої, на посади середнього та старшого начальницького складу — громадяни, які мають відповідну середню спеціальну або вищу освіту.

Отже, правоохоронна служба – вид державної служби, що є професійною службовою діяльністю громадян на посадах правоохоронної служби в державних органах, службах та установах, що здійснюють функції по забезпечення безпеки, законності та

правопорядку, боротьби з злочинністю, захисту прав і свобод людини і громадянина. Таким громадянам присвоюються спеціальні звання та класні чини.

Література

1. Про затвердження Порядку організації системи психологічного забезпечення поліцейських, працівників Національної поліції України та курсантів (слухачів) закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських : Наказ МВС України від 06.02.2019 № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0348-19#Text> (дата звернення: 20.11.2021)

2. Ботвінов Р. Публічна служба в Національній поліції України: нормативно-правова колізія [Електронний ресурс] / Р. Ботвінов // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2017. – Вип. 2 (33). – С. 94–100. – Режим доступу: [http://www.drdu.dp.ua/vidavnictvo/2017/2017_02\(33\)/14.pdf](http://www.drdu.dp.ua/vidavnictvo/2017/2017_02(33)/14.pdf). – Назва з екрана.

ПОНЯТТЯ ТА СПОСОБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ

Ткачова Юлія,
Курсант 2 курсу н.г. СР-142
Навчально-наукового інституту права
та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Науковий керівник:
Цуркаленко Дмитро,
викладач кафедри адміністративного
права та адміністративного процесу
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Поняття «законність» постійно і широко вживається в науковій, навчальній та довідковій юридичній літературі, у практичній діяльності всіх органів державної влади, особливо правоохоронних

органів, всіх громадських формувань, політичних партій, підприємств, установ та організацій, їх трудових колективів.

Велику роль законності, її сутність у літературі розкривається по-різному. Деякі автори відносять законність лише до функціонування правоохоронних органів, які реагують на правопорушення. Інші обмежують законність лише дотриманням, реалізацією норм законів, крім інших численних норм права (підзаконні акти). Поняття «законність» вживається як принцип організації та діяльності органів державної влади та громадських формувань; як метод державного керівництва суспільством, упорядкування та організації суспільних відносин; як елемент демократії та правової держави; як гарантія правопорядку; як правовий режим; як необхідна умова прогресивного розвитку товариства [1].

До принципів законності можна віднести ряд основних ідей, які зумовлюють гармонійне існування та взаємодію держави, особистості та суспільства:

1. Верховенство законів щодо всіх інших правових актів, які повинні відповідати положенням законів, видаватися та застосовуватися в ім'я їх виконання;

2. Закони повинні втілювати у собі загальнолюдські ідеали та цінності;

3. Закони повинні відображати конституційно закріплені права, свободи та законні інтереси особи, а також гарантувати їхнє забезпечення та захист;

Законність є базою для нормальної життєдіяльності цивілізованого суспільства, всіх ланок його політичної системи. Через того, що вона своєю дією стосується найголовніших сторін людської життя, приносить туди необхідну гармонію та забезпечення інтересів людей. Таким чином, законність - політико-правовий режим чи принцип реальної дії права в державі, за якої державні органи посадові особи та громадяни вшановують і суворо дотримуються закону.

Визначенням законності торкнулися такі поняття як «держава» та «державні органи». Можна зробити висновок, що поняття «законність», тісно пов'язане з поняттям «держава», оскільки законність могла виникнути тільки після утворення останнього, та розвиватися паралельно із ним. Законність виникає разом із появою держави та законів у цій державі. Таким чином, законність - це точне і неухильне дотримання та виконання вимог правового закону всіма

суб'єктами права. Здійснення законів на практиці можливе тільки в у разі, якщо у країні панує режим правової законності [2].

Під принципами законності розуміють найбільш значущі ознаки законності, які пов'язані з характером формування та правової роботи системи та які є основою втілення в життя розпоряджень права та вимог до поведінки суб'єктів правовідносин.

До принципів входять верховенство закону; єдність закону; реальність закону; доцільність закону; загальність закону; гарантованість закону; невідворотність юридичної відповідальності за вчинене правопорушення; презумпція невинності та взаємозв'язок законності та культури.

Верховенство закону полягає в тому, що закон це акт найвищих органів державної влади, що безпосередньо виражає волю народу, інтереси громадянського суспільства. Жоден підзаконний акт не може полягати у суперечності із самим законом, ніхто і ніщо не може стояти над законом і уникати його впливу. Таким чином, проблема зміцнення законності носить комплексний характер, пов'язана з багатьма явищами і процесами соціального життя і може бути успішно вирішена тільки в контексті загальної стабілізації в країні. Законність діє кожного громадянина – це її загальність [3].

Отже, громадяни рівні перед законом однаково, всім надаються однакові права та пред'являються єдині вимоги, незалежно від суспільного та соціального статусу. Доцільність законності в кожній ситуації потрібно надходити за закону, навіть якщо ми вважаємо його недоцільним чи застарілим. Але закон є закон, як сказали древні римляни «*Dura lex, sed lex*». А будь-який відступ від закону, навіть якщо він був мотивований самими благими мотивами та намірами є неприпустимим і саме це буде вважатися недоцільним. Ну а якщо ж закон застарів чи спочатку виявився невдалим його потрібно в установленому порядку скасувати, а не вигадувати способи обійти і чинити по своєму розсуду. Найважливішим засобом підняття культурного рівня є зміцнення законності.

Література

1. Самохвалов В. Законність та справедливість: проблеми співвідношення / В. Самохвалов; [у кн. Міжнародна поліцейська енциклопедія; у 10 т.]; відп. ред. Ю. І. Римаренко, Я. Ю. Кондратьєв, В. Я. Тацій, Ю. С. Шемшученко. – К. Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре». – 2018. – Т. 1. – С. 220–223.

2. Куракін О. М. Контрольний процес в органах внутрішніх справ України (загальнотеоретичний аспект): дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.01 / О. М. Куракін ; Нац. ун-т внутр. справ. - Х., 2015. - 213 с.

3. Адміністративне право України : підручник для юрид. вузів і фак. / Ю. П. Битяк, В. В. Богуцький, В. М. Гаращук та ін. ; за ред. Ю. П. Битяка. - Харків : Право, 2020 - 520 с.

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ НОВОГО ПОКОЛІННЯ СИСТЕМИ МВС УКРАЇНИ

Проскурня Євгеній,
старший викладач кафедри тактико-спеціальної
вогневої та фізичної підготовки
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Трішин Костянтин,
викладач кафедри тактико-спеціальної
вогневої та фізичної підготовки
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Оскільки Україна прагне відповідати статті 1 Основного Закону: «Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава» [1], є кандидатом на вступ до Європейського Союзу, а також взяла курс на входження до Північноатлантичного альянсу, то потрібно розв'язати деякі питання щодо оптимізації складу та чисельності працівників Національної поліції України, удосконалення їхньої діяльності. У зв'язку з військовою агресією та початком повномасштабного вторгнення Російської Федерації на територію України Президентом України Володимиром Зеленським та Верховною Радою було прийнято Закон «Про введення воєнного стану в Україні» [2], який триває і нині. У новітніх реаліях особливої уваги потребує питання становлення нової якісної системи набору фахівців та подальшої їх підготовки.

У Законі України «Про Національну поліцію» та у інших відомчих нормативно-правових актах, зокрема у наказах МВС України № 105 від 16.02.2016 року та № 1631 від 25.12.2015 року, зазначаються загальні аспекти організації та проведення нової

системи відбору на конкурсній основі для всіх бажаючих вступити до лав Національної поліції з подальшим проходженням служби в ній, а також їхня майбутня підготовка в навчальних закладах системи МВС України. У даних нормативно-правових актах прописані види підготовки працівників поліції, такі як: первинна професійна підготовка, підготовка у ВНЗ із специфічними умовами навчання, післядипломна освіта, службова підготовка [3].

Особливості проведення первинної професійної підготовки є не чітко визначеними [4]. Адже затягується час початку виконання поліцейським своїх службових обов'язків. А також до недоліку даної системи можна віднести те, що під час первинної професійної підготовки особи, які навчаються, отримують заробітну платню. Тому було б доцільно розробити альтернативне вирішення даного питання.

Підготовка фахівців нового покоління у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання проводиться на підставі контракту. Сторонами даного контракту, відповідно до Закону України «Про Національну поліцію» є особа, яка навчається, заклад освіти, орган поліції [3]. Розглянувши всі положення, можна дійти висновку, що дане нормативне закріплення доцільно вважати чудовою нагодою для того, щоб мінімізувати можливі наслідки після закінчення особою навчання.

Післядипломна освіта здійснюється з урахуванням особливостей та формується із спеціалізації, перепідготовки, підвищення кваліфікації та стажування. Вона проводиться безпосередньо в структурних органах поліції або в закладах вищої освіти.

Підвищення кваліфікації працівники поліції зобов'язані проходити не менше одного разу на три роки, а також перед призначенням на керівну посаду [5]. Поліцейські, що не пройшли підвищення кваліфікації, не можуть бути призначені на керівну посаду. З огляду на професіоналізм, який має бути притаманний керівній особі, це вірне положення сучасного законодавства. Підвищення кваліфікації проводиться на базі закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання за програмами, що їх затверджує Міністерство внутрішніх справ.

Також, відповідно до Закону України «Про Національну поліцію», однією з головних елементів післядипломної освіти є стажування [3]. Стажування – це певний вид навчання, який має на меті навчити працівників поліції навичок та вмінь, що допоможуть

ефективно виконувати функціональні обов'язки на займаних посадах. Воно може проводитися за місцем роботи або в інших органах і підрозділах поліції, на базі закладів вищої освіти, на посадах, на які в подальшому плануються призначатися. Стажування проходять ті працівники поліції, що зараховані до кадрового резерву, з метою просування по службі; ті особи, що вперше призначені на посади керівного та науково-педагогічного складу; інші працівники поліції, що призначаються на нову посаду [5]. Чітко сформульованого визначення поняття «стажування» в нормативно-правовій базі України не існує. Саме тому виникає багато дискусій стосовно правильного сприйняття даного етапу професійної підготовки фахівців нового покоління.

Враховуючи викладене, хочу зазначити, що аспекти підготовки працівників поліції потребують удосконалення нормативно-правового закріплення у відповідності до сучасних реалій. Насамперед, удосконалення потребує такий елемент післядипломної освіти, як стажування та слід оптимізувати сучасну систему навчання у відповідності до європейських стандартів.

Література

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 01.11.2022).
2. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента від 24.02.2022 р., затверджений Законом № 2102-ІХ від 24.02.2022, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата звернення 01.11.2022 р.).
3. Про Національну поліцію. Закон України від 02.07.2015 №580-VII, URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення 01.11.2022 р.).
4. Положення про організацію первинної професійної підготовки поліцейських, яких вперше прийнято на службу в поліції: Наказ МВС України від 16.02.2016 № 105, URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/072.8> (дата звернення 01.11.2022 р.).
5. Про організацію добору (конкурсу) та просування по службі поліцейських Наказ МВС України від 25.12.2015 № 1631, URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/053.7> (дата звернення 01.11.2022 р.).

ОСНОВИ ТА ЗАГАЛЬНІ ПОНЯТТЯ «ТАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ»

Удренас Галина,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри
тактико-спеціальної, вогневої
та фізичної підготовки
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Жуковський Сергій,
викладач кафедри
тактико-спеціальної, вогневої
та фізичної підготовки
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Найбільш частими причинами загибелі від поранень, смерті від яких можна запобігти, є крововтрата – 60%, пневмоторакс – 30%, обструкція дихальних шляхів – 5%, 5% – інші причини.

Критичним моментом для виживання тут є фактор часу. Існує поняття «золотої години» – часу необхідного для того, щоби пораненому почав надаватися необхідний обсяг лікарської допомоги. Тобто швидка евакуація з поля бою в польовий чи спеціалізований госпіталь має вирішальне значення для порятунку поранених. Ця задача повинна вирішуватись низкою організаційних заходів та відповідним технічним забезпеченням військових та медичних підрозділів. Але першочергове значення має вчасність, обсяг та правильність допомоги, що надається пораненому протягом цієї «золотої години».

Висока смертність від наведених вище причин обумовлена швидкоплинністю процесу втрати життєдіяльності під впливом травматичних факторів. Так при пораненні крупних артерій (наприклад стегнової) людина може загинути протягом 2-3 хвилин від втрати крові, також протягом 5 хвилин людина може загинути від обструкції дихальних шляхів чи дихальної недостатності. Тому останнім часом все більше значення надають так званім «платиновим 10 хвилинам» – першим хвилинам після поранення. Ці 10 хвилин є найкритичнішими і саме заходи, вжиті протягом цього

часу, найбільше впливають на прогноз виживання та на перебіг подальшого відновлення.

В ці хвилини кваліфікована медична допомога навряд чи буде доступна, тому все буде залежати від здатності та вміння пораненого надати самопомогу, а також від готовності та вміння надати першу долікарську допомогу його товаришами та/або медиками підрозділу.

Військова медична доктрина в військах НАТО передбачає, що в умовах поля бою можливості військових лікарів та іншого професійного медичного персоналу щодо негайного надання першої допомоги є значно обмеженими. У зв'язку з цим запроваджено план для надання пораненим бійцям першої домедичної допомоги. План передбачає надання першої допомоги:

- в порядку самопомоги самим пораненим;
- в порядку взаємодопомоги іншим бійцем;
- бійцем-рятувальником (санітар в ЗСУ);
- парамедиком (санінструктор роти в ЗСУ).

Всі солдати обов'язково проходять базовий вишкіл — тренінги із навчання прийомам самопомоги/взаємодопомоги.

Дуже важлива роль цим планом відводиться бійцю-рятувальнику. Зазвичай одного з членів кожного найменшого тактичного підрозділу (відділення, екіпажу, розрахунку або іншої еквівалентної одиниці) готують як бійця-рятувальника. Бійцем-рятувальником в НАТО може стати солдат, що пройшов відповідний вишкіл та успішно виконав усі практичні, письмово-практичні і письмові завдання.

Боєць-рятувальник це солдат-немедик, який здійснює заходи із збереження життя як вторинну місію, після виконання своєї основної місії — бійця. Боєць-рятувальник також може допомагати парамедичу або військовому лікарю в наданні допомоги або при підготовці потерпілих до евакуації, якщо у нього немає невиконаних обов'язків бійця.

Основною перевагою наявності бійця-рятувальника є те, що він буде поруч, якщо хто-небудь з членів команди або екіпажу постраждає. Парамедик може з'явитися поряд з потерпілим через кілька хвилин або і пізніше, особливо якщо потерпілих декілька та/або вони знаходяться на різних локаціях. Боєць-рятувальник навчений надавати негайну допомогу, яка може врятувати життя потерпілому.

При наданні допомоги пораненому на будь-якому етапі застосовується правило С-А-В-С.

Стандартна практика визначення ознак життя та порядку надання першої допомоги, відома як А-В-С (airway, breathing, circulation – дихальні (повітряні) шляхи, дихання, кровообіг) в тактичній медицині змінена на С-А-В-С, де додана перша „С” означає катастрофічну кровотечу (catastrophic haemorrhage), яку необхідно припинити в першу чергу.

Специфіка бойових уражень та методи ефективної першої допомоги потребують спеціального оснащення для порятунку поранених під час бойових дій. З цією метою застосовуються тактичні індивідуальні аптечки (ІФАК), якими мають бути забезпечені всі військовослужбовці. Додаткове оснащення для першої допомоги мають бійці-рятувальники та медики (парамедики) військових підрозділів. Оснащення парамедиків в цьому курсі розглядатись не буде. Бійці-рятувальники мають укладку подібну до ІФАК, але розраховану на більшу кількість людей і яка містить деяке додаткове оснащення.

Причиною створення розділу «Тактична медицина» стала неочікувана російсько-українська війна, яка виявила на першому етапі повну неготовність Збройних сил України (ЗСУ) та суспільства до забезпечення виживання військових та населення уражених сучасними видами зброї під час ведення бойових дій.

На початку цієї війни за деякими даними до 30% поранених, яких можна було врятувати, гинуло. Навіть під час Другої світової війни цей показник в Червоній армії не перевищував 25%. Чи були невідворотними такі неймовірні втрати? Порівняймо. У військових конфліктах, в яких беруть участь армії країн членів НАТО гине не більше 3% поранених, яких можливо врятувати! При чому, якщо в ЗСУ головна задача — не дати загинути тим, кого можна врятувати, то медицина країн альянсу вже успішно вирішує завдання вищого рівня — порятунку тих, хто завжди вважався безнадійним і гинув у 100 % випадків. Британські військові медики повідомляють, що їм тепер вдається врятувати 25 % таких «безнадійно» уражених.

Цьому сприяє доступна сучасна високотехнологічна медична допомога кращих клінік, ретельно розроблена схема евакуації поранених, що дозволяє розпочати надавати спеціалізовану висококваліфіковану лікарську допомогу не пізніше ніж через годину

після поранення, вчасно розпочата якісна перша домедична та медична допомога.

Ранній початок лікарської допомоги є фактором, який значно покращує шанси на виживання та відновлення функцій у пораненого. Тому існує поняття ‘золотої години» — першої години після поранення, протягом якої повинно розпочатись надання кваліфікованої лікарської допомоги.

Кожний боєць будь-якої сучасної західної армії, крім майстерного володіння озброєнням, фізичної та тактичної підготовки, досконало володіє прийомами надання медичної допомоги в бойових умовах. Більше того, він завжди впевнений, що його товариші також будуть знати, що робити в разі його поранення і нададуть допомогу, як тільки умови бою це дозволять. Українські вояки нарешті теж мають бути впевнені у кваліфікації своїх товаришів і самі повинні знати, вміти та бути готовими надати першу допомогу, коли вона знадобиться.

ДЕЯКІ ПОРАДИ ЩОДО ТАКТИЧНИХ ДІЙ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В ПРИМІЩЕННЯХ

Хілобок Даниїл,
курсант 1-го курсу ФПФОДР ОДУВС
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Науковий керівник:
Бутенко Вадим,
старший викладач кафедри тактико спеціальної,
вогневої та фізичної підготовки ФПФПКП
ОДУВС (м. Одеса), Україна

Супротивник завжди використовує різні приміщення для зручності виконання багатоцільових завдань, чинити збройний опір, ховатися, зберігати зброю, знаряддя для здійснення теракту, передавати інформацію ворогу та ін.

Саме це вимагає від поліцейських отримувати навички безпечного відпрацювання приміщень, окремих будівель, підсобних споруд та ін.

Я почну з того, що приміщення це не просто кімната в яку ти заходиш і всіх швидко затримуєш або знищуєш, це психологічний тиск на самого поліцейського з відчуттям різкого приливу адреналіну, прискорене дихання, виникнення страху. Розум за таких обставин діє більш інтенсивніше, шукаючи отримані в минулому інстинкти виживання і самозбереження.

Обов'язково додержуватись послідовності своїх дій, розуміючи що більшість жертв і поранень припадає саме під час відпрацювання приміщень.

На мою думку багато сучасних програм, які спрямовані на протидію супротивнику в приміщеннях не завжди є ефективними. Багато з них показують що групи обстеження повинні рухатись швидко та одночасно розбігаючись в різні приміщення. Глядячи зі сторони це виглядає гарно, але ми повинні розуміти, що при такій інтенсивності дій збільшується відсоток отримання різного ступеня поранень, а інколи з летальними наслідками серед особового складу.

Враховуючі особисту практику, коли я ще тренувався за системою страйкбол, захід в приміщення має бути чітко обміркований та спрямований за схемою обережного руху та систематичного дослідження, яке досягається під час скрупульозного, поетапного, багатопівторного навчання. При цьому повинно діяти правило – злагоджена команда (чим більше очей, тим-більше ефективності). Враховувати те, що за кожним кутом може бути «сюрприз», особливо якщо відносно Вас діє досвідчений супротивник.

В приміщенні потрібно йти обережно, якомога тихіше, і слухати кожний шурхіт, який можливо почути (слух, ваша основна зброя в приміщенні). Зброя в приміщенні має бути наготові завжди, особливо важливо знати плюси і мінуси своєї зброї та вміти використовувати її максимально.

Хочу надати деякі поради з цього приводу, які повинні надати допомогу протидії супротивнику в приміщеннях:

1. Як зайти в приміщення – важливе ніколи не підходити до вікон, чи любих дірок які можуть бути в будівлі. Потрібно обрати таку позицію заходу в будівлю, щоб на тій стороні куди ви будете йти, було менше всього вікон та отворів, краще всього йти на сам кут обраної будівлі. Якщо склалася ситуація що неможливо пройти іншим шляхом, краще всього обережно перевірити вікно, шляхом обережного випаду з-під кута, на кожні 10 см, і потім залізти. Через

вікно проповзати, чи переходити напівприсіданні. В двері окремої будівлі не заходить, супротивник може вже очікувати Вас (зайдете, вже не вийдете).

2. В будівлі – перевіряти абсолютно кожен кут, діяти в парі, одному не заходити. Один перевіряє тильну частину, другий йде в напрямку вперед, позиція групи має бути коротка колонна чи рухатись вздовж протилежних стін, підтримуюче постійний зоровий контакт. Коліна мають бути трохи зігнуті, корпус нахилений вперед, йти тихо та переводити коліна разом для м'якого ходу (мінімальний вплив на прицілювання), зброя має бути націлена на відкриті приміщення чи отвори де є вірогідність появи супротивника (уникати за можливістю відкритого простору, ходити тільки біля стін) у разі появи по ходу руху кімнати, відійти від стінки проходу на 30 см, і нахилитись із зброєю так, щоб вона не торкалася кута стінки а була в просторі, і щоби не виходили частини тіла у дверний отвір (правило! Нogu ніколи не ставити першою, з під-кута має бути видно тільки вашу зброю, кисть руки і частину голови).

3. Захід в кімнату – сама тяжка фаза зачистки. При виявленні супротивника в кімнаті, потрібно нахилитися під кутом так, щоб виявити тільки краї свого тіла (приблизно кожен крок 5-10 см), це може бути нога, рука або тулуб (повністю тіло не потрібно бачити, супротивник може також Вас побачити і відкрити вогонь у Ваш напрям). При виявленні супротивника відкрити вогонь у його напрям, якщо обставини дозволяють прийняти заходи щодо захоплення супротивника у полон.

4. Прикінцевий етап заходу – вимагає повторно обстежити всі приміщення (під час активних дій на попередньому етапі є велика вірогідність пропуску схронів тощо). Повинно постійно підтримуватись правіла – приміщення (будівля) завжди несе «сюрпризи». Після зачищення приміщення (будівлі), намалювати чи позначити спеціальним знаком - «зачищене».

Відпрацювання прийомів зі зброєю, ідентифікування цілі, зачистка приміщень тощо, відпрацьовується спочатку поодиночі, а потім групою різного складу та обов'язків. Це робиться для того щоби справжній поліцейський мав змогу навчитися бути більш уважним і обережним.

В останні часи, спецпідрозділи зарубіжних країн (особливо США) почали практикувати на бійцях нову систему тренування, вона має назву «Airsoft» (страйкбол). Ця програма допомагає опанувати

бійцям самі важливі навички бою в приміщенні, особливо: вихід із кута, рух сходами, штурм окремих приміщень тощо.

Є багато ще прийомів і способів, які допоможуть поліцейським успішно виконувати свої обов'язки і повернутися додому живими і неушкодженими, а саме головне – постійно вдосконалювати компетентності у цієї сфері шляхом постійних тренувань, за допомогою досвідчених фахівців (інструкторів), тоді шанси на успіх стануть в рази більше.

Література

1. Шульман О. М. Особливості дій штурмових груп у населених пунктах: досвід воєнних конфліктів на Близькому Сході, 2020. URL: <https://armyinform.com.ua/2020/12/16/osoblyvosti-dij-shturmovyh-grupu-naselenyh-punktah-dosvid-voyennyh-konfliktiv-na-blyzkomu-shodi/>

2. Fort Bragg. Special Forces Detachment Mission Planning Guide. 2019. С. 10 - 23 (2)

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ СЬОГОДЕННЯ ЩОДО ПРОТИДІЇ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Цапович Валерія,

курсантка Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Науковий керівник:

Цуркаленко Дмитро,

викладач кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

На сьогоднішній момент, спрямованість найголовнішої політичної мети держави є на її захист від будь-яких сторонніх посягань. Це, безумовно, є чудовим вектором для розвитку самої держави, особливо у сучасній ситуації, яка безпосередньо зв'язана з бойовими діями на території України. Національна безпека – це категорія, яка відображає рівень захищеності життєво важливих

інтересів, прав та свобод особистості, соціума і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз, або ступінь відсутності загроз правам і свободам людини, базовим інтересам і цінностям суспільства та держави [1, с. 1].

Саме тому постачання і удосконалення правового забезпечення національної безпеки відноситься до найважливіших явищ суспільного і політичного буття країни. Данна значущість пов'язана із сучасним підвищенням злочинності у сфері національної безпеки.

Скориставшись джерелами статистичних даних Генеральної прокуратури я виокремила та порівняла наступні данні, за 2020 рік було обліковано 398 кримінальних правопорушень пов'язаних зі злочинами проти основ національної безпеки, серед яких основна кількість припадає на такі злочини, як посягання на територіальну цілісність і недоторканість нашої магутньої України, ст. 110 КК України – 135 злочинів та державна зрада, ст. 111 КК України – 145 , а за 2021 рік було обліковано 462 кримінальних правопорушень, серед яких основна кількість також припадає на такі злочини, як посягання на територіальну цілісність і недоторканість України, ст. 110 КК України – 134 злочинів та державна зрада, ст. 111 КК України – 185 [2].

Проаналізувавши дані показники, можна зробити висновок, що наявний помітний приріст злочинів проти основ національної безпеки. Тому, на мою думку, необхідно звернути на це увагу, та проаналізувати причини збільшення кількості злочинів у наведеній сфері суспільних відносин, так як відповідна сфера відносин стосується не тільки громадян країни, а і держави взагалі.

Прислухаючись до думки Єрмоєнко Едуарда Анатолійовича, який в свою чергу визначив одну із головних причин збільшення кількості злочинів – агресивні дії на Сході України. Також він виокремив наступне: в умовах зовнішньої агресії особливо актуалізується необхідність протидії підривній діяльності на території України, яка містить всі ознаки зазіхань на порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини. Згідно з чинним законодавством (Конституція України (ст. 37), Закон України «Про громадські об'єднання» (ч. 1 ст. 4 та п. 2 ч. 1 ст. 25), діяльність таких

громадських об'єднань повинна бути негайно припинена за рішенням суду про їх заборону (примусовий розпуск) [3].

Впевнена, що в думках кожного патріота країни є обґрунтована необхідність в більш глибокому та детальному дослідженні даної проблеми. Важливо підкреслити необхідність вдосконалення правового забезпечення національної безпеки та імплементування новітніх заходів щодо протидії зі злочинністю проти основ національної безпеки.

Отже, в цей складний період неймовірно важливо робити все для того, щоб забезпечити не тільки публічний порядок, а й взагалі цілісність держави. Ми, громадяни України, єдині хто зможе діяти законно, пропорційно, необхідно та ефективно, бо від нас, в першу чергу, залежить майбутнє наших дітей та країни.

Література

1. Моргалюк О.В. Проблема забезпечення національної безпеки в умовах глобалізації. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/11323/1/Morgalyk__425-428.pdf

2. Офіс генерального прокурора: веб-сайт. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113897&libid=100820&c=edit&c=fo

3. Єрьоменко Е.А. Комплексне використання потенціалу бойового хортингу для забезпечення національної безпеки України в умовах зовнішньої агресії. URL: <https://www.ndifp.com/1594/>

ОСОБЛИВОСТІ ОПАНУВАННЯ ДОМЕДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Цуркан Олексій,

кандидат юридичних наук

Криворізький навчально-науковий інститут

ДонДУВС

Введення режиму воєнного стану на території України та його пролонгація потребують від поліцейських Національної поліції України (НПУ) ефективного використання всіх здобутих знань, умінь та навичок, як для сумлінного виконання посадових обов'язків, так і

для покращення рівня боєздатності в зазначених умовах. Особливо враховуючи той факт, що поліцейських з будь-яких регіонів України почергово залучають до служби на деокупованих територіях. Самі ті уміння та навички, що можуть забезпечити життя і здоров'я не тільки працівників НПУ, а й пересічних громадян України, що під час підступного вторгнення незаконних збройних формувань самопроголошених республік та підрозділів рф, зазнають суттєвих тілесних ушкоджень [2, С.86.].

Так наприклад, поліцейські зведеного батальйону НПУ «Захід» несуть службу на деокупованих територіях Харківщини. Вони боронять країну від агресора, проводять стабілізаційні заходи, несуть службу на блокпостах, розчищають території, поля, подвір'я та будівлі від вибухонебезпечних предметів, залишених окупантом, фіксують злочини російських військових. Найголовніше – поліцейські роблять усе можливе, щоб місцеві жителі, які пережили окупацію, знову відчули себе в безпеці [3]. Питання підвищення боєздатності кожного працівника НПУ є одним із необхідних умов ефективної службової діяльності співробітників поліції, зниження рівня травматизму й загибелі поліцейських, а також загального підвищення ефективності роботи НПУ та підвищення рівня довіри населення. [4, С. 169.].

Актуальність покращення рівня боєздатності та домедичної підготовки поліцейських в умовах воєнного стану безпосередньо пов'язана з обов'язковістю проведення теоретичних і практичних занять як в системі службової підготовки поліцейських, так і під час додаткових тренінгів під керівництвом досвідчених військових та іноземних партнерів. Найбільшу увагу під час організації планових і додаткових занять необхідно приділяти домедичній підготовці поліцейських. Адже під час надзвичайних ситуацій, в тому числі і на де окупованих територіях, поліцейські як правило першими прибувають на місце події, зобов'язані володіти сталими навичками надання домедичної допомоги потерпілим. Під час проходження зазначених тренінгів необхідно звернути увагу не лише на опанування правил домедичної допомоги, а закріпленню таких практичних навичок, як евакуація пораненого з приміщення, транспортного засобу, надання само- і взаємодопомоги в разі отримання травматичних пошкоджень і поранень, припинення кровотечі у разі колото-різаних чи осколкових поранень та інше.

Враховуючи навантаження на поліцейських, що залучаються до виконання службових обов'язків, особливо на деокупованих територіях та в районах безпосередньої близькості до зони розмежувань, пропонуємо нормативно закріпити збільшення кількості додаткових занять з домедичної підготовки поліцейських підрозділів НПУ до 8 годин на місяць, з обов'язковим внесенням змін до Положення про організацію службової підготовки працівників НПУ.

Література

1. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України. Наказ МВС України від 26 січня 2016 року №50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16#Text> (дата звернення 08.11.2022).

2. Цуркан О. Особливості здійснення оцінювання рівня домедичної підготовки в системі службової підготовки працівників Національної поліції України. *Сучасні стандарти підготовки з домедичної допомоги працівників правоохоронних органів, оперативно-рятувальних служб та військовослужбовців*. Матеріали міжнародного круглого столу (м. Одеса, 16 червня 2022 року). Одеса : ОДУВС, 2022. С.86-88.

3. Після чергової ротації поліцейські Закарпаття продовжують нести службу на деокупованих українських територіях. *0312 Саїт міста Ужгород*. URL: <https://www.0312.ua/news/3483725/pisla-cergovoї-rotacii-policejski-zakarpatta-prodovzuut-nesli-sluzbu-na-deokupovanih-ukrainskih-teritoriah> (дата звернення 07.11.2022).

4. Вахіна О., Власенко І., Бурхайло В. Шляхи підвищення боєздатності працівників Національної поліції України. *Підготовка правоохоронців в системі МВС України в умовах воєнного стану*. ХНУВС. Харків, 2022. С. 168-171.

ВИКОРИСТАННЯ ТОПОГРАФІЧНИХ КАРТ В РОБОТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Чикіш Анастасія,

*курсант 301 навчального взводу
Херсонського факультету ОДУВС*

Науковий керівник:

Ярошак Олег,

*старший викладач кафедри спеціальної фізичної
та вогневої підготовки
Херсонського факультету ОДУВС*

Актуальність проблеми полягає в тому що топографічні карти є надійним провідником, який використовують війська і органи поліції для орієнтування і руху на місцевості. По них планують маршрути і готують дані для руху по азимутах. Карти дозволяють точно визначити і не тільки своє місце перебування, але і координати орієнтирів і цілей противника.

Виклад основного матеріалу. Топографія – це наука, яка вивчає земну поверхню та засоби її зображення у вигляді топографічних карт та планів [1]. У професійній діяльності поліцейських важливе значення мають достовірні знання щодо характеристик місцевості та вміння правоохоронців користуватися топографічними картами. Карти виконують важливі професійні функції при діях працівників поліції на певній території. Тому всі поліцейські повинні: 1) добре знати місцевість, яку обслуговує даний орган поліції; 2) вміти вірно і швидко орієнтуватись на місцевості (як знайомій, так і не знайомі); 3) знати і вміти користуватися топографічною картою; 4) виконувати необхідні виміри на топографічних картах та зображувати необхідну оперативну обстановку за допомогою умовних позначень; 5) швидко і чітко викреслювати різні службові графічні документи; 6) вміти складати опис окремих частин місцевості [2].

Для того, щоб проаналізувати оперативну обстановку, забезпечити чітке управління силами і засобами у відділах і управліннях органів поліції ведуться оперативні і робочі карти. Ці карти дають наочне уявлення про територію дій, полегшують прийняття рішення та провести розташування сил і засобів чи організацію взаємодії. При огляді місця події знання топографії

також відіграє важливу роль: складання схеми місця події, фотографування, опис орієнтирів, що довго зберігаються, відносно зацікавленого предмету дозволяють відтворити обстановку злочину через тривалий час після його скоєння. Під час проведення спеціальних операцій по затриманню правопорушників проводиться розвідка місцевості, складається графічний план дій та наноситься обстановка на топографічні карти. І від того, як зуміє керівник операції та особовий склад вивчити місцевість (за картою, планом, або іншими способами) залежить її успіх [3, с. 77-83]. Топографічні карти на Україні складаються в рівнокутній поперечно-циліндричній проекції Гауса, обчислюваній за елементами еліпсоїда Красовського і в Балтійській системі висот. Вітчизняні топографічні карти залежно від їхнього використання можна поділити на три групи: 1) точні вимірювальні (1: 25 000; 1: 50 000); 2) оперативно-тактичні (1:100 000; 1:200 000); 3) оперативні (1:500 000; 1:1000 000).

Висновки. Отже, використання топографічних карт є важливою умовою для діяльності працівників поліції, адже від цього залежить швидкість та якість їхньої роботи та її результат.

Література

1. Ратушняк Г.С. Топографія з основами картографії. Вінниця: ВДТУ, 2002. – 179 с.
2. Про затвердження Інструкції про організацію та порядок проведення поліцейських операцій з розшуку і затримання озброєних та інших осіб, які вчинили суспільно небезпечне діяння : наказ МВС України від 09.10.2017 року № 841 дск.
3. Вайда Т.С., Степаненко В.В. Топографічна підготовка правоохоронців як умова успішного проведення поліцейських операцій та ефективного розслідування правопорушень. Наукові записки. Серія : Право. 2019. Випуск 6. Спецвипуск. Кропивницький (Центрально-український державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка) : ТОВ «Полімед-Сервіс», 2019. С. 77-83.

МІЖНАРОДНІ ПРАКТИКИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

Шамша Діана,
курсантка II курсу ННППФПНП
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Науковий керівник
Цуркаленко Дмитро,
викладач кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Аналіз розвитку законодавства підтверджує правильність тези, що протидія корупції поступово набуває системний характер, властивий довгостроковим державним завданням.

Антикорупційна стратегія сучасної правотворчості та правозастосування спрямована не лише на невідворотність покарання за корупційні дії, а й на послідовну ліквідацію умов їх виникнення. Ці висновки потребують дослідження ролі та місця соціального контролю у протистоянні корупції [2].

В даний час сформувався стійкий громадський запит на використання потенціалу інститутів громадянського суспільства у вирішенні проблеми подолання корупції.

Небезпека дистанціювання держави від інститутів громадянського суспільства доведена практично; це тягне за собою ослаблення всієї держави, що провокує втручання зовнішніх сил у внутрішні відносини держави, зокрема під приводом антикорупційних перетворень. Події останніх років, «кольорові революції», що проходили під антиурядовими гаслами та закликами до боротьби з корупцією також свідчать, що антикорупційна тематика не сходить з порядку денного, навпаки, інтерес до неї зростає [1, 2].

З огляду на це у ст. 5 та 13 Конвенції ООН проти корупції 2003 р. встановлено міжнародні зобов'язання держав-учасниць у сфері підтримки соціального контролю в антикорупційній сфері. Обидві статті містяться у гол. II «Заходи щодо запобігання корупції» Конвенції, що визначає значення соціального контролю саме як профілактичної, а не каральної діяльності.

Слід звернути увагу, що у ст. 5 названої Конвенції держави зобов'язуються проводити політику протидії корупції за участю суспільства, яка має відображати принципи правопорядку, належного управління публічними справами та публічним майном, чесності та непідкупності, прозорості та відповідальності, тому залучення населення до реалізації антикорупційної політики передбачається у рамках чинного національного законодавства [3].

Основні зобов'язання держав-учасниць з організації соціального контролю відповідно до Конвенції ООН проти корупції полягають у наступному: вживати належних заходів для стимулювання активної участі суспільства у запобіганні корупції та боротьбі з нею, поглиблення розуміння населенням факту існування, причин та небезпечного характеру корупції, а також створюваних нею погроз.

Серед таких заходів, більшість яких належать до просвітницько-освітньої та інформаційної роботи, — посилення прозорості та сприяння залученню громадян до процесів прийняття рішень; забезпечення доступу населення до інформації; проведення заходів, що сприяють створенню атмосфери нетерпимості щодо корупції, а також розробка програм публічної освіти, включаючи навчальні програми у школах та університетах; повага, заохочення та захист свободи пошуку, отримання, опублікування та поширення інформації про корупцію [4].

Очевидно, поки що рано говорити про усталений міжнародний стандарт соціального контролю, оскільки ст. 13 цієї Конвенції передбачає виконання зазначених зобов'язань державами-учасницями в межах своїх можливостей та відповідно до основоположних принципів внутрішнього законодавства.

Спираючись на практику Європейського суду з прав людини, можна виділити такі ознаки національних некомерційних організацій (НКО):

самоврядування, наявність організаційної єдності та внутрішньої структури;

добровільний характер вступу, членства та виходу з організації;

наявність власних, відмінних від членів асоціації, прав;

самостійність (незалежність) від держави;

право (але не обов'язок) набуття статусу юридичної особи;

некомерційна мета, «неприбутковий» характер діяльності;

відсутність розподілу прибутків між учасниками.

Вирішення питання про уніфікацію понять має важливе значення, оскільки невизначеність поняття НКО створює проблеми у правовому регулюванні та не сприяє успішній роботі цих організацій [2].

У зв'язку з розвитком громадянської активності останнім часом все частіше використовується термін «інститути громадянського суспільства», який передбачає різні форми організації осіб, які діють головним чином, на некомерційній основі. Важливо враховувати, що легальних визначень термінів «інститут громадянського суспільства» та «громадянське суспільство» немає, хоча у державних програмах, федеральних законах та інших нормативних правових актах ці терміни зустрічаються [3].

Виявлення ефективності цих форм потребує додаткових соціологічних досліджень комплексного характеру, які відомі як аналітична або академічна соціологія та проводяться, наприклад, Інститутом соціології.

Однак першочергове завдання наукової спільноти полягає не так у проведенні моніторингу діяльності суб'єктів соціального контролю, що, звичайно, важливо, скільки у виробленні адекватної сучасним викликам наукової концепції, що дозволяє уникнути термінологічних похибок у законодавстві та загалом підвищити результативність протидії корупції.

Висновки:

Для приватної сфери характерний досить великий ступінь прояву корупції. Значною мірою це обумовлено бажанням посадових осіб отримати незаконну вигоду від використання свого службового становища, а також низькою соціальною відповідальністю бізнесу, низьким рівнем розвитку правової свідомості підприємців, готових вирішувати свої проблеми з використанням складних корупційних схем.

У цих умовах, як показує світова практика, далеко не завжди проблеми корупції можливо вирішувати, спираючись на класичні інструменти кримінально-правового впливу. Вирішити ці проблеми можливо впроваджуючи у національну практику протидії корупції інструменти корпоративної відповідальності.

Водночас світовий досвід протидії корупції у приватній сфері засвідчує необхідність використання неюридичних інструментів (антикорупційних програм навчання персоналу, створення підприємницьких об'єднань), що здатні сформувати належний рівень

правової свідомості у підприємницькому середовищі, що є чи не головною умовою протидії корупції у приватній сфері.

Література

1. Баранов С. О. Актуальні проблеми протидії та запобігання корупції в органах Державної фіскальної служби України. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція. 2016. Вип. 20. С. 30–33.
2. Дем'янчук Ю. В. Актуальні проблеми протидії корупції. Актуальні проблеми держави і права. 2014. Вип. 74. С. 347–353.
3. Зубкова Л. А. Сучасний стан і проблеми запобігання корупції в Україні. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2017. № 3 (104). С. 34–44.4
4. Побута М. В. Особливості становлення та протидії корупційній діяльності у сфері економіки України. Бізнес Інформ. 2016. № 9. С. 40–46.

ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДРОЗДІЛІВ ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ ЩОДО НЕДОПУЩЕННЯ ВЧИНЕННЯ НЕПОВНОЛІТНІМИ ОСОБАМИ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПІД ЧАС ВВЕДЕННЯ ВОЄННОГО СТАНУ

Шамша Діана,
курсантка II курсу ННІППФПНП
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Науковий керівник
Цуркаленко Дмитро,
викладач кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

У теперішній час в Україні надзвичайної актуальності набуває дослідження проблеми вчинення неповнолітніми особами правопорушень, вчинені в особливих умовах, пов'язаних зі збройною агресією Російської Федерації та в період воєнного стану в Україні.

Аналіз системи суб'єктів ювенальної превенції в Україні відносить Церкву до суб'єктів з повноваженнями учасника

превентивно-виховних заходів, що носять характер загальносоціальної профілактики та протидії злочинності, а її представників – до суб'єктів, які здійснюють дану діяльність індивідуально, покладаючись на відповідні структури, утворені церквою та їхні напрацювання.

Підходячи до теми, слід встановити, що дитина – це фізична особа, яка не досягла повноліття (вісімнадцятирічного віку). Відповідно до статті 52 Конституції України діти рівні у своїх правах незалежно від походження, а також від того, народжені вони у шлюбі чи поза ним. Будь-яке насильство над дитиною та її експлуатація переслідуються законом. [1].

Злочинність неповнолітніх – це серйозна проблема, оскільки суб'єктами вчинених злочинів є неповнолітні – по суті, діти, які лише починають своє доросле життя. В сучасних умовах розвитку України як правової держави дедалі більшу роль відіграє створення нових, ефективних напрямів запобігання й попередження злочинів. Але даний процес можливий тільки за умови досконалого розуміння того суспільно небезпечного явища, якому буде протидіяти суспільство [2].

«Профілактика» як юридичний термін у широкому розумінні – це складна, об'єктивно обумовлена система керованої діяльності, що закономірно формувалася на конкретному історичному етапі суспільного життя і яка забезпечує науково-теоретичну та практичну реалізацію заходів, спрямованих на запобігання злочинам і злочинності

Слід зазначити, що діти – це одна з найуразливіших категорій осіб, які можуть потрапити в тяжку кабалу. Найпоширенішими причинами експлуатації дітей є бідність, безробіття, виїзд деяких батьків за кордон, алкоголізм в сім'ї, насильство, розлучення. Діти також можуть бути втягнені у проституцію, коли вони роблять це в обмін на задоволення своїх основних потреб, в їжі, житлі, безпеці, або в обмін на такі послуги, як хороші оцінки в школі чи додаткові гроші на кишенькові витрати, тощо.

Діяльність превентивних органів Національної поліції спрямована на захист прав дітей. Зважаючи на досвід зарубіжних держав, законні і підзаконні нормативно-правові акти, ювенальна превенція вживає заходів для безпеки і миру дітей. Характерною особливістю реалізації підрозділами ювенальної превенції своїх функцій є віковий ценз суб'єктів: малолітні та неповнолітні, тобто

особи віком до 18 років. Це вимагає від інспекторів ювенальної превенції застосування специфічних форм взаємодії з такими особами з урахуванням їх емоційної, фізіологічної та соціальної незрілості, використання різноманітних психологічних методик [3, с. 30].

Ювенальна поліція здійснює такі заходи:

1. Забезпечує захист прав і свобод дітей.

2. Здійснює нагляд за дітьми, яких усиновили. Саме такі категорії осіб перебувають у великій групі ризику, адже не завжди дітей усиновляють з добрими цілями. Кривдники можуть використовувати усиновлених дітей задля своєї вигоди і ретельно приховувати це.

3. Постійно моніторить стан злочинності у цій сфері. Створення статистики дітей, з якими найчастіше трапляються такі випадки, допомагає точно спрямувати свою діяльність.

4. Включає питання щодо запобігання торгівлі людьми в закладах дошкільної/шкільної освіти. Найбільшою проблемою в цьому питанні є те, що діти не усвідомлюють, що з ними чинять неправомірно. Коли працівники ювенальної превенції відвідують освітні заклади і повідомляють дітям і підліткам, що деякі дії можна кваліфікувати як злочини по торгівлі людьми, тоді вже діти можуть розповісти працівникам поліції про порушення їхніх прав.

5. Проведення профілактичних заходів. Проведення превентивних і попереджувальних заходів легше провести, ніж потім усунути наслідки насильства над дітьми. Наслідки, які можуть проявлятися не відразу, а через якийсь час, зокрема і досить тривалий, – це порушення фізичного і психічного розвитку, соматичні захворювання, особистісні та емоційні порушення, соціальна невлаштованість.

6. Вжиття заходів щодо запобігання дитячій бездоглядності, здійснення поліцейського піклування щодо неповнолітніх. Для подолання основних причин бездоглядності дітей необхідно якнайшвидше виявити сім'ї, не здатні виконувати функції виховання, вжити заходів щодо запобігання соціальному сирітству, створити належні умови для всебічного розвитку та виховання дітей, поширювати різні форми виховання. Перед усиновленням дітей, необхідно організовувати навчання або перепідготовку майбутніх батьків. Крім того, експерти із органів соціального захисту повинні аналізувати фінансові можливості батьків щодо виховання дітей [4, с. 57].

Державною провадяться заходи, спрямовані на превенцію та протидію злочинності неповнолітніх. Відповідно до Закону України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» до суб'єктів, що здійснюють функцію із запобігання злочинності неповнолітніх є: центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері сім'ї та дітей, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері сім'ї та дітей, уповноважені підрозділи органів Національної поліції, приймальники-розподільники для дітей органів Національної поліції, школи соціальної реабілітації органів освіти, центри медико-соціальної реабілітації дітей закладів охорони здоров'я, спеціальні виховні установи Державної кримінально-виконавчої служби України, центри соціально-психологічної реабілітації дітей, соціально-реабілітаційні центри [5].

Підрозділи ювенальної превенції функціонують і з іншими органами Національної поліції. Наприклад, з дільничним офіцером поліції, тому що потрібно проводити роботу не лише з дітьми, а й з категоріями дорослих осіб.

А робота поліції буде ефективною лише тоді, коли між співробітником поліції та громадськістю встановляться серйозні та продуктивні стосунки для зміцнення довіри до поліції. Коли цей тип довіри завойовується, люди охочіше повідомляють про підозрілу діяльність певних суб'єктів чи окремих осіб. Спільнота є єдиним найбільшим джерелом потенційної інформації, і її значення не можна недооцінювати.

Таким чином, на цей час в Україні загалом сформовано нормативно-правову базу, що встановлює правові засади запобігання ювенальній злочинності (злочинності неповнолітніх) і тією чи іншою мірою регламентує діяльність окремих органів (служб, спеціальних установ) стосовно запобігання такій злочинності.

Література

1. Боротьба із залученням неповнолітніх до злочинної діяльності/ посібник під заг. ред.: І. П. Лановенко. Київ : Наук. думка, 1986. 256 с.
2. Ковальчук Ю. І. Розвиток особистості неповнолітнього правопорушника / Ю. І. Ковальчук // Вісн. луган. акад. внутр. справ МВС. Луганськ: Луган. акад. внутр. справ МВС, 2002. Вип. 3. С. 169–174.

3. Гультай М. М. Особливості вітчизняної моделі ювенальної юстиції. Верховний суд України: веб-сайт URL: <http://www.viaduk.net/clients/vs.nsf/0/FD13963E350840C5C225710100399CD1?OpenDocument&CollapseView&RestrictToCategory=FD13963E350840C5C225710100399CD1&Count=500&>.

4. Ободець, Є. А. "Щодо злочинності неповнолітніх та шляхів її запобігання." Сучасні підходи боротьби зі злочинністю: погляди молодих вчених: збірник матеріалів Всеукраїнської наукової конференції здобувачів вищої освіти, Кривий Ріг-26 листопада 2021 р./КННІ ДонДУВС.–Кривий Ріг, 2022.–305 с. (2022): 118.

5. Запобігання та протидія проявам насильства: діяльність закладів освіти. Навчально-методичний посібник / Андрєєнкова В. Л., Байдик В. В., Войцях Т. В., Калашник О. А. та ін. К. : ФОП Нічога С. О. 2020. 196 с.

ВТІЛЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ У СЛУЖБОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Щербина Кіра,
курсант ДДУВС ННПП ФПНП 4 курсу,
навчальна група ДР-942
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Науковий керівник:
Наточій Анатолій,
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Постановка проблеми. Демократизація та гуманізація сучасного українського суспільства передбачає орієнтацію нашої держави на утвердження загальнолюдських принципів і стандартів, на їх природні основи, важливі для всього світового співтовариства. Одним із найважливіших людських принципів є принцип рівності – визнання того, що всі люди повинні бути рівними один одному незалежно від будь-яких особливостей.

Однією з таких характеристик людини є її стать. І те, що має бути цінністю як для людини, так і для держави, часом стає перешкодою для реалізації людиною своїх прав. Ця риса часто стає

деструктивною в процесі реалізації принципу рівності основних прав і свобод людини. Останнім часом зростає актуальність питань гендерної рівності в усіх сферах людської діяльності. Загальносвітовий процес формування конституційного законодавства характеризується проголошенням принципу рівних прав і можливостей. Характерним є конституційне закріплення гендерної рівності, а також таких ознак, як національна та расова незалежність, мова, релігія, соціальне походження, політичні переконання та ін.

У сучасній правовій науці право сприймається насамперед як сукупність прав людини. Права людини як соціальна цінність пройшли складний еволюційний шлях: від надання привілеїв певним соціальним групам і державам до закріплення гарантій прав людини і громадянина і, як кінцевий результат, до визнання прав і свобод кожної людини в усьому світі. У цьому ракурсі категорія гендерної рівності має велике значення для права і вимагає комплексного наукового підходу до вирішення цієї проблеми.

Виклад основного матеріалу. Право (як природне, так і позитивне) за своїм змістом і поняттям спрямоване на найвищу цінність – людину. Поняття «людина» рівнозначне поняттям «особистість», «індивідуальність», що характеризує насамперед те особливе, специфічне, що відрізняє конкретну людину як індивіда та особистість від усіх інших, у тому числі як природних, фізичних, а також психічних та соціальних властивостей; як успадковані, так і набуті, створені в процесі розвитку людини [1, с. 37]. Тілесність – невід’ємна фундаментальна характеристика людини, найбільш конкретна і безпосередньо дана для неї реальність, яка нерозривно пов’язана зі статтю. Гендер є однією з найбільш складних і неоднозначних наукових категорій. У широкому розумінні стаття — це біологічні характеристики, які поділяють живі організми, в тому числі й людину, на чоловічі та жіночі [2].

У вузькому сенсі - репродуктивні властивості і весь спектр статевого диморфізму, тобто відмінності анатомічних, фізіологічних, психічних і поведінкових особливостей особин даного виду в залежності від статі. При цьому одні статеві ознаки є контрастними, взаємовиключними, а інші – кількісними, що допускають численні індивідуальні варіації [3]. Стаття — сукупність анатомо-біологічних ознак людини, на підставі яких люди визначаються як чоловіки чи жінки. Цей термін застосовується лише до характеристик і поведінки, які виникають безпосередньо внаслідок біологічних відмінностей між

чоловіками та жінками. Терміни «стать» і «гендер» є спорідненими поняттями, але не тотожними. Майкл С. Кімел вирішує цю проблему так: «Стать відноситься до біологічного апарату, чоловічих і жіночих індивідів, тобто до нашої хромосомної, хімічної та анатомічної структури.

Стать пов'язана зі значенням, яке ми надаємо відповідним відмінностям у межах культури. є чоловіком і жінкою; гендер – це маскуліність і фемініність: маскуліність і фемініність – це те, що означає бути чоловіком або жінкою. Біологічна стать дуже мало варіативна, тоді як гендер надзвичайно різниться» [4, с. 3–4]. Гендер – система цінностей, норм і особливостей чоловічої та жіночої поведінки, способу життя та способу мислення, ролей і стосунків жінок і чоловіків, набутих ними як особистостями в процесі соціалізації, що визначається насамперед соціальними, політичними, економічними та культурних контекстах буття та фіксує уявлення про жінку та чоловіка залежно від їхньої статі [5, с. 11]. У найзагальнішому вигляді поняття гендер означає набір соціальних і культурних норм, виконання яких суспільство приписує людям залежно від їх біологічної статі.

Не біологічна стать, а соціокультурні норми визначають, як наслідок, психологічні якості, моделі поведінки, види діяльності, професії жінок і чоловіків. Гендер конструюється суспільством як соціальні моделі маскуліності та фемініності, що визначають статус і роль жінки та чоловіка та суспільства та його інститутів (сім'я, політична структура, економіка, культура, освіта тощо) [2]. Н.В.Аніщук пояснює, що гендер є одним із основних аспектів соціальної стратифікації (соціальна стратифікація – це факт соціальної нерівності в суспільстві, його розшарування, з якого випливає соціальна структура суспільства). Поняття гендеру слід розглядати як складний соціокультурний процес у суспільстві. Це поняття розкриває соціально-рольовий статус особистості, який визначає соціальні можливості в освіті, професійній діяльності, доступі до влади, сексуальності, а також сімейні ролі та репродуктивну поведінку [6, с. 16]. Отже, гендер стосується не лише чоловіків і жінок, а й стосунків між ними, пояснює, як реалізуються соціальні ролі жінок і чоловіків, дівчат і хлопців, а також соціальна конструкція між ними. Сьогодні соціальна стать – гендер – має чималий вплив на стосунки між чоловіком і жінкою. У сучасних соціально-гуманітарних дослідженнях не існує єдиного

універсального визначення гендеру, як надзвичайно складного явища, гендер – це сукупність і переплетення відносин і процесів у суспільному житті. Отже, як філософська категорія, це складний соціокультурний конструкт, який відображає відмінності в ролях, поведінці, психічних і емоційних характеристиках чоловіків і жінок і є системою міжособистісної взаємодії, яка створює, підтримує і відтворює уявлення про чоловіче і жіноче як категорії суспільного устрою. З точки зору права гендер – це впорядкована модель соціокультурних відносин, яка передбачає рівність соціальних і правових можливостей, що не залежать від статі особи [7, с. 8–9]. Загальний принцип рівності є принципом демократичної побудови суспільства. У «Сучасному філософському словнику» за редакцією В. Кемерова рівність визначається як «поняття, що виражає відношення до взаємозамінності за визначеним критерієм» [8, с. 576]. Словник філософії права характеризує рівність як формальний принцип суспільних відносин, що відповідає критеріям розподільної, зрівняльної та відплатної справедливості та має соціальне, політичне, морально-етичне та правове значення [9, с. 294]. Отже, можна зробити висновок, що в будь-якому реальному історичному контексті не існує єдиного поняття рівності, яке б охоплювало всю предметну чи концептуальну сферу.

Підсумовуючи викладене, можна констатувати, що дотримання прав людини формується як певний правовий ідеал, основним засобом досягнення якого є загальні принципи права. Одним із основоположних принципів права є багатогранний принцип рівності, який відображає розвиток демократії в суспільстві. Гендерна незалежність є складовою загального принципу рівності. Стать — це природна константа, що виражає набір анатомо-фізіологічних властивостей, за якими людина визначається як жінка чи чоловік. Гендерна рівність не означає їх біологічної ідентичності чи ігнорування фізичних можливостей, психічних і психологічних особливостей. Відмінності не повинні негативно впливати на умови життя чоловіків і жінок, спричиняти дискримінацію. Права людини чоловіків і жінок, а також рівноправність між ними потребують постійного захисту, захисту та зміцнення.

Аналіз категорії «гендер» з точки зору соціального становлення над біологічною статтю, яка формується під впливом соціокультурних чинників, традиційних поглядів на те, якою має бути жінка та яким має бути чоловік, дав змогу зробити висновок, що

гендерна рівність є складовою загального принципу рівності, який включає: рівні права, рівні можливості, забезпечення рівних умов для реалізації прав і можливостей, гендерну симетрію; визначає однаковий правовий статус особи в суспільстві, затверджує основні права жінки і чоловіка. Сьогодні гендерна рівність є фундаментальною цінністю третього тисячоліття нарівні зі свободою, справедливістю та толерантністю.

Література

1. Кімел Майкл С. Гендероване суспільство: пер. з англ. / Майкл С. Кімел. – К.: Сфера, 2003. – 490 с.
2. Основи теорії гендеру: навч. посібник. – К.: «К.І.С.», 2004. – 481 с.
3. Аніщук Н.В. Гендерне насильство у правовому житті України: монографія / Н.В. Аніщук. – Одеса: Юридична література, 2007. – 232 с.
4. Івченко Ю.В. Філософсько-правовий аналіз гендерної політики в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.12 / Ю.В. Івченко; Київський національний університет внутрішніх справ. – К., 2009. – 19 с.

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ У ВІЙСЬКОВИЙ ЧАС

Яровицький Ігор,
Курсант ДР-143 ННП та ПФПНП
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

Науковий керівник:
Бодирев Дмитрій,
старший викладач кафедри вогневої підготовки
ДДУВС (м. Дніпро) Україна

***Анотація:** Актуальність цієї доповіді присвячено проблемі психологічних аспектів, які впливають на застосування вогнепальної зброї поліцейським на ураження в часи воєнного стану. Зазначено фактори, які негативно впливають на ефективність діяльності працівників поліції. Дії працівників поліції не завжди є своєчасними*

та відповідними при застосуванні вогнепальної зброї, що призводить до порушення умов правомірності застосування зброї. В окремих випадках працівники правоохоронних органів при використанні вогнепальної зброї володіють тактикою і прийомами її застосування, але не мають достатньої психологічної підготовки, що й приводить до негативних наслідків.

Ключові слова: *Співробітник поліції, вогнепальна зброя, застосування на ураження, воєнний стан, правопорушення, професійний фактор, релігійний фактор, фактор відповідальності, психологічні фактори.*

На сьогоднішній день в нашій державі відбулось багато змін з початку віроломного вторгнення Росії в Україну. Своїми діями окупанти завдають великої шкоди нашій державі, а саме: порушення публічного порядку, зруйнування окупантами цивільних та державних будівель, захоптом важливих стратегічних точок та вчинення ними тяжких злочинів, тощо.

Тому працівники поліції відіграють одну із важливих ролей у вирішенні цієї проблеми, так як на них покладено безпосередній обов'язок забезпечувати безпеку громадян і публічний порядок, виявляти, запобігати і припиняти кримінальні правопорушення. У діяльності поліції щодо забезпечення публічного порядку, охорони прав та законних інтересів громадян і юридичних осіб, боротьби з різними правопорушеннями важливе значення має використання крайніх заходів припинення спеціального призначення, до якого належить застосування вогнепальної зброї. Дане питання про психологічні аспекти застосування вогнепальної зброї поліцейськими на ураження – є актуальним, як ніколи.

При застосуванні вогнепальної зброї працівник поліції здійснює ряд дій юрисдикційного, організаційно-управлінського, публічно владного, виконавсько- розпорядчого характеру дії. І є важливою формою реалізації правових норм до суб'єкта кримінального правопорушення. Застосування вогнепальної зброї є кульмінаційним етапом діяльності працівника поліції, тут перехрещуються правові, соціальні, психологічні, релігійні, професійні та адміністративно-правові аспекти особистості працівника поліції.[2]

Тому психологічна підготовка повинна ґрунтуватися саме на цих елементах, які організують та інтегрують в єдину цілісність професійні знання, навички та досвід працівника правоохоронних органів.

Оскільки сприйняття закономірностей суспільного життя, особливою частиною якого є застосування вогнепальної зброї, не залежить від того, на якому рівні воно здійснюється, а залежить від образу конкретної ситуації до конкретного індивідуума. Слід зауважити на образ ситуації застосування вогнепальної зброї на ураження в свідомості працівника поліції і виявити фактори які заважають застосуванню своїх повноважень. Тобто, на поліцейського при застосуванні вогнепальної зброї негативно впливає таких фактор як недостатня психологічна підготовка. Також треба зазначити низку факторів, які негативно впливають на ефективність діяльності працівників поліції в ситуації застосування вогнепальної зброї на ураження:

1. Фактори відповідальності: страх зазнати карної відповідальності; страх, що керівництво різко негативно реагуватиме на факт застосування вогнепальної зброї;

2. Морально-етичний та релігійний фактори: відчуття провини; страх заподіяти гріх; страх зазнати кари Господньої; відчуття провини та сорому перед товаришами; побоювання, що не відповідає образу мужнього чоловіка; відчуття того, що повинен побороти себе і влучити в людину;

3. Професійний фактор: невпевненість у правомірності застосування вогнепальної зброї; погане володіння навичками стрільби та пересування; неможливість передбачити поведінку злочинця; невпевненість у «законності» професійного обов'язку;

4. Соматично-психологічний фактор: відчуття внутрішнього напруження; всеохоплюючий страх; пригніченість волі; інтенсивні переживання; пригніченість; відчуття розгубленості та самотності; бажання втекти; зміни у відчутті часу; неприємні відчуття в сонячному сплетінні; напруження в плечах, шиї та руках; м'якість ніг; шум у голові та незрозумілі відчуття; агресія і злість; різноманітні відтінки страху (страх вбити, страх померти, страх вистрілити); жалість і до себе, і до злочинця; відчуття, що не можна застосовувати вогнепальну зброю проти людини; надконцентрація на об'єкті небезпеки, тобто на злочинцеві або на його зброї; незнайомі раніше стани.[1]

Отже, психологічні аспекти застосування вогнепальної зброї на ураження є важливим у роботі поліцейських. Застосування вогнепальної зброї на ураження є складним психологічним процесом для працівника поліції, оскільки діяльність працівника поліції в

кожній окремій ситуації формується на мотиваційних та ціннісних характеристиках особистості поліцейського, його культурних і релігійних орієнтаціях і, зрештою, на індивідуальних особливостях соціальної перцепції.

Тому ми маємо приділити увагу психологічній підготовці співробітникам поліції, а саме: збільшити кількість годин на тих дисциплінах, в яких проводиться психологічна підготовка, приділити увагу практичній складовій пов'язану із заповненням відповідних документів, імітувати вчинення правопорушень та вирішенню її відповідно до правомірності дій поліцейського, зняти всі негативні фактори в роботі майбутнього поліцейського та відточити навички поводження з вогнепальною зброєю.

Література

1. Малічевський В.І. Психологія застосування вогнепальної зброї на ураження : деякі соціокультурні та практичні аспекти // Наукові записки. – Вип. 2. – 2001. – С. 191–195.

URL: <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/psychology/28790/>

2. Андросюк В. Г., Казміренко Л. І., Кондратьєв Я. Ю. та інші. Юридична психологія. – К.: Ін Юре, 2000. – 112 с

URL:https://shron1.chtyvo.org.ua/Konovalova_Violetta/Yurydychna_psykholohiia.pdf?PHPSESSID=kms2amv9i2hb8dbkojsve7qqq0

3. Волков Ю.М Науковий вісник ДДУВС. – 2017. – № 4 Аспекти застосування вогнепальної зброї поліцейськими на ураження URL: <https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/1798/1/20.pdf>

РЕЗОЛЮЦІЯ

за результатами проведення кафедрою тактико-спеціальної, вогневої та фізичної підготовки факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Одеського державного університету внутрішніх справ, Міжнародного круглого столу на тему: «Службова-бойова підготовка як основа професійної діяльності поліцейських» 30 листопада 2022 року.

У роботі круглого столу взяли участь представники Національної поліції України, Служби безпеки України, Державної прикордонної служби України, Служби судової охорони, вищих навчальних закладів МВС України, міжнародні партнери які представляли Поліцію Чеської Республіки, Академію Міністерства внутрішніх справ Республіки Грузія, Академію внутрішніх справ Республіки Болгарія, Литовську школу поліції та інших підрозділів і міжнародних партнерів.

Усвідомлюючи: важливість сучасних і актуальних проблем із службово-бойової підготовки під час воєнного стану як основи професійної діяльності Національної поліції України відповідно до закріплених видів службово-бойової діяльності поліцейських, вважати за доцільне:

1. Схвалити основні положення доповідей учасників Міжнародного науково-практичного круглого столу, відзначити їх актуальність, ґрунтовність, наукове та практичне значення, а також належну якість та глибину досліджень.

2. З метою досягнення результатів навчання за Освітньо-професійними програмами та відповідного рівня готовності поліцейських до виконання завдань із забезпечення публічного порядку і безпеки у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання що входять до сфери управління МВС України заняття з навчальних дисциплін: «Вогнева підготовка», «Тактико-спеціальна підготовка», «Спеціальна фізична підготовка», «Домедична допомога» проводити не менш ніж 80 % в очній формі навчання з обов'язковим практичним відпрацюванням всіх елементів передбачених тематичними планами.

3. Клопотати перед МВС України щодо вирішення питання про виділення Одеському державному університету внутрішніх справ 5 поліцейських патрульних автомобілів з метою використання під час практичних занять з навчальної дисципліни «Тактико-спеціальна підготовка» та предмету «Удосконалення навичок керування автомобілем» під час проходження первинної професійної підготовки здобувачами вищої освіти за спеціальністю 262 Правоохоронна діяльність.

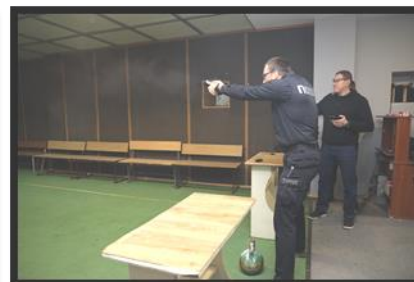
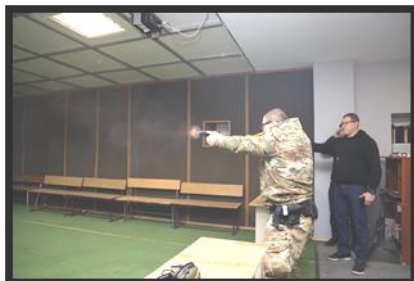
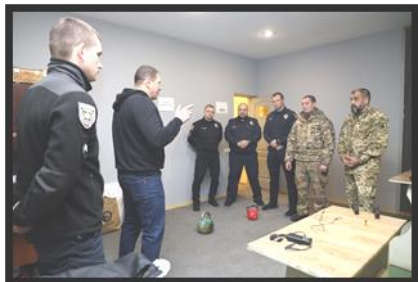
4. З метою належної організації навчального процесу та вивчення здобувачами вищої освіти новітніх зразків вогнепальної стрілецької зброї, що перебуває на озброєнні Національної поліції України, а також враховуючи переозброєння органів поліції і переходу до стандартів НАТО, вважаємо необхідним впровадити у навчальний процес вивчення штурмової гвинтівки UAR-15, звертаємось із клопотанням до МВС України щодо отримання погодження на придбання карабінів спортивних на базі штурмової гвинтівки AR-15 у кількості 8 од. з подальшим придбанням спортивних набоїв калібру 5,56 НАТО (233), які також передбачені Нормами витрат боєприпасів, пострілів, вибухових пакетів і гранат поліцейськими під час проведення практичних стрільб та можуть використовуватись під час навчально-тренувальних та спортивних стрільб.

5. Передбачити у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання що входять до сфери управління МВС України, під час проходження табірною збору заняття з первинної військово-професійної підготовки з метою отримання необхідних первинних знань та навичок із загальновійськової підготовки та готовності виконання завдань під час воєнного стану.

6. З метою підвищення набуття необхідних вмінь та навичок поведіння з вогнепальною зброєю в екстремальних ситуаціях службової діяльності та готовності правомірного застосування вогнепальної зброї поліцейськими в ситуаціях із значним психофізичним навантаженням, запровадити методіку «Стрільба після фізичного навантаження» під проведення практичних стрільб для здобувачів вищої освіти під час викладання навчальної дисципліни «Вогнева підготовка», з підготовкою відповідних методичних матеріалів.

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

«Передові методики вогневої підготовки особового складу»

ЗМІСТ

Бабенко Олексій Особливості вогневої підготовки поліцейських на початковому етапі навчання.....	5
Береда Марія Питання необхідності вивчення тактико-спеціальної підготовки поліцейськими.....	8
Білоброва Тетяна, Биковська Альона Роль спортивних ігор в підготовці поліцейських у закладах вищої освіти.....	10
Брусенцева Марія Поліцейська діяльність як засіб забезпечення публічної безпеки.....	13
Брусенцева Марія Організація діяльності підрозділів ювенальної превенції.....	16
Бурангулов Андрій Підготовка професійних перемовників: зарубіжний досвід та його впровадження в Україні.....	19
Вайда Тарас Шеринг автомобіля як сучасний механізм правового забезпечення експлуатації транспортного засобу іншою особою (належним користувачем).....	23
Вайда Тарас, Кузнєцов Олег Домедична допомога при ураженні хімічною зброєю (гранатами) військовослужбовців збройних сил України та цивільного населення внаслідок її незаконного застосування державою-агресором.....	27
Ващишин Павло Деякі аспекти особистої безпеки поліцейського (поверхнева перевірка).....	32
Верещак Едуард Особиста безпека поліцейського.....	35
Герашенко Олександр Забезпечення безпеки руху транспортних засобів під час воєнного стану.....	38
Карапег'янець Святослав, Головка Віктор Тактична медицина в системі професійної підготовки поліцейського.....	41
Носкова Тетяна, Головка Віктор Вогнева підготовка працівників поліції під час воєнного стану.....	43
Данилюк Вероніка Актуальні питання фізичної підготовки правоохоронців в умовах воєнного стану.....	45

Денисюк Яна, Вайда Тарас Особливості забезпечення публічної безпеки і порядку в умовах воєнного стану	47
Мох Тетяна, Домніцак Володимир Правові та організаційні засади надання домедичної допомоги	49
Жернаков Денис Особливості вогневої підготовки поліцейських в умовах воєнного стану	52
Журавльова Дар'я Облік і зберігання зброї та боєприпасів	55
Журавльова Дар'я Підвищення кваліфікації з вогневої підготовки під час воєнного стану	58
Жураковський Ігор Формування та актуалізація належних професійних компетентностей співробітників служби судової охорони та їх вплив на готовність підрозділів служби до виконання завдань	61
Завістовський Олег, Арцебарська Олена Важливість тактичної медицини у службовій підготовці поліцейського	64
Зубченко Л. В., Голик В. А. Нові підходи в організації системи фізичної підготовки здобувачів вищої освіти системи МВС України	67
Каліберда Нікіта Дозвільна система як один із засобів забезпечення суспільної безпеки та громадського порядку, її місце у системі діяльності Національної поліції України	70
Карапет'янц Святослав, Коломієць Юрій Складова фізичної підготовки та заходів спрямованих на формування навичок (вдосконалення, умінь) поліцейського	73
Карапет'янц Святослав, Трішин Костянтин Актуальні питання надання домедичної допомоги	75
Карпенко Олександр Психологічна підготовка як напрям тактико-спеціальної підготовки поліцейських в умовах воєнного стану	78
Катеринчук Іван Вогнева підготовка, як складова професійної підготовки працівників поліції	80
Коваль Ірина Роль психологічної та фізичної підготовки при вогневій підготовці курсантів системи МВС	82

Трішин Костянтин, Коломієць Юрій Роль тактичної медицини в підготовці поліцейських.....	84
Коляда Дар'я Удосконалення засобів індивідуального бронезахисту поліцейських під час виконання бойових завдань	86
Комяга Анатолій, Домніцак Володимир Фізична підготовка як комплекс заходів, спрямований на формування та вдосконалення умінь та навичок поліцейського	88
Носкова Тетяна, Комяга Анатолій Тактична медицина в системі професійної підготовки поліцейського.....	93
Кравчик Катерина Олександрівна Умови і фактори формування поведінки курсантів навчальних закладів МВС	96
Кравчик Катерина Олександрівна Втілення гендерної політики у службу діяльність Національної поліції України.....	100
Кузяк Дарія Основні аспекти застосування скандинавської моделі під час забезпечення публічної безпеки і порядку в діяльності Національної поліції України	103
Лимар Максим Щодо врегулювання організаційних питань у сфері професійного навчання спрямованих на підвищення рівня якісної складової професійної підготовки поліцейських.....	106
Любчич Д. О. Організація фізичної підготовки з курсантами ЗВО МВС України.....	108
Масоха Владислава Вогнева підготовка: вивчення дисципліни під час дистанційного навчання в умовах воєнного стану	111
Маяцька Єлизавета Спеціальна фізична підготовка як обов'язкова складова професійної готовності поліцейських до здійснення ефективного несення служби з охорони громадського порядку	113
Мох Тетяна, Дулгер Володимир Роль та головні проблеми тактичної медицини в системі професійної підготовки поліцейського.....	117
Міхнев Богдан Практичні питання щодо вивчення вогневої підготовки працівниками Національної поліції України.....	119

Могильний О. Сучасне значення та роль фізичної підготовки правоохоронців в умовах війни.....	122
Мозоль Катерина Адміністративно-правовий статус Національної поліції.....	124
Мозоль Катерина Форми та методи поліцейської діяльності	127
Москаленко Михайло, Бахчеван Євген Проблемні питання професійної підготовки поліцейських.....	129
Мох Тетяна, Коломієць Юрій Значення фізичної підготовки у формуванні та вдосконалення умінь та навичок поліцейського в умовах воєнного стану.....	132
Нечепоренко В. Р. Актуальні питання правового регулювання поліцейської діяльності в Україні	135
Ніколаєв Олександр, Ульянов Олексій Іванович Особливі форми проведення практичних занять із курсу «тактико-спеціальна підготовка»	137
Проскурня Євгеній, Мох Тетяна Фізична підготовка як умова реалізації трудової функції поліцейського.....	141
Проскурня Євгеній, Носкова Тетяна Актуальні проблеми фізичної підготовки курсантів системи МВС України.....	144
Расторгуєв Нікіта Особливості вогневої підготовки, як складової професійної підготовки працівників Національної поліції.....	147
Самсонов Давид, Бахчеван Євген Ведення вогню після фізичних навантажень – як методика підготовки правоохоронців...	149
Світайло Діана Важливі аспекти тактико–спеціальної підготовки поліцейських в умовах дії військового стану.....	152
Теренчик Еліна Фізична підготовка як комплекс заходів, спрямований на формування та вдосконалення умінь та навичок поліцейського.....	156
Ткачова Юлія Порядок проходження служби в Національній поліції.....	159
Ткачова Юлія Поняття та способи забезпечення законності.....	161

Проскурня Євгеній, Трішин Костянтин Підготовка фахівців нового покоління системи МВС України.....	164
Удренас Галина, Жуковський Сергій Основи та загальні поняття «тактичної медицини»	167
Хілобок Даниїл Деякі поради щодо тактичних дій поліцейських в приміщеннях	170
Цапівич Валерія Актуальні аспекти сьогодення щодо протидії правопорушень у сфері національної безпеки.....	173
Цуркан Олексій Особливості опанування домедичної підготовки поліцейських в умовах воєнного стану.....	175
Чикіш Анастасія Використання топографічних карт в роботі Національної поліції.....	178
Шамша Діана Міжнародні практики протидії корупції.....	179
Шамша Діана Діяльність підрозділів ювенальної превенції щодо недопущення вчиненню неповнолітніми особами правопорушень під час введення воєнного стану	183
Щербина Кіра Втілення гендерної політики у службу діяльність Національної поліції України	187
Яровицький Ігор Психологічні аспекти щодо застосування поліцейськими вогнепальної зброї у військовий час	191
Резолюція за результатами проведення Міжнародного круглого столу на тему: «Службова-бойова підготовка як основа професійної діяльності поліцейських»	195

Наукове видання

**СЛУЖБОВА-БОЙОВА ПІДГОТОВКА ЯК ОСНОВА
ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ**

*Матеріали
міжнародного науково-практичного
круглого столу
30 листопада 2022 року
м. Одеса*

Підписано до друку 30.11.2022.Формат 60х90/16. Папір офсетний.
Гарн. «Times New Roman» Друк цифровий. Ум. друк. арк. 11,3.
Наклад 120 прим.
Видавництво ОДУВС
м. Одеса, вул. Успенська, 1
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3507 від 25.06.2009 р.